

โครงการประเมินและสังเคราะห์สถานภาพ
องค์ความรู้การวิจัยวัฒนธรรมในประเทศไทย

หัวข้อเรื่อง วาทกรรมวัฒนธรรม :
การเมืองของวาทกรรมด้านสังคมวัฒนธรรม

ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว
นฤมล กิจไพศาลรัตน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กระทรวงวัฒนธรรม
ประจำปีงบประมาณ 2547

โครงการประเมินและสังเคราะห์สถานภาพ
องค์ความรู้การวิจัยวัฒนธรรมในประเทศไทย

หัวข้อเรื่อง วาทกรรมวัฒนธรรม :
การเมืองของวาทกรรมด้านสังคมวัฒนธรรม

ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว
นฤมล กิจไพศาลรัตนา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กระทรวงวัฒนธรรม
ประจำปีงบประมาณ 2547

รายชื่อผู้ร่วมงานวิจัย

ผู้ค้นข้อมูล

นางนฤมล กิจไพศาลรัตนา

นายสมชาย ไชยเกษร

ผู้อ่านและทำบรรณนิทัศน์

นางนฤมล กิจไพศาลรัตนา

นางสาวสรองสุรางค์ ล้อมรัตนชัย

นางสาวประภาภรณ์ ตีรยานนท์

นางสาวมชฌิมา กุญชรานุสรณ์

นางสาวอลิสสา หะสาเมาะ

นางสาววิศรา ไกรวัฒนพงศ์

นางสาวติชิตา พัชรดำรงกุล

ผู้อ่านและตรวจสอบเนื้อหา

รศ.ดร.ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว

นางนฤมล กิจไพศาลรัตนา

อ.ดร.วิเชียร ต้นศิริคงค

อ.ประเสริฐ แรงกล้า

ผู้พิมพ์

นางฉาลินี กล้ากล่อมจิตร

พิสูจน์อักษรและจัดทำตัวเล่ม

นางนฤมล กิจไพศาลรัตนา

นางฉาลินี กล้ากล่อมจิตร

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ข
บทที่	
1 การรายงานผลการศึกษา วาทกรรมวัฒนธรรม: การเมืองของวาทกรรม ด้านสังคมวัฒนธรรม	1
กรอบการค้นคว้า	1
กรอบเนื้อหาการค้นคว้า	1
ตัวอย่างคำสำคัญ	2
ภาพรวมของเอกสาร	2
ภาษา	2
ประเภทสิ่งพิมพ์	3
ปีพิมพ์	4
แหล่งสืบค้น	6
ปัญหาและข้อเสนอแนะ	7
ปัญหาด้านการค้นคว้าและเนื้อหา	7
ปัญหาด้านเทคนิค	8
ปัญหาการจัดการ	9
2 บรรณนิทัศน์ วาทกรรมวัฒนธรรม: การเมืองของวาทกรรม ด้านสังคมวัฒนธรรม	10
สิ่งพิมพ์ภาษาไทย	10
สิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ	144

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ผลงานทางวิชาการหัวข้อวาทกรรมวัฒนธรรม จำแนกตามภาษา	2
2	ผลงานทางวิชาการ จำแนกตามประเภทสิ่งพิมพ์	3
3	ผลงานที่จำแนกตามภาษาและประเภทสิ่งพิมพ์	3
4	บรรณนิทัศน์วาทกรรมวัฒนธรรม จำแนกตามปีพิมพ์	4
5	บรรณนิทัศน์จำแนกรายการตามปีพิมพ์	5

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

รายงานผลการศึกษา

หัวข้อวาทกรรมวัฒนธรรม :

การเมืองของวาทกรรมด้านสังคมวัฒนธรรม

กรอบการค้นคว้า

โครงการจำกัดการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมในสังคมไทยไว้ภายในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา หากพิจารณาด้านการเมืองแล้ว ในช่วงระหว่างพ.ศ. 2536-2547 เป็นช่วงที่ประเทศไทยเผชิญปัญหาประชาธิปไตยถูกท้าทายอีกครั้ง ในกรณีเหตุการณ์เดือน พฤษภาคม 2535 และซึ่งสองปีก่อนหน้านั้นเกิดรัฐประหารขึ้น ฉะนั้นประเด็นที่ควรให้ความสำคัญจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ **ประชาธิปไตย** **วิกฤตเศรษฐกิจและการปฏิรูปการเมือง** จนกระทั่ง นับตั้งแต่ พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา รัฐบาลทักษิณได้เสียข้างมากและเข้ามาเป็นผู้บริหารประเทศ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองบางประการ โดยเฉพาะในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างระบบราชการกับพรรคการเมือง แนวทางการทำงานของพรรคการเมืองก็เปลี่ยนแปลงไป มีการใช้นโยบาย “ประชานิยม” และการเมืองที่อาศัยรูปแบบของการตลาดในการแข่งขัน ในช่วงนี้มีการกล่าวถึงการกลับมาของระบอบอำนาจนิยม หรือ ระบบที่มีความขัดแย้งในตัวเองที่เรียกกันว่า **เผด็จการประชาธิปไตย (Democratic authoritarian)** ปรัชญาการเมืองทางการเมืองในช่วงนี้สะท้อนปัญหา **ความขัดแย้ง** และ **ความรุนแรง** อย่างชัดเจน ทั้งในรูปแบบของการปราบปรามผู้ค้ายาเสพติด กลุ่มอิทธิพลท้องถิ่น การตอบสนองปัญหาความรุนแรงตามแนวทาง **สันติวิธี** ได้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น

จากภาพรวมของสถานการณ์ทางการเมืองข้างต้น การกำหนดกรอบการค้นคว้าแบ่งออกเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ ดังนี้

กรอบเนื้อหาการค้นคว้า

วาทกรรมวัฒนธรรม: การเมืองของวาทกรรมด้านสังคมวัฒนธรรม

- บริโคนิยม
- ผลกระทบการท่องเที่ยว
- สื่อ เทคโนโลยี

อาศัยการพิจารณาจากคำสำคัญที่สะท้อนความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมือง การค้นคว้าควรให้ความสำคัญกับประเด็นตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างคำสำคัญ

ประชาธิปไตย	ปฏิรูปการเมือง	ชาตินิยม	ความขัดแย้ง
ธรรมาภิบาล	การกระจายอำนาจ	การเมืองวัฒนธรรม	การชุมนุมประท้วง
ทุนทางสังคม	ปฏิรูประบบราชการ	อนุรักษนิยม	ความรุนแรง
ประชาสังคม	รัฐธรรมนูญ	การเมือง ศาสนา	ชาติพันธุ์
การมีส่วนร่วม	CEO	อัตลักษณ์	สันติวิธี
สิทธิมนุษยชน	คอร์ปชั่น	อำนาจและอิทธิพล	Fundamentalism
สิทธิชุมชน	ท้องถิ่นนิยม	ผู้หญิงกับการเมือง	สิทธิสตรี
เครือข่ายประชาธิปไตย	พลเมือง	ประชานิยม	ลัทธิชายเป็นใหญ่
โลกาภิวัตน์กับการเมือง	การสื่อสารทางการเมือง		

ภาพรวมของเอกสาร

จากการสำรวจสถานภาพผลงานวิชาการด้านวาทกรรมวัฒนธรรม (Cultural discourse) และจัดทำบรรณนิทัศน์ของสิ่งพิมพ์เหล่านั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาในประเด็นต่างๆ ได้แก่ ภาษา ประเภทสิ่งพิมพ์ และปีพิมพ์ของสิ่งพิมพ์ ในรายละเอียดดังนี้

ภาษา

บรรณนิทัศน์ที่ได้ทำการศึกษาในหัวข้อวาทกรรมวัฒนธรรมมีทั้งสิ้น 277 รายการ โดยปรากฏในสิ่งพิมพ์ภาษาไทย จำนวน 270 รายการ (ร้อยละ 97.47) และในสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ จำนวน 7 รายการ (ร้อยละ 2.53) ตามรายละเอียดในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลงานทางวิชาการหัวข้อวาทกรรมวัฒนธรรม จำแนกตามภาษา

ภาษา	จำนวน (รายการ)	ร้อยละ
สิ่งพิมพ์ภาษาไทย	270	97.47
สิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ	7	2.53
รวม	277	100.00

ประเภทสิ่งพิมพ์

ในจำนวนสิ่งพิมพ์ดังกล่าวเมื่อพิจารณาตามประเภท พบว่าผลงานเหล่านี้ปรากฏในสิ่งพิมพ์ประเภทบทความในหนังสือมากที่สุด 86 รายการ หรือคิดเป็นร้อยละ 31.04 รองลงมาปรากฏในสิ่งพิมพ์ประเภทวิทยานิพนธ์ และบทความวารสารในจำนวนที่เท่ากันคือ 66 รายการ หรือร้อยละ 23.83 ประเภทรายงานการวิจัย 30 รายการ หรือร้อยละ 10.83 ประเภทรายงานสัมมนา 17 รายการ หรือร้อยละ 6.14 และปรากฏในสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือน้อยที่สุดจำนวน 12 รายการ หรือร้อยละ 4.33 ตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 2 ผลงานทางวิชาการ จำแนกตามประเภทสิ่งพิมพ์

ประเภทสิ่งพิมพ์	จำนวน (รายการ)	ร้อยละ
หนังสือ	12	4.33
รายงานวิจัย	30	10.83
วิทยานิพนธ์	66	23.83
บทความวารสาร	66	23.83
บทในหนังสือ	86	31.04
รายงานสัมมนา	17	6.14
รวม	277	100.00

เมื่อพิจารณาสิ่งพิมพ์แต่ละรายการตามภาษาและประเภทพบว่า เป็นหัวข้อวาทกรรมวัฒนธรรมที่ดีพิมพ์ในสิ่งพิมพ์ภาษาไทยปรากฏในบทความในหนังสือมากที่สุด 86 รายการ รองลงมาเป็นสิ่งพิมพ์ภาษาไทยที่ปรากฏในวิทยานิพนธ์ 64 รายการ และบทความวารสาร 61 รายการ ตามลำดับ ส่วนในสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ ดีพิมพ์ในบทความวารสาร 5 รายการ และในวิทยานิพนธ์ 2 รายการ ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลงานที่จำแนกตามภาษาและประเภทสิ่งพิมพ์

หัวข้อเรื่อง	หนังสือ	งานวิจัย	วิทยานิพนธ์	บทความ (วารสาร)	บทความ (หนังสือ)	สัมมนา	รวม
สิ่งพิมพ์ภาษาไทย	12	30	64	61	86	17	270
สิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ	0	0	2	5	0	0	7
รวม	12	30	66	66	86	17	277

ปีพิมพ์

นอกจากนั้นยังพบว่าจำนวนสิ่งพิมพ์ที่ศึกษาแตกต่างกันไปตามปีที่พิมพ์ โดยบรรณนิทัศน์ของสิ่งพิมพ์ภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นสิ่งพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี 2540-2544 มีจำนวนมากถึง 117 รายการ หรือคิดเป็นร้อยละ 43.33 รองลงมาเป็นสิ่งพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี 2545-2548 จำนวน 94 รายการ หรือร้อยละ 34.82 และจำนวนน้อยที่สุดเป็นสิ่งพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี 2535-2539 มีจำนวน 59 รายการ หรือร้อยละ 21.85

สำหรับบรรณนิทัศน์ของสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษที่ได้ทำการศึกษามีเพียง 7 รายการเท่านั้น โดยเป็นสิ่งพิมพ์ที่พิมพ์ปี 1994 จำนวน 2 รายการ ปี 2000 จำนวน 2 รายการ ปี 2002 จำนวน 1 รายการ ปี 2003 จำนวน 1 รายการ และปี 2004 จำนวน 1 รายการ ตามรายละเอียดในตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 บรรณนิทัศน์วาทกรรมวัฒนธรรม จำแนกตามปีพิมพ์

ปีพิมพ์	จำนวน (รายการ)	ร้อยละ
สิ่งพิมพ์ภาษาไทย		
2535-2539	59	21.85
2540-2544	117	43.33
2545-2548	94	34.82
รวม	270	100.00
สิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ		
1983-1992	-	00.00
1993-1998	2	28.57
1999-2004	5	71.43
รวม	7	100.00

จากรายการบรรณนิทัศน์ว่าทกรรมวัฒนธรรมทั้งที่ตีพิมพ์ในสิ่งพิมพ์ภาษาไทย และสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ ที่ปรากฏในตารางที่ 4 หากพิจารณาโดยละเอียดแต่ละปีจะพบว่าสิ่งพิมพ์ภาษาไทยที่ตีพิมพ์ในปี 2545 มีจำนวนมากที่สุด 40 รายการ รองลงมาพิมพ์ปี 2543 จำนวน 35 รายการ ส่วนสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษจำนวนมากที่สุดพิมพ์ปี 1994 และปี 2000 อย่างละ 2 รายการ ดังนี้

ตารางที่ 5 บรรณนิทัศน์จำแนกรายการตามปีพิมพ์

ปีพิมพ์	สิ่งพิมพ์ภาษาไทย	สิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ	รวม
2535 / 1992	1	-	1
2536 / 1993	11	-	11
2537 / 1994	20	2	22
2538 / 1995	10	-	10
2539 / 1996	17	-	17
2540 / 1997	16	-	16
2541 / 1998	24	-	24
2542 / 1999	20	-	20
2543 / 2000	35	2	37
2544 / 2001	22	-	22
2545 / 2002	40	1	41
2546 / 2003	33	1	34
2547 / 2004	21	1	22
รวม	270	7	277

แหล่งสืบค้น

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลากหลายแหล่ง ทั้งที่เป็นห้องสมุดในสถาบันการศึกษา ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และห้องสมุดของหน่วยราชการอื่น ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสืบค้นจากฐานข้อมูลออนไลน์ต่างประเทศ และเว็บไซต์ของหน่วยงานต่างๆทั้งในประเทศและต่างประเทศดังนี้

- หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศูนย์เอกสารประเทศไทย สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ห้องสมุดคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ห้องสมุดสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ห้องสมุดสถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- หอสมุดปริทัศน์ มหวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- หอสมุดวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- ห้องสมุดรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- ฐานข้อมูลออนไลน์ ต่างประเทศ ได้แก่
 - ABI/INFORM
 - Science Direct
 - Social Sciences Full Text
 - Dissertation Abstracts
- เว็บไซต์ของหน่วยงานต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้แก่
 - www.kpi.ac.th
 - www.leeds.ac.uk/thaipol
 - www.cceia.org
 - <http://www.psr.keele.ac.uk/area.htm>
 - <http://vax.wcsu.edu/socialsci/polscres.html>
 - <http://www.polisci.com>

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยประเมินและสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมในประเทศไทยในหัวข้อ ทั้งวัฒนธรรมการเมือง และวาทกรรมวัฒนธรรม: การเมืองของวาทกรรมด้านสังคมวัฒนธรรม ผู้วิจัยพบ ปัญหาต่างๆ ซึ่งเป็นปัญหาลักษณะเดียวกันในการศึกษาทั้งสองหัวข้อ ทั้งปัญหาด้านการจัดการซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัญหาการหาผู้ช่วยวิจัยทำหน้าที่อ่านและทำบรรณนิทศน์ซึ่งมีน้อยและมักเปลี่ยนแปลงทำให้การทำงานไม่มีความต่อเนื่อง ในส่วนเนื้อหาสาระและการจัดพิมพ์นั้น มีข้อสังเกตรวมทั้งข้อเสนอแนะดังนี้

ปัญหาด้านการค้นคว้าและเนื้อหา

- เนื้อหาของหัวข้อนี้ไม่มีความชัดเจนมากเท่าที่ต้องการ คาดว่าจำนวนมากจะมีเนื้อหาที่ทับซ้อนกับการค้นคว้าในส่วนของภูมิภาค แม้ว่าในทางปฏิบัติจะได้เจาะการค้นคว้าไปที่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมก็ตาม หากได้มีการจัดการระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดขอบเขตของเนื้อหาหลักให้มีความชัดเจนกว่านี้ น่าจะช่วยให้ได้เนื้อหาที่สอดคล้องกับหัวข้อได้มากขึ้น
- ในชั้นปัจจุบันการค้นเอกสารต่างประเทศยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ เอกสารกรณีศึกษาเกี่ยวกับประเทศไทยจำนวนมากอาจไม่ปรากฏในฐานข้อมูลหลักของมหาวิทยาลัย การค้นคว้าเพิ่มเติมจะต้องเจาะไปที่มหาวิทยาลัยต่างประเทศที่เป็นศูนย์ความสนใจเรื่องไทยศึกษา ซึ่งรวมถึงการจัดประชุมและสัมมนาระหว่างประเทศด้วย ทำนองเดียวกันเอกสารที่ค้นได้จากหนังสือเล่มมีจำนวนน้อยเกินไป เชื่อว่าจะมีบทความในหนังสือเล่มอีกจำนวนมากที่ยังไม่ได้บรรจุอยู่ในฐานข้อมูลครั้งนี้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะลำพังการค้นชื่อเรื่องหนังสืออาจจะไม่พบบทความในเล่มที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับสังคมไทย จำเป็นที่จะต้องเข้าถึงหนังสือแต่ละเล่มเพื่อค้นหาบทความจากสารบัญ การค้นคว้าส่วนนี้ต้องตั้งต้นจากคำค้น เอเชีย และ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพิ่มเติม
- งานที่อาจจะไม่ได้ครอบคลุมเลย คือการศึกษาเปรียบเทียบสังคมไทยกับสังคมในเอเชียอื่น ๆ แม้ว่าการศึกษาเปรียบเทียบอาจจะไม่ได้อยู่ในวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างชัดเจนนัก แต่มุมมองวัฒนธรรมไทยจากการเปรียบเทียบนำไปสู่ความเข้าใจ และแง่มุมการวิเคราะห์วัฒนธรรมได้กว้างขึ้น

ปัญหาด้านเทคนิค

- การกำหนดคำสำคัญ (Keyword) เนื่องจากคำสำคัญ หรือ keyword เป็นคำที่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการค้นข้อมูลจากฐานข้อมูล ตามหลักในการค้นคว้าโดยทั่วไปมักเรียกคำประเภทนี้ว่า Natural language หรือ Free texts หรือ Free terms ซึ่งหมายถึงคำหรือภาษาที่เป็นธรรมชาติ จะเป็นคำใดก็ได้ที่ผู้กำหนดคำสำคัญคาดเดาว่าผู้ค้นจะรู้จักและใช้คำนั้นในการค้น ซึ่งอาจมีทั้งคำที่เป็นศัพท์วิชาการ หรือคำศัพท์ทางเทคนิค หรือแม้กระทั่งคำทั่วไปที่กำหนดขึ้นใช้กันเองแต่เป็นคำที่รู้จักแพร่หลาย

เช่น โดยทั่วไปมักรู้จักคำว่า “สังคมเข้มแข็ง” หรือ “ชุมชนเข้มแข็ง” เพราะเป็นคำที่มักปรากฏให้เห็นเสมอ ในขณะที่ที่ประชุมคณะกรรมการโครงการประเมินและสังเคราะห์สถานภาพองค์ความรู้การวิจัยวัฒนธรรมในประเทศไทย กำหนดให้ใช้คำว่า “ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น” เป็นคำสำคัญสำหรับการค้นแทนคำ “สังคมเข้มแข็ง” หรือ “ชุมชนเข้มแข็ง” ในกรณีนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ควรกำหนดให้ใช้ได้ทั้ง 3 คำแทนกันได้ ในกรณีนี้ไม่ว่าผู้ใช้จะสืบค้นด้วยคำใดใน 3 คำดังกล่าวก็ปรากฏผลลัพธ์การสืบค้นจากรายการที่มีคำสำคัญนั้นปรากฏอยู่ ซึ่งวิธีนี้จะทำให้ผู้ค้นได้ข้อมูลที่ต้องการมากกว่าการจำกัดคำศัพท์เฉพาะที่รู้จักกันในวงแคบหรือเป็นคำใหม่ที่ผู้ค้นอาจไม่ได้นึกถึง ทำให้พลาดข้อมูลที่ต้องการได้ดังนั้น การกำหนดคำสำคัญ จึงควรมีลักษณะที่หลากหลายมากกว่าการกำหนดคำศัพท์เทคนิคที่เฉพาะเจาะจง หากต้องการให้มีลักษณะเฉพาะดังกล่าว ควรกำหนดคำค้นอีกประเภทเพิ่มเติมคือ หัวเรื่อง (Subject heading) ซึ่งหมายถึงคำศัพท์ควบคุม หรือ Controlled vocabulary ที่สามารถกำหนดให้เป็นทางเลือกเพิ่มสำหรับการสืบค้นในฐานข้อมูลได้ ทางคณะกรรมการฯ จึงควรแต่งตั้งคณะกรรมการฯ ชุดพิเศษเพื่อทำหน้าที่รวบรวมรายชื่อหรือกำหนดคำศัพท์เฉพาะที่เป็นคำมาตรฐานวิชาการทางด้านวัฒนธรรมในหัวข้อเรื่องที่ศึกษาวิจัยทั้งหมดเท่าที่จะรวบรวมได้ พร้อมทั้งจัดทำเป็นคู่มือเพื่ออำนวยความสะดวกในการค้น ในขณะที่เดียวกันในโครงสร้างฐานข้อมูลควรกำหนดให้สามารถสืบค้นได้ด้วยหัวเรื่องด้วย เพื่อเป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการสืบค้น นอกจากค้นได้ด้วยชื่อผู้เขียน ปีพิมพ์ ประเภทเอกสาร และคำสำคัญเช่นในปัจจุบัน

- โครงสร้างฐานข้อมูล ในฐานข้อมูล CRS (Culture Research Search) ผู้วิจัยพบปัญหาทางเทคนิคที่เมื่อบันทึกข้อมูลในฐานข้อมูล ในส่วนที่เป็นบรรณานุกรม ผู้ออกแบบระบบได้กำหนดรายละเอียดที่เป็นค่าคงที่ (Default value) ไว้แล้วและระบบยังเปิดโอกาสให้แก้ไขรูปแบบได้ตามต้องการ ซึ่งนับว่าถูกต้องเหมาะสมและสะดวกสำหรับผู้ปฏิบัติงาน แต่ในส่วนบรรณนิทัศน์ ซึ่งระบบกำหนดให้เป็น [Abstract] ไม่สามารถแก้ไขรูปแบบให้เป็นแนวตรงสวยงามได้ ต้องบันทึกข้อมูลดังกล่าวแล้วนำไปแก้ไขใน Microsoft Word ทำให้ต้องทำงานหลายขั้นตอน นอกจากนี้ในการสั่งพิมพ์ (Print) ทางเครื่องพิมพ์ โครงสร้างฐานข้อมูลไม่ได้ถูกออกแบบให้สามารถจัดเรียงลำดับ (Sort) ชื่อผู้เขียน ดังนั้นเมื่อต้องการพิมพ์รายการบรรณนิทัศน์ข้อมูลทั้งหมดในฐานข้อมูล ระบบจึงจัดพิมพ์รายการออกมาตามลำดับก่อนหลังของการบันทึกข้อมูลในฐานข้อมูล ทำให้รูปแบบของรายงานที่ปรากฏเป็นรูปเล่มจึงไม่สวยงามและไม่สะดวกในการค้นหาเท่าที่ควร และประการสำคัญข้อมูลบางส่วนไม่ได้ถูกกำหนดให้ปรากฏอย่างครบถ้วนในรายการบรรณานุกรมแม้ได้มีการบันทึกข้อมูลส่วนนี้ในฐานข้อมูลแล้วก็ตาม เช่น ปีพิมพ์ของวารสาร ดังนั้นเมื่อสั่งพิมพ์ทางเครื่องพิมพ์ข้อมูลปีที่พิมพ์จะไม่ปรากฏ รวมทั้งโครงสร้างระบบไม่ได้ถูกออกแบบให้กำหนดค่าคงที่ข้อมูลสำคัญที่ต้องการเน้นด้วยตัวอักษรหนา (Bold) เช่น ชื่อวิทยานิพนธ์ ชื่อรายงานการวิจัย เป็นต้น ทำให้ต้องเสียเวลาแก้ไขข้อมูลในส่วนเหล่านี้เอง

ปัญหาการจัดการ

- ปัญหาด้านเวลา โครงการประเมินและสังเคราะห์สถานภาพองค์ความรู้การวิจัยวัฒนธรรมในประเทศไทย หัวข้อวัฒนธรรมการเมือง และวาทกรรมวัฒนธรรมได้รับอนุมัติให้ดำเนินโครงการช้ากว่าโครงการอื่นประมาณ 6 เดือน ด้วยเวลาที่จำกัดดังกล่าวทำให้รายการบรรณนิทัศน์ที่นำเสนอไม่ครอบคลุมหัวข้อดังกล่าวทั้งหมด ทั้งนี้เพราะการจัดทำบรรณนิทัศน์ดังกล่าวมีขั้นตอนการดำเนินการหลายขั้นตอน ทั้งการค้นหาข้อมูล การพิจารณาคัดเลือก การอ่าน การจัดทำบรรณนิทัศน์และกำหนดคำสำคัญ และการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา การบันทึกในฐานข้อมูล และการตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยของการบันทึกลงฐานข้อมูล ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องนำเสนอข้อมูลที่ค้นได้ภายในเวลาจำกัด
- การจัดหาผู้ช่วยวิจัย นอกจากนี้ยังพบปัญหาการหาผู้ช่วยวิจัยทำหน้าที่อ่าน ทำบรรณนิทัศน์ และกำหนดคำสำคัญ ซึ่งลักษณะงานดังกล่าวเป็นงานที่ค่อนข้างยาก และใช้เวลานาน เพราะผู้ที่ทำหน้าที่เหล่านี้ได้ดีนอกจากต้องมีเวลา และมีความอดทนแล้ว ยังต้องเป็นผู้ที่รักการอ่าน และสามารถเขียนสรุปความได้ดีจึงจะสามารถทำงานดังกล่าวได้ดี คุณลักษณะดังกล่าวหาได้ค่อนข้างยาก ทำให้มีการเปลี่ยนผู้ช่วยวิจัยบ่อย การทำงานจึงไม่ต่อเนื่องเท่าที่ควร คณะผู้วิจัยต้องจัดทำแนวทางการอ่าน และเขียน และการดึงคำสำคัญเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันสำหรับผู้อ่าน

ข้อจำกัดในการจัดพิมพ์รูปเล่ม

- รายงานการจัดพิมพ์บรรณนิทัศน์ฉบับนี้ ยังไม่สามารถจัดเรียงพิมพ์หัวข้อเรื่องให้เป็นระบบที่ดีได้ เช่น การเรียงตามอักษรชื่อเรื่อง หรือแบ่งหมวดหมู่ตามหัวเรื่อง รูปแบบการพิมพ์เป็นไปตามลำดับก่อนหลังของการบันทึกข้อมูลในฐานข้อมูล ดังนั้นหากต้องการค้นหาข้อมูล ควรค้นหาจากฐานข้อมูลจะสะดวกกว่า

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

บรรณนิทัศน์วาทกรรมวัฒนธรรม : การเมืองของวาทกรรมสังคมวัฒนธรรม

สิ่งพิมพ์ภาษาไทย

เนตรดาว แพทย์กุล. (2543) "การสร้างอุดมการณ์สิ่งแวดล้อมนิยมในโฆษณา : กลไกทางอำนาจของรัฐในการปกครองพลเมือง" **สังคมศาสตร์ : วารสารทางวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่** 12(2): 241-267.

กระบวนการนิยามความหมายสิ่งแวดล้อมนิยม โดยใช้สื่อโฆษณาในโทรทัศน์ว่าได้สร้างเงื่อนไขต่อการรับรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อม และสร้างเงื่อนไขในทางปฏิบัติต่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างไร บทความนี้คัดทอนและเรียบเรียงใหม่จากวิทยานิพนธ์ พ.ศ. 2543 โดยใช้ตัวอย่างโฆษณาในโทรทัศน์เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมระหว่างปี พ.ศ.2535-2542 จำนวน 45 เรื่อง ใช้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดทางการเมืองของภาพแทนความจริง และแนวคิดความขัดแย้งของสิ่งแวดล้อมนิยม โดยพบว่ากระบวนการดังกล่าวทำให้สิ่งแวดล้อมนิยมเป็นสินค้า และ แปรอุดมการณ์สิ่งแวดล้อมจากนามธรรมให้กลายเป็นวัตถุที่สามารถผลิต ซื้อหาและบริโภคได้ไม่ต่างจากสินค้าชนิดอื่น

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, อำนาจ, อุดมการณ์การเมือง, สิ่งแวดล้อม

นิภาพร โชติสุดเสนห์. (2546) "ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย" **รางวัลผลงานการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย ประจำปี 2546 (2-16)** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยในด้านสถานการณ์ และจิตลักษณะด้านต่าง ๆ โดยสอบถามนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 จำนวน 400 คน ใช้ตัวแปรในการทำนายพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา การได้รับข่าวสารหรือรู้ปทัสถานทางสังคมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พฤติกรรมเสริมสร้างและอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว เพศ ภูมิลำเนา และผลการเรียน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์, พฤติกรรมการท่องเที่ยว, การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, นักศึกษาระดับอุดมศึกษา

ขวัญศรี เจริญทรัพย์. (2541) 'ผลกระทบของโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกต่อคุณภาพชีวิตชุมชนหนองแฝบ เทศบาลตำบลมาบตาพุด' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การเปลี่ยนแปลงภายในชุมชนและคุณภาพชีวิตของชุมชนหนองแฝบ เทศบาลตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยกำหนดกรอบการศึกษาด้านมิติของคุณภาพชีวิต หลักการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม และหลักการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง ผลจากการศึกษาพบว่า ชุมชนที่ติดกับเขตนิคมอุตสาหกรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างชุมชนทั้งด้านวิถีชีวิต ระบบความสัมพันธ์ในชุมชน และคุณภาพชีวิตโดยรวม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ระยอง, การเปลี่ยนแปลงทางสังคม, การพัฒนาโครงการขนาดใหญ่, ผลกระทบการพัฒนา, การมีส่วนร่วม

อดิศร เสมอแก้ว (2540) 'กระบวนการเปลี่ยนแปลงจากชุมชนชาวนาเป็นชุมชนชานเมืองกรุงเทพมหานคร' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนชาวนาในอดีตที่อยู่ในเขตชานเมืองของกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาการปรับตัวในระยะเปลี่ยนผ่านของผู้ที่เคยเป็นชาวนามาก่อน และการเปลี่ยนแปลงในด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของคนเก่าเมื่อคนใหม่ย้ายเข้ามาอยู่กันอย่างหนาแน่น ผลจากการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นชุมชนชานเมืองเกิดจากการขยายชุมชนไปสู่ชานเมืองของกรุงเทพมหานคร ทำให้ชาวนาต้องปรับตัวด้วยการสร้างเอกลักษณ์ขึ้นเป็นแบบแผนชีวิตชานเมืองที่อยู่กึ่งกลางระหว่างเมืองกับชนบท ชาวบ้านยังคงยึดความสัมพันธ์เดิมในกลุ่มที่มีลักษณะความเป็นเครือญาติและเพื่อนบ้านในละแวกเดียวกัน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, กรุงเทพมหานคร, ชาวนา, ชุมชนชานเมือง, ความสัมพันธ์ทางสังคม, การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ, ระบบเครือญาติ

โสพิณ หมูแก้ว. (2545) 'การใช้ชีวิตคู่ระหว่างการเป็นนักศึกษา : ศึกษาการอยู่กินฉันท์สามีภรรยาของนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่' รายงานการสัมมนาเครือข่ายนักศึกษาศรีวิชัยโทด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาครั้งที่ 1 จัดโดย ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วันที่ 6-7 ตุลาคม 2544 ณ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

การใช้ชีวิตคู่ระหว่างการเป็นนักศึกษาเพื่อทำความเข้าใจถึงลักษณะของการอยู่ด้วยกันระหว่างนักศึกษาด้วยกันคนรักจากมุมมองของตัวนักศึกษาที่อยู่ด้วยกัน ศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจลักษณะการใช้ชีวิตของวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน และเข้าใจถึงกระบวนการที่นักศึกษาตัดสินใจเลือกที่จะอยู่ด้วยกันกับคนรัก

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เชียงใหม่, ชีวิตคู่, คนรัก, นักศึกษา, พฤติกรรมวัยรุ่น

วารุณี ภูริสินสิทธิ์. (2545) "สังคมไทยกับสตรีนิยม" สตรีนิยม : ขบวนการอุดมคติแห่งศตวรรษที่ 20 (112-212) กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

การเรียกร้องสิทธิสตรีในสังคมไทย ย้อนไปในประวัติศาสตร์การเมืองไทยจากการเรียกร้องไปสู่การจัดตั้งองค์กร เปรียบเทียบความแตกต่างของแนวคิดสตรีนิยมในสังคมไทยกับแนวคิดสตรีนิยมตะวันตก โดยพิจารณาความแตกต่างทางวัฒนธรรม และกระแสโลกาภิวัตน์ เสนอแนะการใช้แนวคิดสตรีนิยมผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในชีวิตของผู้หญิง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สิทธิสตรี, สตรีนิยม, แนวคิดสตรีนิยมแบบไทย, แนวคิดสตรีนิยมแบบตะวันตก

สมชาย นิลอาชี. (2537) "ผ้าฝ้าย : ผ้าทอเพื่อชีวิต" ผ้าไทย (1-16) กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

บทบาทของผ้าฝ้าย การผลิตผ้าฝ้ายของชาวบ้านชนบทอีสาน เพื่อใช้ในครอบครัว และเพื่อการค้าขาย แลกเปลี่ยน การใช้เส้นใยฝ้าย และผ้าฝ้ายในงานบุญประเพณีพิธีกรรมตามความเชื่อในทางศาสนา และใช้แสดงสถานภาพทางสังคม หรือบางชุมชนในอดีตใช้เป็นส่วยส่งให้กลุ่มอำนาจทางการเมือง ดังนั้นจึงมีการถ่ายทอดและสืบทอดวิชาการทอผ้าเรื่อยมา

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ผ้าฝ้าย, การทอผ้า, การสืบทอดวัฒนธรรม, ประเพณีและวัฒนธรรม

ฐนัส มานวงศ์. (2544) 'อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกต่อพฤติกรรมบริโภคของเยาวชนไทยผ่านสื่อภาษาอังกฤษ' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พฤติกรรมของเยาวชนไทยที่นิยมบริโภคผ่านสื่อภาษาอังกฤษกับอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกในเขตกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ความแตกต่างกับภูมิหลังทางประชากร และอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกที่มีผลต่อพฤติกรรมของเยาวชนไทย โดยการสอบถามเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 554 คน และสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 10 คน ผลจากการศึกษาพบว่าการใช้สื่อภาษาอังกฤษของเยาวชนไทย และระดับทักษะของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของเยาวชนไทยมีความสัมพันธ์กับอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตก

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, กรุงเทพมหานคร, เยาวชนไทย, วัฒนธรรมตะวันตก, บริโภคนิยม, สื่อภาษาอังกฤษ, การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

สุริชัย หวันแก้ว. (2543) 'กระบวนการกลายเป็นคนชายขอบ (Marginalization)' การประชุมทางวิชาการระดับชาติสาขาสังคมวิทยา ครั้งที่ 1 : สถานภาพผลงานวิจัยเกี่ยวกับพลวัตการปรับตัวของสังคมไทย 15-16 ธันวาคม 2543 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร.

การสังเคราะห์ความคิดรวบยอดทางสังคมวิทยา เรื่องการกลายเป็นคนชายขอบ (Marginalization) ที่มีแนวคิดเรื่องคนชายขอบจากสังคมวิทยาเมืองแห่งสำนักชิคาโก การวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาของละตินอเมริกา การวิเคราะห์วัฒนธรรมวัยรุ่นในอังกฤษของสำนักวัฒนธรรมศึกษา และประวัติศาสตร์ที่ถูกกดทับไว้ของสำนัก Subaltern Studies ในอินเดีย สัมภาษณ์งานวิจัย งานความรู้ทางสังคมในประเทศไทย ที่มีนัยยะเรื่องกระบวนการกลายเป็นคนชายขอบ และพิจารณาประเด็นการเป็นคนชายขอบในฐานะเป็นเครื่องมือในการตอบสนองของวิชาสังคมวิทยาต่อกระแสโลกาภิวัตน์ที่ช่วยอธิบายปัญหาความยากจน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, คนชายขอบ, กระบวนการกลายเป็นคนชายขอบ, สังคมวิทยาเมือง, โลกาภิวัตน์

วารุณี ภูริสินสิทธิ์. (2543) "ความเป็นผู้หญิง" ในสังคมไทย" สังคมศาสตร์ : วารสารทางวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 12(2): 134-140.

ความเป็นผู้หญิงไทยที่ปรากฏในสังคมหรืออีกนัยหนึ่งคือ ความรับรู้และความคาดหวังที่สังคมไทยมีต่อผู้หญิงสะท้อนผ่านทางสถานภาพ บทบาท คุณธรรม และคุณสมบัติบางอย่างที่ควรมี ใช้ข้อมูลจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงต้นรัตนโกสินทร์ และการศึกษาวรรณกรรมพื้นบ้านที่ไม่ได้ระบุช่วงเวลา การศึกษานี้ใช้กรอบการศึกษาประวัติศาสตร์และสตรีศึกษา เช่น วรรณกรรม "สุภาสิตสอนหญิง" ของสุนทรภู่ เป็นต้น

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สตรีศึกษา, วิถีชีวิต, การพัฒนา, ผู้หญิง

สมสุข หินวิมาน. (2545) "ครัว : พื้นที่การผลิตวัฒนธรรมแห่งชีวิตประจำวัน" รัฐศาสตร์สาร 23(2): 171-215.

ความสำคัญของครัวในฐานะที่เป็นพื้นที่การผลิตวัฒนธรรมแห่งชีวิตประจำวัน ความหมายทางสังคมของคำว่าครัว ความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิง เพศภาวะ และกิจกรรมงานครัว ความเปลี่ยนแปลงของการถ่ายทอดความรู้เรื่องครัว วัฒนธรรมงานครัว อาหารในความสัมพันธ์เชิงอารมณ์ อำนาจ แนวความคิดวัฒนธรรมศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร จากการศึกษาพบว่า งานครัวมีการสืบทอดอย่างต่อเนื่อง โดยงานครัวเป็นหน้าที่หลักของผู้หญิง เป็นงานที่ได้แปะอารมณ์ของมนุษย์ ความคิดสร้างสรรค์ รวมไปถึงการสร้างความขัดแย้งที่ท้าทายกฎระเบียบของสังคม ในปัจจุบันสื่อได้เข้าถึงวัฒนธรรมครัวได้ ทำให้ผู้หญิงต้องปรับตัวเพื่อให้ได้ประโยชน์จากองค์ความรู้ด้านงานครัวต่อไป

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ครัว, วัฒนธรรมการกิน, อาหาร, เพศภาวะ, ผู้หญิง

ตฤณ สุขนวล. (2546) 'วาทกรรมการพัฒนา : ศึกษากรณีการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

การศึกษาวาทกรรมและปฏิบัติการทางวาทกรรมของชาวบ้านในกรณีการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ใช้การวิจัยภาคสนาม ภายใต้แนวคิดเรื่องวาทกรรม แนวคิดเรื่องพื้นที่ และการครอบงำทางอุดมการณ์ จากการศึกษาพบว่า การเข้ามาของการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังซึ่งเป็นการพัฒนาของรัฐที่อ้างถึงพระราชดำรินำมาซึ่งการกีดกันทางวาทกรรมอื่นในพื้นที่ของการพัฒนา ผลจากการสร้างวาทกรรมและการปฏิบัติการทางวาทกรรมของรัฐสร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้าน ทำให้เกิดปฏิกิริยาต่อต้านและการตอบโต้จากชาวบ้านด้วยการผลิตหรือสร้างวาทกรรมทางเลือกขึ้นโดยการลดทอนความน่าเชื่อถือของวาทกรรมการพัฒนาของรัฐ การสร้างวาทกรรมทางเลือกจากองค์ความรู้ภายในท้องถิ่น และปฏิบัติการทางวาทกรรมด้วยการสร้างชุดความรู้ของชาวบ้านขึ้นรองรับและปฏิบัติการอื่นเพื่อสร้างความชอบธรรมในการนำเสนอความเดือดร้อนจากการที่ระบบนิเวศน์ถูกทำลาย และเสนอวิถีชีวิตของชุมชนสู่สาธารณะ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, นครศรีธรรมราช, ลุ่มน้ำปากพนัง, ปฏิบัติการทางวาทกรรม, แนวคิดเรื่องพื้นที่, การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต, การพัฒนากระแสหลัก

กาญจน์ ละอองศรี. (2539) "กรณีหนังสือเรื่อง การเมืองในอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี : สงครามศักดิ์ศรีของชาวโคราช" วารสารธรรมศาสตร์ 22(3): 20-79.

ความขัดแย้งในสังคมไทยต่อหนังสือเรื่อง "การเมืองในอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี" ปมเหตุของความขัดแย้ง ภูมิหลังของหนังสือกระบวนการเคลื่อนไหวกู่ศักดิ์ศรีของผู้นับถือท้าวสุรนารี ความคิดเห็นของนักวิชาการต่อประเด็นการศึกษาประวัติศาสตร์ แนวความคิดท้าทายความเชื่อดั้งเดิม แนวความคิดเรื่องวาทกรรม ศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร จากการศึกษาพบว่า กรณีหนังสือเรื่อง การเมืองในอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี ได้ท้าทายต่อประวัติศาสตร์กระแสหลัก และนำไปสู่การกอบกู้ศักดิ์ศรีของชาวโคราช ผลงานเรื่องนี้ถูกตั้งข้อหาว่าหมิ่นพระบรมเดชานุภาพและลบหลู่สิ่งเคารพบูชาของสังคม พลังประวัติศาสตร์กระแสหลักที่ส่งผลต่อคนในสังคมจำนวนมาก ได้แสดงให้เห็นถึงความพ่ายแพ้ของประวัติศาสตร์แบบวิชาการที่มุ่งกระบวนการโต้สวนเพื่อค้นหาความจริง อันนำไปสู่ความเข้าใจและความเป็นไปในสังคม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, นครราชสีมา, ท้าวสุรนารี, ประวัติศาสตร์กระแสหลัก, ยาโม, ความเชื่อ, ความศรัทธา

พัฒนา กิติอาษา. (2542-2543) "วาทกรรมของความมมงาย : ความคิดคำนึงว่าด้วยคนทรงและนักมานุษยวิทยา" สังคมศาสตร์ : วารสารวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 12(1): 145-168.

วาทกรรมว่าด้วยลัทธิพิธีทรงเจ้าเข้าผีและร่างทรง และปฏิสัมพันธ์ของนักมานุษยวิทยาในกระบวนการวิจัยภาคสนาม การศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงมานุษยวิทยา โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยประยุกต์ใช้แนวคิดวาทกรรม แนวคิดความทันสมัย แนวคิดหลังสมัยใหม่นิยม และแนวคิดโครงสร้างและหน้าที่ของลัทธิพิธีในสังคมสมัยใหม่ เพื่อวิเคราะห์การให้ความหมายว่าลัทธิพิธีทรงเจ้าเข้าผี เป็นความมมงายจากมุมมองของคนในคือร่างทรงและลูกศิษย์ และจากการวิเคราะห์วิธีคิด วิธีการมองความเป็นจริงและเป้าหมายทางการเมืองของรัฐ สื่อมวลชนและปัญญาชนบางกลุ่มในการช่วงชิงการกำหนดความหมายเรื่องความมมงายในเรื่องดังกล่าว

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ลัทธิพิธี, ทรงเจ้าเข้าผี, หลังสมัยใหม่นิยม, ความทันสมัย, พิธีกรรมกับการเมือง

ประวิตร โรจนพฤกษ์. (2546) "การเมืองเรื่อง "ความจริงแท้" ทางวัฒนธรรม : บทสำรวจเชิงทฤษฎี" ฟ้าเดียวกัน 2: 56-75.

การเมืองเรื่อง "ความจริงแท้" ทางวัฒนธรรม (Cultural authenticity) ในกรณีศึกษากระบวนการทำ วัฒนธรรมให้กลายเป็นสินค้าเพื่อการท่องเที่ยว และปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อคติเรื่องความจริงแท้ทางวัฒนธรรม บทความนี้สำรวจเรื่องความจริงแท้ทางวัฒนธรรมโดยใช้แนวคิดของ Wang ผู้เขียนเสนอว่าเรื่องคติทางความ จริงแท้ทางวัฒนธรรมเป็นผลมาจากประดิษฐกรรมทางสินค้า (Social construction) จากการจัดแยกแยะสิ่ง ต่างๆรอบตัว และการใช้อำนาจกำหนดความจริงแท้ ผู้เขียนแบ่งแยกแนวทางเป็น 3 แบบคือ คติเรื่องความจริง แท้แบบพิพิธภัณฑน์นิยม (Material-culture-related authenticity) คติเรื่องความจริงแท้เชิงประสบการณ์ และ ความจริงแท้เชิงสัมพันธ์ (Experiential and dyadic authenticity) และคติเรื่องความจริงแท้เชิงอัตถิภาวะ (Existential authenticity)

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การท่องเที่ยว, ความจริงแท้ทางวัฒนธรรม, วัฒนธรรม, ประดิษฐกรรม ทางสังคม

ลัดดา ประสพสมบัติ. (2545) 'การบริโภคนสินค้าเงินผ่อนและการโต้ตอบของผู้บริโภคนสินค้าในชุมชนกึ่ง เมืองกึ่งชนบท จังหวัดลำพูน' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การบริโภคนสินค้าในระบบสินเชื่อแบบผ่อนส่งของชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบทจังหวัดลำพูน โดยใช้แนวคิด เกี่ยวกับการพัฒนาการผลิตสินค้าจำนวนมากที่ดำเนินควบคู่ไปกับการขยายตัวของกลไกการตลาดและการ ส่งเสริมการตลาด การกระจายสินค้าสู่ผู้บริโภค การบริโภคนิยม และการปรับตัวของผู้บริโภคเป็นแนวในการ วิเคราะห์ โดยเก็บข้อมูลเชิงลึกกับครอบครัวผู้บริโภคนสินค้าในระบบเงินผ่อน 13 ตัวอย่าง จากการศึกษาพบว่ามี การขยายตัวของทุนนิยมที่ผลิตสินค้าจากศูนย์กลางสู่ภูมิภาคและพื้นที่ชุมชนกึ่งเมืองชนบทมากขึ้นผ่านการ โฆษณาทางโทรทัศน์ นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยด้านฐานะและอาชีพมีผลต่อความแตกต่างในการบริโภคนสินค้า

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ลำพูน, กลไกการตลาด, ทุนนิยม, บริโภคนิยม, อิทธิพลการสื่อสาร, สินค้าเงินผ่อน

สุมาลี เหลืองดำรงกิจ. (2543) 'รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร' วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการโฆษณา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลักษณะรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคสตรีด้านการทำกิจกรรมความสนใจด้านต่างๆ และความคิดเห็นต่อตัวเอง และสภาพแวดล้อมในสังคม โดยสอบถามกลุ่มสตรีที่มีอายุ 12-14 ปี ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 612 คน ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคสตรีมีรูปแบบการดำเนินชีวิต 8 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนำสมัย กลุ่มอนุรักษ์นิยม กลุ่มต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต กลุ่มมีอุดมการณ์เพื่อสังคม กลุ่มมีความสุขพอใจในชีวิต กลุ่มบันเทิงเฮฮา กลุ่มเฉื่อยชา และกลุ่มอารมณ์รุนแรง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, กรุงเทพมหานคร, บริโภคนิยม, สตรี, รูปแบบการดำเนินชีวิต

นทีรัช เกียรติชัยพร. (2543) 'รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคชายในกรุงเทพ' วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคชายในกรุงเทพมหานคร โดยพิจารณาจากกิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็น โดยสอบถามจากผู้ชายที่อายุ 12-49 ปี ที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร จำนวน 612 คน ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตของกลุ่มตัวอย่างแบ่งได้เป็น 14 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มมีความสุขทั้งกับตัวเองและสังคม กลุ่มรักการทำงาน กลุ่มรักความหรูหราจ่าย กลุ่มทันสมัย กลุ่มชอบความท้าทาย กลุ่มพึงพอใจตนเอง กลุ่มสนใจการเมือง กลุ่มทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม กลุ่มสิ้นหวังหมดกำลังใจ กลุ่มชอบสังสรรค์สนทนา กลุ่มหัวสมัยใหม่ กลุ่มอนุรักษ์นิยม กลุ่มชีวิตเร่งรีบ และกลุ่มชอบกีฬา นอกจากนั้นลักษณะทางประชากรมีความสัมพันธ์กับการเป็นสมาชิกของกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตต่าง ๆ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, กรุงเทพมหานคร, ผู้ชาย, บริโภคนิยม, รูปแบบการดำเนินชีวิต, พฤติกรรมการบริโภค

อนันต์ชัย คงจันทร์. (2545) "ค่านิยมและทัศนคติของคนรุ่นใหม่" *จุฬาลงกรณ์วารสาร* : 54 (46-70).

ทัศนคติที่มีต่อหน้าที่การงาน ค่านิยม และความคิดเห็นในเรื่องครอบครัวของกลุ่มคนรุ่นใหม่ชายและหญิง โดยสอบถามจากผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี อายุ 21-35 ปี จำนวน 888 คน ผลจากการศึกษาพบว่า คนรุ่นใหม่มีทัศนคติต่องาน เพื่อนร่วมงาน และหัวหน้างานในระดับปานกลางค่อนข้างบวก และมีทัศนคติต่อค่าตอบแทนและโอกาสความก้าวหน้าค่อนข้างลบ ให้ความสำคัญกับความสำเร็จในชีวิต ความมั่นคงของครอบครัว ความสุข มิตรภาพ และคิดเห็นเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานเป็นเรื่องปกติ และการหย่าร้างเป็นทางออกที่ดีเมื่อเกิดปัญหาในครอบครัว

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ค่านิยม, ทัศนคติ, คนรุ่นใหม่, ครอบครัว

ปราโมทย์ ภักดีณรงค์. (2546) 'การเมืองของสุนทรียภาพผ้าขึ้นตีนจก กับกระบวนการรื้อฟื้นวัฒนธรรมแม่แจ่ม' รายงานการสัมมนาเครือข่ายนักศึกษาปริญญาโทด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาครั้งที่ 2 จัดโดยภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วันที่ 22-23 มิถุนายน 2545 ณ สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การนุ่งขึ้นตีนจกเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวล้านนา เป็นการแสดงถึงสถานภาพทางชนชั้นของผู้หญิงที่มีฐานะ เป็นการยกระดับสถานภาพทางวัฒนธรรมและสร้างการยอมรับในกลุ่มสังคมของผู้ที่มีฐานะยากจน รวมถึงการแสดงความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มคนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกัน และยังเป็นการแสดงทัศนคติเรื่องบุญ และการสร้างบุญของผู้หญิงอีกด้วย แต่ในปัจจุบันเมื่อเกิดกระแสท้องถิ่นนิยมมากขึ้น การนุ่งขึ้นตีนจกกลับมาได้รับความนิยมอีกครั้ง แต่ความหมายหรืออุดมการณ์ดั้งเดิมของการนุ่งขึ้นประเภทนี้เปลี่ยนไปเป็นการตอบสนองอำนาจของรัฐในการเลือกอัตลักษณ์หรือสร้างอัตลักษณ์ของท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อแสดงการเป็นวัฒนธรรมของคนในชาติตามกระแสบริโภคนิยม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เชียงใหม่, ชาวล้านนา, ผ้าขึ้นตีนจก, วัฒนธรรมล้านนา, อัตลักษณ์ท้องถิ่น, ท้องถิ่นนิยม

ขวัญชีวัน บัวแดง. (2541) "การเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตของกลุ่มชนกะเหรี่ยงเขตอำเภอแม่แจ่ม เชียงใหม่"
สังคมศาสตร์ : วารสารทางวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 11 (1) : 200-223.

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชนกะเหรี่ยงเขต อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากงานวิจัยภาคสนาม ใช้กระบวนการวิจัยแบบมานุษยวิทยา การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้านการใช้ที่ดินและการทำการเกษตร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเรื่องประวัติของหมู่บ้านและความเชื่อ การศึกษาที่ใช้แนวคิดความหลากหลายทางชาติพันธุ์และการเปลี่ยนแปลงในวิถีการดำรงชีวิตในระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงชีพและระบบเศรษฐกิจแบบเงินตรา และประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆของชุมชนกะเหรี่ยง คือ ความสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งจะมีลักษณะซับซ้อนและหลายระดับ และความแตกต่างทางฐานะอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เชียงใหม่, กะเหรี่ยง, การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต, ความหลากหลายทางชาติพันธุ์

ประสิทธิ์ ลิปรีชา. (2541) "กลุ่มชาติพันธุ์ม้งกับปัญหาเสพติด" **สังคมศาสตร์ : วารสารทางวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 11 (1) : 136-165.**

กระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องปัญหาเสพติดของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง การศึกษาที่ใช้แนวคิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม และความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ม้งถูกรัฐมองว่าเป็นปัญหาความมั่นคงของชาติตามแนวชายแดนและถูกนำเสนอภาพลักษณ์ของม้งค้ายาบ้า หรือฝิ่น แสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจจะหวางรัฐกับชาวเขาที่เป็นชายขอบ ซึ่งถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นเครื่องมือของรัฐในการควบคุมชนกลุ่มน้อย และจัดตำแหน่งแห่งที่ให้อยู่ชายขอบนอกของสังคมไทย ซึ่งแท้จริงแล้วม้งเป็นเพียงกลุ่มประชากรที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือในกระบวนการค้ายาเสพติดข้ามชาติเท่านั้น

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ภาคเหนือ, ม้ง, การกักขังอัตลักษณ์, การสร้างภาพลักษณ์, ยาเสพติด

ณัฐวิทย์ โอทอง. (2543) 'ค่านิยมและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิดฐานฆ่าคนตาย : ศึกษากรณีผู้ต้องขังในจังหวัดนครศรีธรรมราช' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมและวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการกระทำความผิดฐานฆ่าคนตายของผู้ต้องขังในจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อหาสาเหตุทางสังคมในการกระทำความผิดฐานฆ่าคนตาย จากการศึกษาพบว่า ค่านิยมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น ความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ต่อข้าราชการ เจ้าหน้าที่และคนต่างถิ่น ความรักในศักดิ์ศรี ความภูมิใจในท้องถิ่น ความนิยมเล่นการพนันความมีใจเป็นนักเลง และค่านิยมแก้ข้อพิพาทด้วยตนเอง นั้น มีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิดฐานฆ่าคนตาย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, นครศรีธรรมราช, ผู้ต้องขัง, ค่านิยม, วัฒนธรรมท้องถิ่น, การฆ่าคนตาย

วิรัตน์ พงษ์ทอง. (2538) 'การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลกระทบต่อการค้าอัญมณีและการเสื่อมสลายของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านไทย : กรณีศึกษาหมู่บ้านไทยวน ตำบลดอนแร่ จังหวัดราชบุรี' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทบาทหน้าที่ ประโยชน์ใช้สอย และคุณค่าต่างๆ ของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านไทยที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านไทย โดยเลือกศึกษาบ้านดอนแร่ จังหวัดราชบุรี เป็นตัวอย่างในการศึกษา ใช้วิธีทางมานุษยวิทยาในการศึกษา และผลจากการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่งผลต่อการดำรงอยู่ของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านทั้งทางบวกและทางลบ ในทางบวกคือ หัตถกรรมพื้นบ้านกลายเป็นรายได้เสริม แต่ในทางตรงกันข้ามผลจากการผลิตเป็นจำนวนมาก ทำให้คุณภาพและคุณค่าทางศิลปะของหัตถกรรมพื้นบ้านลดลง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ราชบุรี, วัฒนธรรมท้องถิ่น, วัฒนธรรมพื้นบ้านไทย, ศิลปหัตถกรรม, การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

สรัชชา เวชพฤติ. (2539) 'เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม การติดต่อทางวัฒนธรรมและกระบวนการผสมผสานทางวัฒนธรรมในชุมชนมอญ ตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการรักษาเอกลักษณ์และการสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของมอญในอำเภอพระประแดง โดยใช้ในการเข้าไปสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในการศึกษา รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากการศึกษาพบว่าปัจจัยภายในที่ช่วยรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ได้แก่ ผู้นำทางศาสนา และผู้นำทางการศึกษา ส่วนปัจจัยภายนอกที่ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม คือ ความทันสมัย การเป็นเมือง การเป็นอุตสาหกรรม และกระแสโลกาภิวัตน์

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สมุทรปราการ, อัตลักษณ์

สุพรรณ พิจารโชติ, พระมหา. (2541) 'การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของประเพณีชีวิตในจังหวัดขอนแก่น' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมประเพณีชีวิต 4 ด้านคือ ประเพณีการเกิด ประเพณีการบวช ประเพณีการแต่งงาน และประเพณีการตาย โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงมานุษยวิทยา และกำหนดเอาบ้านหนองกุงธนสารเป็นแหล่งวิจัย จากการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของประเพณีชีวิตในชุมชนแห่งนี้มี 8 ประการ ได้แก่ นวัตกรรมทางวัตถุ นวัตกรรมมิใช่วัตถุ การติดต่อทางวัฒนธรรม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การกลายเป็นเมือง การสื่อสาร การศึกษา และการย้ายถิ่น

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ขอนแก่น, การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม, ประเพณีชีวิต, นวัตกรรมทางวัตถุ, ชชาติพันธุ์, เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม, การติดต่อทางวัฒนธรรม, ชชาติพันธุ์มอญ

เยาวลักษณ์ ศรีสุกใส. (2545) 'การเปลี่ยนแปลงทางสังคม-เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม : ศึกษากรณีชาวเล สังกาฐ อ.เกาะลันตา จ.กระบี่' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิถีชีวิตความเป็นอยู่ พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของชาวเลอุรักลาไวย์ โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากการศึกษาพบว่าวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเลอุรักลาไวย์มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ซึ่งเป็นผลมาจากการเข้ามาของรัฐและระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ อย่างไรก็ตาม ด้วยพื้นฐานที่ยังมีสำนึกในบรรพบุรุษร่วมกัน ความเป็นเครือญาติในชุมชน ทำให้ชาวเลรักษาอัตลักษณ์บางอย่างไว้ให้โดยผ่านประเพณี และวัฒนธรรม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, กระบี่, ชาวเล, พลวัตทางสังคม, การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม, อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์

ปรารถนา มงคลวัช. (2541) 'เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่าม้ง บ้านห้วยน้ำไซ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมภายใต้การเปลี่ยนแปลงของชาวเขาเผ่าม้งบ้านห้วยน้ำไซ อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมคือ ผู้นำทางการเมือง ผู้นำทางศาสนา ผู้นำทางเศรษฐกิจ ผู้นำทางการศึกษา ผู้นำทางศิลปะ การเพิ่มของประชากร นักท่องเที่ยว และหน่วยงานทางวิชาการ การวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิควิธีวิจัยทางมานุษยวิทยาโดยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสำรวจลักษณะทางกายภาพ การสำรวจประชากร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, พิษณุโลก, ม้ง, เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม, อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์, การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

ขวัญชีวัน บัวแดง. (2547) "พิจารณาความเป็นกะเหรี่ยงจากการแสดง "จ่า" " วาทกรรมอัตลักษณ์ : หนังสือรวมบทความจากการประชุมประจำปีทางมานุษยวิทยาครั้งที่ 2 เรื่องชาติ-ชาติพันธุ์ (1-30) กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยา (องค์การมหาชน).

ความพยายามของคนกะเหรี่ยงทั้งในพม่าและไทยที่จะแสดงอัตลักษณ์ของตนที่ต่างไปจากคนพม่าและคนไทย โดยการรื้อฟื้นการแสดงที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของตนขึ้นมา นั่นคือการแสดงละคร "จ่า" และการใช้การแสดงละครก็เป็นกระบวนการในการเผยแพร่อัตลักษณ์ของกลุ่มตนนำไปสู่การสร้างและขยายพื้นที่ทางวัฒนธรรมของกะเหรี่ยง และในการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ของคนกะเหรี่ยงนั้นไม่ได้หมายความว่า เป็นการแสดงออกในรูปวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่จริงๆ แล้วการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ในรูปแบบพิธีกรรมและการแสดงเป็นการแสดงออกในรูปพลวัต

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ตาก, กะเหรี่ยง, ละครจ่า, อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์, พิธีกรรม

จักรกฤษณ์ คอพจน์. (2545) GMO สงครามเทคโนโลยีชีวภาพ : การปฏิวัติครั้งที่สาม สงครามมนุษยชาติที่ไม่ประกาศ กรุงเทพฯ: เนชั่นมัลติมีเดีย.

ปัญหาและความขัดแย้งที่เกิดจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเทคโนโลยีชีวภาพ เช่น มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับจีเอ็มโอ กฎหมายคุ้มครองเทคโนโลยีชีวภาพของสหภาพยุโรป แนวทางปกป้องทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ในด้านทรัพย์สินทางปัญญามีปัญหา ได้แก่ อะไรคือความถูกต้องชอบธรรมในความเป็นทรัพย์สินทางปัญญาในด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม เช่น กรณีพิพาทเกี่ยวโตกับองค์การการค้าโลก การจัดการมรดกทางวัฒนธรรม และความขัดแย้งในการแข่งขันทางการค้า เช่น กฎหมายการแข่งขันทางการค้า คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, มรดกทางวัฒนธรรม, วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี, มาตรการทางกฎหมาย, จีเอ็มโอ, ทรัพย์สินทางปัญญา

พัฒนา กิติอาษา. (2543) 'ท้องถิ่นนิยม (Localism as a sociological concept) ' การประชุมทางวิชาการระดับนานาชาติสาขาสังคมวิทยา ครั้งที่ 1 : สถานภาพผลงานวิจัยเกี่ยวกับพลวัตการปรับตัวของสังคมไทย 15-16 ธันวาคม 2543 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร.

การสังเคราะห์ความคิดรวบยอดทางสังคมวิทยาเรื่อง ท้องถิ่นนิยม (Localism) โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ และผลการวิจัยเกี่ยวกับท้องถิ่นนิยม เพื่อศึกษาความหมายและความสำคัญของท้องถิ่นนิยม กระแสแนวคิดทฤษฎีทางสังคม โดยเฉพาะแนวคิดทฤษฎีหลังทันสมัยนิยม รวมทั้งแนวโน้มทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมในสังคมไทยยุควิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 ที่เน้นความสำคัญของกระแสท้องถิ่นนิยมมากขึ้น

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ท้องถิ่นนิยม, ความทันสมัย, หลังทันสมัยนิยม, โลกาภิวัตน์

ศตวรรษ อัญอ่อน. (2537) 'ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีทางการผลิตที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวนาไทย' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สภาพความเป็นอยู่และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีทางการผลิตที่มีต่อชาวนาไทยภาคเหนือ ทั้งด้านเศรษฐกิจ ครอบครัว ศาสนา และความเชื่อ ผลจากการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีทางการผลิตของชาวนาไทยแบบดั้งเดิมมาเป็นเทคโนโลยีแบบใหม่ มีผลกระทบด้านเศรษฐกิจทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น เกิดความแตกต่างทางชนชั้น ชาวนากลุ่มนี้ไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมทางศาสนา ครอบครัวมีขนาดเล็ก เกิดค่านิยมการบริโภคเคลื่อนแบบตัวเมือง สาเหตุของปัญหาเกิดจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ภาคเหนือ, ชาวนา, การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี, การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต, การเปลี่ยนแปลงระบบการผลิต

อารียา นุตินทะ. (2539) 'ภาพลักษณ์สังคมเมืองในเรื่องสั้นไทยร่วมสมัย ระหว่างพุทธศักราช 2534-2536' วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย..

ภาพลักษณ์สังคมเมืองตามที่ปรากฏในเรื่องสั้นไทยระหว่าง พ.ศ. 2534-2536 และพิจารณาทัศนะของผู้เขียนที่มีต่อสังคมในด้านการเจริญเติบโต ความเปลี่ยนแปลงของสังคม และวิถีชีวิตของคนในเมือง ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า ภาพลักษณ์สังคมเมือง ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม วิถีชีวิตผู้คน สภาพจิตใจและปัญหาต่างๆ ในสังคมเมืองเป็นภาพลักษณ์ด้านลบทุกด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างเมืองและชนบทไม่เท่าเทียมกัน และผู้เขียนเรื่องสั้นมีทัศนะชื่นชมธรรมชาติ และให้ความสำคัญกับคุณค่าทางจิตใจ มีมุมมองเชิงสังคมนิยมที่ต่อต้านวิถีชีวิตในสังคมทุนนิยม จึงเสนอภาพลักษณ์สังคมเมืองในด้านลบทุกด้าน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ภาพลักษณ์สังคมเมือง, วิถีชีวิตเมือง, เรื่องสั้น, การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ปิ่นเกศ วัชรปาน. (2543) 'รำวง : กรณีศึกษารำวงอาชีพ ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี' วิทยานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชานาฏยศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ที่มาของรำวงในประเทศไทย และศึกษารำวงอาชีพ ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ในด้านประวัติ องค์ประกอบการแสดง และวิธีแสดง ผลการวิจัยพบว่า รำวงมีพัฒนาการมาจากการร้องรำของชุมชนท้องถิ่นในการรำประกอบพิธีกรรม และการรำเพื่อความสนุกสนานของชายหญิง รำวงอาชีพมีรูปแบบการแสดงที่เป็นรำวงเพื่อการค้า ผู้แสดงเป็นหญิงรับจ้างรำกับลูกค้าผู้ชาย ในปัจจุบันรำวงอาชีพลดน้อยลง และบางคนไม่ได้ยึดเป็นอาชีพ นอกจากเป็นการสาธิต หรือจัดแสดงเป็นครั้งคราว

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ชลบุรี, รำวง, รำวงอาชีพ, พิธีกรรม, ชุมชนวัฒนธรรม

วันดี สันติวุฒิเมธี. (2546) 'กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยใหญ่ ชายแดนไทย-พม่า' รายงานการสัมมนาเครือข่ายนักศึกษาปริญญาโทด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ครั้งที่ 2 จัดโดย ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วันที่ 22-23 มิถุนายน 2545 ณ สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของชาวไทยใหญ่ที่บ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแห่ จังหวัดเชียงใหม่ ที่อยู่บริเวณชายแดนไทย-พม่า จากการศึกษาพบว่า ตลอดระยะเวลา 40 ปี ที่ผ่านมากลับมาในบริบทของสถานการณ์ทางการเมืองที่ไม่แน่นอน ชาวไทยใหญ่ที่ชุมชนแห่งนี้มีกระบวนการรักษาและผลิตอัตลักษณ์เพื่อธำรงความเป็นชาติพันธุ์หลากหลายรูปแบบ โดยอัตลักษณ์ดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างกองกำลังกู้ชาติไทใหญ่กับรัฐบาลพม่า และกับรัฐไทย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เชียงใหม่, ไทใหญ่, อัตลักษณ์, ชนกลุ่มน้อยกับการเมือง

เสนห์ จามริก. (2536) "จุดเปลี่ยนชีวิตและสังคมไทย : มองผ่านภูมิปัญญาอย่างใหม่" **ปาจารย์สาร** : 82-89.

การเปลี่ยนชีวิตและสังคมไทยใช้การศึกษาสังคมวิเคราะห์ภายใต้แนวคิดภูมิปัญญา จากการศึกษาพบว่า สังคมไทยในปัจจุบันได้รับกระแสวัฒนธรรมและแนวความคิดจากสังคมตะวันตกที่เป็นวัฒนธรรมอุตสาหกรรมจากการเปิดประเทศมากจนทำให้วัฒนธรรมไทยที่มีพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานอ่อนแอลงและทำให้ระบบการศึกษาพื้นฐานความคิดตลอดจนภูมิปัญญาไทยเกิดการชะงักงันและนำมาซึ่งความอ่อนแอของสังคม ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าปัญหาในปัจจุบันควรหาจุดยืนและพัฒนาความคิดเพื่อให้เกิดการปฏิบัติทางความคิดให้เป็นอิสระจากวัฒนธรรมอุตสาหกรรม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สังคมวิเคราะห์, ภูมิปัญญาไทย, วัฒนธรรมอุตสาหกรรม, พลวัตทางวัฒนธรรม, พุทธศาสนา, ปัญญาชน

ไพศาล วิศาล, พระ. (2536) "ความจำเป็นต้องมีกลไกแก้ไขวิกฤตการณ์ความขัดแย้งในสังคมไทย" **ปาจารย์สาร** : 48-63.

การแก้ไขวิกฤตการณ์ความขัดแย้งในสังคมไทย ใช้การศึกษาเอกสารเชิงประวัติศาสตร์และพรรณนาวิเคราะห์ภายใต้แนวคิดความรุนแรงในสังคม ชนชั้นในสังคม และสถาบันทางการเมือง จากการศึกษาพบว่า วิกฤตการณ์รุนแรงทางสังคมที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น เหตุการณ์ปี 2516, 2519, 2535 การชุมนุมประท้วงต่าง ๆ รวมทั้งวงจรอุบาทว์ทางการเมืองเป็นผลมาจากการพัฒนาโครงสร้างทางอำนาจและเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรมก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและชนชั้นเพิ่มมากขึ้น โดยที่สถาบันที่เป็นกลางทางสังคมไม่อาจแก้ปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้นเพื่อแก้ไขความขัดแย้งในสังคมไทยจำเป็นต้องฟื้นฟูให้สถาบันที่เป็นกลางทางการเมืองมีศักยภาพในการระงับความขัดแย้งซึ่งในที่นี้คือ สถาบันสงฆ์

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ประวัติศาสตร์วิเคราะห์, สังคมวิเคราะห์, ความรุนแรงในสังคม, สถาบันทางสังคม, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น, สถาบันสงฆ์

ศิริพร กรอบทอง. (2541) 'วิวัฒนาการของเพลงลูกทุ่งในสังคมไทย : พ.ศ. 2481-2535' วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประวัติศาสตร์เพลงลูกทุ่งไทยที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในบริบทของสังคมไทย ในระหว่างปีพ.ศ. 2481-2535 ผู้เขียนศึกษาในรูปแบบชนลักษณะ ท่วงทำนอง และลักษณะของจารีตการเล่นเพลงลูกทุ่งจากยุคดั้งเดิมถึงเพลงลูกทุ่งร่วมสมัย เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างบทเพลงลูกทุ่งกับวิถีชีวิตของคนชนบทพบว่า เพลงลูกทุ่งมีสาระสะท้อนวิถีชีวิตของคนชนบทไทยในระบบเศรษฐกิจทุนนิยมขยายตัว ซึ่งมีสภาพความเป็นอยู่ที่เหลื่อมล้ำกับสังคมเมือง โดยมีภาครัฐและเอกชนสนับสนุนการเติบโตของเพลงลูกทุ่งในสังคมไทย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ประวัติศาสตร์เพลงลูกทุ่ง, เพลงลูกทุ่ง, วัฒนธรรมท้องถิ่น, ระบบทุนนิยม, วิถีชีวิตชนบท

ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ. (2547) **แม่น้ำโขง : แม่น้ำแห่งวิถีชีวิตและวัฒนธรรม** เชียงใหม่: เครือข่ายแม่น้ำเอเซียตะวันออกเฉียงใต้.

ลักษณะความซับซ้อนของระบบนิเวศน์ ความหลากหลายทางชีวภาพของแม่น้ำโขงและลักษณะวิถีชีวิต เศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ผลงานเรื่องนี้เป็นงานวิจัยของชาวบ้าน 13 หมู่บ้านริมฝั่งแม่น้ำโขงที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย การศึกษาครอบคลุมประเด็นเรื่อง พันธุ์ปลา เครื่องมือหาปลาพื้นบ้าน การทำเกษตรริมโขง พืชพันธุ์ตามเกาะแก่งต่างๆในแม่น้ำโขง และสังคมวัฒนธรรมของคนหาปลาในแม่น้ำโขง ผลกระทบของโครงการเดินเรือต่อระบบนิเวศน์แม่น้ำโขง เศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนสองฝั่งโขง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เชียงราย, แม่น้ำโขง, ชาวประมงพื้นบ้าน, ท้องถิ่นนิยม, ความหลากหลายทางชีวภาพ, ระบบนิเวศน์

อภิญา เพ็ญฟูสกุล. (2546) **อัตลักษณ์ : การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด** กรุงเทพฯ: คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

ความหมายของมโนทัศน์ "อัตลักษณ์" และทบทวนความหมายของมโนทัศน์และวรรณกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนการเปลี่ยนแปลงความหมายในทางทฤษฎีของมโนทัศน์อัตลักษณ์ เพื่อชี้ว่าความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงกรอบความคิดใหญ่ทางทฤษฎีสังคมศาสตร์อย่างไร และเน้นความสำคัญของมโนทัศน์อัตลักษณ์ในการทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมในสังคมเมืองสมัยใหม่

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, อัตลักษณ์, การเปลี่ยนแปลงทางทฤษฎีสังคมศาสตร์, การเปลี่ยนแปลงทางสังคม, การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

ธมลวรรณ ตั้งวงษ์เจริญ. (2542) 'เอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนอ้อมใหญ่' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลักษณะทั่วไปทางสังคมและวัฒนธรรม กระบวนการรักษาเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายจีน โดยใช้การศึกษาเชิงคุณภาพ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า ชาวจีนรุ่นแรกที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย มีสำนึกในความเป็นจีนอยู่มาก แต่เมื่อครอบครัวมีเป้าหมายที่จะดำรงชีวิตอยู่ในประเทศไทย สังคมไทย การปรับตัวจึงเกิดขึ้น ประกอบกับรัฐบาลไทยในช่วงเวลานั้นมีนโยบายกดดันให้ชาวจีนในประเทศไทยกลายเป็นไทยด้วยเหตุผลทางการเมือง ทำให้ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่เลือกเป็นไทย แต่ยังคงธำรงเอกลักษณ์วัฒนธรรมจีนบางประการไว้

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สมุทรสาคร, เอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์, คนไทยเชื้อสายจีน, การปรับตัวทางวัฒนธรรม

นิตินันท์ พันทวี. (2544) 'การศึกษาพิธีกรรมท้องถิ่นในฐานะทุนวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาพิธีกรรมบายศรีสู่ขวัญ' วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คุณค่าพิธีกรรมบายศรีสู่ขวัญของชุมชนทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับชุมชนโดยรวม ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าพิธีกรรมกับการสร้างทัศนคติต่อตนเองและความผูกพันกับชุมชนชาวบ้าน และความสัมพันธ์ระหว่างพิธีกรรมท้องถิ่นกับการพัฒนาชุมชน พิธีกรรมบายศรีสู่ขวัญในฐานะเป็นทุนทางวัฒนธรรมในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ คนกับสิ่งแวดล้อม และคนกับคน ศึกษาโดยการสัมภาษณ์และสังเกตแบบมีส่วนร่วมในชุมชนบ้านหมู้น ตำบลหมู้น กิ่งอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ร้อยเอ็ด, พิธีบายศรีสู่ขวัญ, พิธีกรรมท้องถิ่น, ทุนวัฒนธรรม, การพัฒนาชุมชน

วิลาวุธย์ เต๋อวงศ์กุล. (2542) 'ความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาเมืองเรณูนคร' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจในพัฒนาการของเมืองที่มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรม โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของเมืองทั้งด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ทรัพยากร และลักษณะทางกายภาพ แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ยุค คือ ยุคดั้งเดิม ยุคของการเปลี่ยนแปลง และยุคปัจจุบัน พัฒนาการของเมืองในรูปแบบวัฒนธรรมใหม่ในการดำเนินชีวิตแบบปัจเจกนิยมและแบบวัฒนธรรมร่วมที่เคยปฏิบัติในชุมชน การจะรักษาวัฒนธรรมชุมชนให้ยั่งยืนควบคู่ไปกับการพัฒนาเมืองจะต้องไม่มองวัฒนธรรมว่าเป็นสิ่งหยุดนิ่ง ปรับระบบคิดในการพัฒนาให้เป็นองค์รวม และเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, นครพนม, วัฒนธรรมชุมชน, ปัจเจกชนนิยม, พัฒนาการของเมือง, การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

เถียรชัย อิศรเดช. (2546) "ตัวตนของคนใต้ : นัยความหมายใต้พิธีโนราโรงครู" **เจ้าแม่ คุณปู่ ช่างซอ ช่างพ็อน และเรื่องอื่นๆ ว่าด้วยพิธีกรรมและนาฏกรรม (109-140)** กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

บุคลิกและลักษณะนิสัยของคนไทยภาคใต้ โดยวิเคราะห์ผ่านพิธีโนราโรงครู เพื่อทำความเข้าใจกับการแสดงออกในบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การใช้ลีลาเด็ดขาดไม่ประนีประนอม นับถือคนใจเด็ด มีความขัดแย้งสุดขั้วระหว่างการแสดงความมีเชื้อโยผูกพันอย่างแน่นแฟ้นกับการตัดขาดอย่างฉับพลัน การบรรยายเนื้อหาในบทความใช้ศัพท์พื้นบ้าน สำนวนท้องถิ่นที่แสดงความเป็นตัวตนและพลังของท้องถิ่นผ่านการบัญญัติศัพท์ในการวิเคราะห์ด้วยการใช้คำพื้นบ้าน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, คนใต้, คนไทยภาคใต้, ท้องถิ่นนิยม, พิธีโนราโรงครู

บัวพันธ์ พรหมพักพิง. (2545) 'การเปลี่ยนผ่านของสังคมเกษตรกรรมและการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างหญิงและชายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เอกสารประกอบประชุม' การประชุมประจำปีทางมานุษยวิทยา วันที่ 27-29 มีนาคม 2545 ณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร กรุงเทพฯ.

การเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมมาเป็นรูปแบบการผลิตที่หลากหลายของชุมชนบ้านดอนหัน ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างหญิงและชายในชุมชนด้วย แม้สถานะทางสังคมของผู้หญิงทั้งในสถาบันแบบดั้งเดิมและแบบใหม่ที่แพร่เข้าไปจะดีกว่าผู้ชาย แต่ความสัมพันธ์ทางสังคมกลับมีลักษณะหลากหลาย ไม่คงรูป เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์การเจรจาต่อรอง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, บ้านดอนหัน, สังคมเกษตรกรรม,สตรีศึกษา, เพศสภาพ, การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

दारार्दन ไซยาไล. (2539) 'ความสัมพันธ์ระหว่างความทันสมัย การเปิดรับข่าวสารและสิ่งแวดล้อมทางสังคมกับพฤติกรรมการแต่งกายและการใช้ภาษาพื้นเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่' วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความสัมพันธ์ระหว่างความทันสมัย การเปิดรับข่าวสาร และสิ่งแวดล้อมทางสังคมกับการแต่งกายพื้นเมืองและการใช้ภาษาพื้นเมือง การวิจัยนี้ดำเนินการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 420 คน ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความทันสมัย การส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชน การส่งเสริมวัฒนธรรมของสถาบันการศึกษา การเปิดรับข่าวสารด้านวัฒนธรรม พฤติกรรมการแต่งกายพื้นเมืองของครอบครัว และพฤติกรรมการแต่งกายของเพื่อนและเพื่อนบ้าน กับการแต่งกายและการใช้ภาษาพื้นเมือง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เชียงใหม่, พลวัตทางสังคม, ความทันสมัย, การแต่งกายพื้นบ้าน, การใช้ภาษาพื้นเมือง

วรรณัย พงศาชลากร. (2538) 'พืชเศรษฐกิจกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในชุมชนลาวครั้ง : ศึกษากรณีบ้านโคก ตำบลอุ้มทอง อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัจจัยต่างๆที่มีผลกระทบบ่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพืชเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในชุมชนลาวครั้ง บ้านโคก ตำบลอุ้มทอง อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยสนามทางมานุษยวิทยา ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในชุมชนลาวครั้งคือ การผสมผสานทางวัฒนธรรม การติดต่อทางวัฒนธรรม การเป็นชุมชนชาวนา การเพิ่มประชากร ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม การเร่งรัดพัฒนาชนบท การใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ความทันสมัย การศึกษาและสื่อมวลชน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สุพรรณบุรี, ลาวครั้ง, การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม, การผสมผสานทางวัฒนธรรม

มาგი, ยูกิ ทามูระ. (2542) 'ความเชื่อเกี่ยวกับดวงจู้ยในกรุงเทพฯ : 2531-2539' วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การแพร่กระจายของดวงจู้ย และอิทธิพลที่มีต่อความคิดและความเชื่อในสังคมไทยในช่วงระยะเวลาการเติบโตของเศรษฐกิจแบบฟองสบู่ การศึกษาใช้วิธีสัมภาษณ์และใช้ทฤษฎีมีมติกส์อธิบายวัฒนธรรมการแพร่กระจายของดวงจู้ย และผลจากการวิจัยพบว่า การใช้ดวงจู้ยในกรุงเทพฯ เปลี่ยนบทบาทจากเดิมที่เน้นเรื่องศีลธรรมจรรยาและความกลมกลืนกับธรรมชาติมาเป็นบทบาทที่เป็นวัตถุนิยม และมุ่งตอบสนองความต้องการทางจิตวิทยา

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, กรุงเทพมหานคร, ทฤษฎีมีมติกส์, การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม, ดวงจู้ย

อลิสซา ทะสาเมาะ. (2543) 'ความสำนึกในเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยมุสลิมในชุมชนหรือเสาะ' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความสำนึกในเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยมุสลิมในชุมชนหรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส โดยการสอบถามสัมภาษณ์เชิงลึก และสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมในชุมชนกับผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และประชาชนทั่วไป 200 คน โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ วัฒนธรรมอิสลาม สถาบันศาสนาของเดอริโคม และทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในการวิเคราะห์ และผลจากการศึกษาพบว่า ชาวไทยมุสลิมในชุมชนหรือเสาะส่วนใหญ่ มีความสำนึกในเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ในระดับสูง มีการรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่น และมีความผูกพันทางด้านศาสนา

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, นราธิวาส, ไทยมุสลิม, เอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์, การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม, การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ธิดารัตน์ ดวงสินธุ์. (2546) 'แนวคิดเชิงปรัชญาที่ปรากฏในประเพณีแห่เทียนพรรษาของประชาชนอำเภอเมือง อุบลราชธานี' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แนวคิดเชิงปรัชญาที่ปรากฏในประเพณีแห่เทียนพรรษา และวิเคราะห์สาเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของงานประเพณีแห่เทียนพรรษาของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานีในปัจจุบัน โดยใช้วิธีวิจัยจากเอกสารและการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและใช้แนวคิดทางอภิปรัชญา จริยศาสตร์ และสุนทรียศาสตร์ ในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า ปรากฏแนวคิดเชิงปรัชญาด้านอภิปรัชญา ด้านจริยศาสตร์ และด้านสุนทรียศาสตร์ในพิธีแห่เทียนพรรษา

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, อุบลราชธานี, ประเพณีแห่เทียนพรรษา, การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม, อภิปรัชญา, จริยศาสตร์, สุนทรียศาสตร์

จักร กิณีสี, สาโรจน์ แววมณี, ฉันทสิทธิ์ บุญสารระนัย และกุลวลิต เผ่าเจริญ. (2543) "รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ รูปแบบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของนกของชาวปกากะญอในเขตอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่" กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

การทำความเข้าใจและการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของนกของชาวปกากะญอในเขตอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ใช้การศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การวิจัยเชิงคุณภาพภายใต้แนวคิดทฤษฎีทางมานุษยวิทยาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นิเวศน์วิทยาวัฒนธรรม ระบบนิเวศน์ และชาติพันธุ์นิเวศน์ จากการศึกษาพบว่าชาวปกากะญอได้ผูกโยงองค์ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของนกไว้ในเนื้อหาของนิทาน บทเพลงและคำพังเพย โดยใช้ลักษณะธรรมชาติของนกเป็นสัญลักษณ์ของการกระทำหนึ่งๆ ซึ่งนับเป็นการสอนหรือถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของนกให้แก่ชนรุ่นหลัง เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีพในอนาคต

คำสำคัญ: วาบทกรรมวัฒนธรรม, เชียงใหม่, อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์, การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์, นิเวศน์วิทยาวัฒนธรรม, ชาติพันธุ์นิเวศน์

วัฒนาวดี ศรีวัฒนพงศ์, ปรีชา ล่ามช่าง, สุรีย์ ชูประทีป และอินทิดา ไทธานี (2537) **ทัศนคติของประชาชนในเขตภาคเหนือตอนบนที่มีต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม และขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมภาคเหนือ** เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทัศนคติของประชาชนในเขตภาคเหนือตอนบนต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม และขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมภาคเหนือ ใช้การสอบถามประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 714 คน ภายใต้แนวคิดเรื่องทัศนคติที่มีต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม จากการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ในเขตภาคเหนือตอนบนเห็นว่าสภาพเศรษฐกิจ สังคม และขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป ทั้งในรูปแบบครอบครัว ที่พักอาศัย บทบาทของผู้หญิงในการทำงานนอกบ้านมีการขยายตัวด้านธุรกิจ แปรรูปการเกษตร การขยายตัวด้านธุรกิจจากเมืองสู่ชนบท และค่าครองชีพสูงขึ้น ส่วนการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมที่สำคัญ ควรปฏิบัติ เช่นการพูดคำเมือง การแต่งกายพื้นเมือง

คำสำคัญ: วาบทกรรมวัฒนธรรม, ภาคเหนือตอนบน, เชียงใหม่, แพร์, พะเยา, แนวคิดเรื่องทัศนคติ, วัฒนธรรมภาคเหนือ, การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม

วรพล เองวานิช ... และคนอื่น. (2546) "โครงการวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมปลาและอาชีพประมงในชุมชน ลุ่มน้ำชี" กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

วัฒนธรรมการประมงของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนลุ่มน้ำชีตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่างคนและปลาใช้การศึกษาเอกสารและการศึกษาภาคสนาม ภายใต้แนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม จากการศึกษาพบว่า ในยุคเศรษฐกิจพอเพียงและการพึ่งพาตนเองการจับปลาจะเป็นไปเพื่อการบริโภคในครอบครัว แบ่งปันและใช้แลกเปลี่ยนกับข้าวและเกลือภายในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง เมื่อสังคมไทยเริ่มเข้าสู่ระบบทุนนิยมเกิดการตลาดปลาได้ถูกเปลี่ยนเป็นสินค้าและใช้ระบบแลกเปลี่ยนผ่านกลไกตลาดปลาจากชุมชนใกล้เคียงน้ำจึงถูกนำเข้าสู่ตลาดมากขึ้น และเมื่อการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจเป็นระบบทุนนิยมอย่างเต็มรูปแบบในปี พ.ศ. 2540 ปริมาณปลาลดจำนวนลงอย่างมาก จากการเพิ่มจำนวนประชากร การใช้เครื่องมือจับปลาที่ทันสมัย การลดลงของป่าปุง ป่าตมที่เป็นแหล่งอาหารและที่หลบภัย การใช้ปุ๋ยและสารเคมีทั้งหมดที่ทำให้ผู้ประกอบอาชีพประมงลดจำนวนลง และหันมาทำงานในภาคอุตสาหกรรมที่มีรายได้มั่นคงกว่ามากขึ้น เหลือแต่การจับปลาหายาก ซึ่งก็มีราคาแพงกว่าอาหารโปรตีนจากระบบปศุสัตว์ ดังเช่นปลาที่ถูกจับได้จึงถูกนำมาขายมากกว่าบริโภคเองภายในครัวเรือน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ลุ่มแม่น้ำชี, วัฒนธรรมปลา, ประมงพื้นบ้าน

อรไท โอธิมา. (2536) "ชีวิต พิธีกรรม และเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของคนมอญในเมืองไทย : กรณีศึกษาในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี" วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดลมหาวิทยาลัทยธรรมศาสตร์.

ชีวิตพิธีกรรมและเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของคนมอญในประเทศไทย ใช้การศึกษาภาคสนามโดยการวิเคราะห์พิธีกรรมต่าง ๆ ภายใต้แนวความคิดทฤษฎีการอ้างชาติพันธุ์และทฤษฎีการวิเคราะห์พิธีกรรม จากการศึกษาพบว่า คนมอญในพื้นที่ศึกษามีเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ที่ซ้อนกันอยู่ 2 ระดับ คือ ระดับที่เป็นคนไทย และระดับที่เป็นคนมอญ โดยการแสดงลักษณะทางชาติพันธุ์ไทยเป็นภาษาแสดงออกเพียงส่วนหนึ่งของเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ไทย เอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์มอญแสดงออกจากการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ และสิ่งสำคัญที่สุดในการแสดงความเป็นมอญ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การศึกษาในเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม, ชาวมอญ, ราชบุรี, เอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์, พิธีกรรม

อริยา เศวตามร์. (2542) 'การสร้างความหมายเกี่ยวกับชุมชนในกระบวนการผ้าป่าข้าวภายใต้บริบทของงานพัฒนาตามแนววัฒนธรรมชุมชนไทยจังหวัดพะเยา' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การศึกษาเชิงมานุษยวิทยาว่าด้วยกระบวนการในการให้ความหมายเกี่ยวกับชุมชนของชาวบ้านและของนักพัฒนาขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานในแนววัฒนธรรมชุมชน โดยใช้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี 2 แนวคิดคือ ความหมายของพิธีกรรมในงานพัฒนา และความเชื่อมโยงของอำนาจ ศักดิ์สิทธิ์ บุญและความยุติธรรมทางสังคม ผลจากการศึกษาพบว่า กลุ่มชาวบ้านที่ยากจน กลุ่มคนรวย ผู้นำชุมชน และนักพัฒนาต่างให้ความหมายผ้าป่าข้าวเป็นการช่วยเหลือกันแต่มีการตีความที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามผลประโยชน์ของตนและสะท้อนความขัดแย้งในชุมชน ดังนั้นในการทำงานพัฒนาในกระแสการพัฒนาที่เงินมีบทบาทมากขึ้นในฐานะปัจจัยการแลกเปลี่ยน ในอีกด้านหนึ่งให้ค้ำึงถึงจริยธรรมการเกื้อกูลในแบบเดิม และต้องมีการเกื้อกูลในรูปแบบเครือข่ายมากขึ้น

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, มานุษยวิทยาศึกษา, พะเยา, วัฒนธรรมชุมชน, พิธีกรรม, ผ้าป่าข้าว

อริญา ศิริมล. (2544) 'ฝันกับคนมั่ง : พลวัตความหลากหลายและความซับซ้อนแห่งอัตลักษณ์ของคนชายขอบ' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เป็นการศึกษาทางมานุษยวิทยาเพื่อเข้าใจความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐในฐานะผู้ครอบงำกับชาวมั่งในฐานะผู้ด้อยอำนาจในประเด็นเรื่องฝัน โดยประยุกต์แนวคิดเรื่องกระบวนการกักขังเพื่อทำความเข้าใจกระบวนการกักขังอัตลักษณ์ชาวมั่ง และแนวคิดการตอบโต้เพื่อเข้าใจชาวมั่งในฐานะผู้กระทำการตอบโต้ต่อการกักขังอัตลักษณ์ดังกล่าว ผลการจากศึกษาพบว่าชาวมั่งแสดงปฏิกิริยาต่อต้านรัฐในการกักขังอัตลักษณ์ 2 ลักษณะ คือ การตอบโต้กระบวนการกักขัง และการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับรัฐและวาทกรรมครอบงำ อัตลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์ของชาวมั่งมีความหลากหลายซับซ้อนขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างอำนาจเชิงสัญลักษณ์กับผู้กระทำ ทำให้การเลือกยอมรับและแสดงอัตลักษณ์ของแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างหลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, มั่ง, การกักขังอัตลักษณ์, อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์, ฝัน

ถาวร กำพลกุล. (2543) "หน่อโคโคมา (แมงนางโตน) วรรณกรรมต่อต้านหลายผิว-หลายเมีย ส่งเสริมคุณค่า ผัวเดียว-เมียเดียว" วารสารสังคมพัฒนา 28 (3) : 34-36.

นิทานเรื่อง "หน่อโคโคมา" ซึ่งเป็นนิทานของชาวปกากะญอที่ปฏิเสธเรื่องหลายผิว-หลายเมีย แต่บ่งบอกเป็นนัยถึงเรื่อง "ผัวเดียว-เมียเดียว" และในชีวิตจริงของสังคมชาวปกากะญอก็ยึดมั่นชีวิตครอบครัวแบบผัวเดียวเมียเดียว

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, วรรณกรรมวิเคราะห์, ปกากะญอ (กะเหรี่ยง), สถาบันครอบครัว, จารีตประเพณี

ธเนศวร เจริญเมือง. (2537) "สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ; ผลกระทบต่อวัฒนธรรมใน 5 เชียง" วารสารธรรมศาสตร์ 20 (2) : 56-73.

ผลกระทบของการพัฒนาตามนโยบายสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของ 5 เชียง คือ เชียงรุ่ง เชียงตุง เชียงทอง เชียงราย และเชียงใหม่ เป็นงานศึกษาเอกสารโดยใช้แนวคิดวัฒนธรรม 4 ระดับ กับบทบาทของรัฐในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของคน พบว่าเกิดจากความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับระบบเศรษฐกิจของทุนนิยมที่เข้ามาใช้ โดยวัฒนธรรมถูกทำให้เกิดความรู้สึกอ้างถึงไม่เจริญ คนในเขตอยากเปลี่ยนแปลงให้เกิดการพัฒนาทางวัตถุ ดังนั้นจึงรับเอาวัฒนธรรมชาติและวัฒนธรรมโลกบางส่วนที่ไม่ค่อยต้องการเปลี่ยนแปลงยังคงได้รับผลกระทบตามไปด้วย การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของเชียงทั้ง 5 ก็ขึ้นอยู่กับกรอบประเทศด้วย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ, การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เปรมพร ชันติแก้ว. (2544) 'การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับกระบวนการกลายเป็นไทยของชาว กะเหรี่ยงในหมู่บ้านแพะ อำเภอสะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กระบวนการกลายเป็นคนไทยของชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านแพะ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน อาศัยแนวคิดด้านอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ในการวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการศึกษาทางประวัติศาสตร์ พบว่า ก่อนปี พ.ศ. 2500 ชุมชนดำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ กะเหรี่ยงและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่ม คนต่าง ๆ ในสังคม ต่อมาหลังปี พ.ศ. 2500 เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งด้านวิถีการผลิต และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมจากการเข้ามาของภาครัฐ และกระบวนการกลายเป็นไทยเป็นทางเลือกหนึ่งของการ ปรับตัวของชุมชนกะเหรี่ยง และในยุคที่ 3 ระหว่าง พ.ศ. 2531-2543 มีการปรับตัวเข้าสู่กระบวนการกลายเป็น ไทยมากขึ้น ขณะเดียวกันมีการดำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์เพื่อสร้างพื้นที่ของตนในสังคม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, กะเหรี่ยง, อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์

ปรีชา คุวินทร์พันธุ์. (2547) รายงานผลการวิจัย พะเยาท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์กับความเป็นท้องถิ่น : หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์กับการท่องเที่ยว กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนที่มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของอุตสาหกรรมชุมชน และโครงการหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล ศึกษาผู้นำและเครือข่ายและภูมิปัญญาชาวบ้านในการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมชุมชน และโครงการหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล และศึกษาบทบาทของสตรีในแง่แรงงานเศรษฐกิจในครอบครัว ในชุมชน อุตสาหกรรมพื้นบ้านและการมีส่วนร่วมในภาคเศรษฐกิจของชุมชน โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีมานุษยวิทยาเศรษฐกิจ และแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ในการวิเคราะห์ และใช้วิธีวิจัยทางมานุษยวิทยาในการศึกษาหมู่บ้านสันป่าม่วงใต้ อ.เมือง จ.พะเยา ผลจากการศึกษาพบว่าความเป็นท้องถิ่นและอนุรักษ์นิยมของคนพะเยาทำให้ไม่ถูกครอบงำจากอิทธิพลภายนอกโดยสิ้นเชิง ลัทธิบริโภคนิยมยังไม่รุนแรง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, พะเยา, อุตสาหกรรมชุมชน, ภูมิปัญญาชาวบ้าน, การท่องเที่ยว, กระบวนการกลายเป็นไทย, การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม, การครอบงำทางวัฒนธรรม

พิศิษฐ์ คุณวโรตม์. (2546) "อัตลักษณ์และกระบวนการต่อสู้เพื่อชีวิตของผู้ติดเชื้อ HIV" **อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และความเป็นชายขอบ** (303-348) กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) .

การรับรู้และการสร้างความหมายให้กับตนเองในฐานะผู้ติดเชื้อ ใช้แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์เป็นหลัก ใช้การศึกษาสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม สรุปได้ว่า ผู้ติดเชื้อต้องเผชิญกับอุปสรรคในความพยายามที่จะสร้างและทำให้อัตลักษณ์ทางสังคมที่ประชาชนยังคงอยู่ต่อไป ผู้ติดเชื้อถูกกระทำจากสังคมต้องเผชิญกับความรู้สึกต่อตนเองที่เจ็บปวดและความกังวลต่อการถูกรังเกียจ เกิดเป็นความรู้สึกแปลกแยกจากสังคมเดิมของตนกลายเป็นคนชายขอบ ปฏิกริยาของสังคมด้วยการสร้างความเข้มแข็งให้กับตนเอง พยายามสร้างคุณค่าให้กับตนเองแบบการทำงานเลี้ยงครอบครัวและช่วยเหลือทางสังคมอื่น ๆ ภายใต้งื่อนไขของฐานะผู้ติดเชื้อและการทำทนายกับความตาย

คำสำคัญ: ผู้ติดเชื้อ HIV, อัตลักษณ์, คนชายขอบ, การแปลกแยกจากสังคม, วาทกรรมวัฒนธรรม

ยุคติ มุกดาวิจิตร. (2538) 'การก่อตัวของกระแส "วัฒนธรรมชุมชน" ในสังคมไทย : พ.ศ. 2520-2537' วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วัฒนธรรมชุมชนในบริบทของการพัฒนาทางเศรษฐกิจการเมืองไทยช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ตามแนวคิดวัฒนธรรมชุมชน ศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร ผลการศึกษาพบว่าวัฒนธรรมชุมชนเป็นกระแสความคิดที่เกิดท่ามกลางการเติบโตของคนชั้นกลาง นักเขียนและนักพัฒนาในแนววัฒนธรรมชุมชน มีบทบาทเด่นในการสร้าง และผลักดันให้ชาวบ้าน ชาวชนบทเป็นชุมชนตามจินตนาการที่ตนสร้างขึ้นมากกว่าการสะท้อนภาพของวัฒนธรรมชุมชนเพียงอย่างเดียว

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, วัฒนธรรมชุมชน, เศรษฐกิจการเมืองไทย, ภาพตัวแทน, การพัฒนา, ชนชั้นกลาง

กิตติพร ใจบุญ. (2538) 'ความจริงในเรื่องเขียน : การศึกษาการปฏิบัติการทางวาทกรรมในสังคมไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2490-2537' วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปฏิบัติการทางวาทกรรมเกี่ยวกับเขียนต่าง ๆ ในสังคมไทย ตามแนวคิดเรื่องวาทกรรม ศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร ผลการศึกษาพบว่าวาทกรรมเรื่องเขียนในปัจจุบันทั้งวาทกรรมสนับสนุนและวาทกรรมคัดค้านการสร้างเขียน ใช้ยุทธวิธีเดียวกันในการสถาปนาอำนาจให้กับวาทกรรมของตน โดยวาทกรรมสนับสนุนเขียนเป็นวาทกรรมกระแสหลักในสังคมไทย แต่วาทกรรมฝ่ายค้านเขียนมีแนวโน้มที่จะสถาปนาอำนาจให้กับภาพความเป็นจริงชุดใหม่มากขึ้น

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เขียน, วาทกรรมการพัฒนา, วาทกรรมกระแสหลัก, การอนุรักษ์ธรรมชาติ

จกกลณี ไตสกุลวงศ์. (2542) 'การวิเคราะห์วาทกรรมการให้ความหมายสื่อสิ่งพิมพ์ลามกของ 9 สถาบันในสังคมไทย' วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การนิยามและให้ความหมายกับสื่อสิ่งพิมพ์ลามกที่เผยแพร่ในสังคมไทย บริบทของสภาพสังคมไทยที่เกี่ยวข้องกันและศึกษาทัศนคติและมุมมองของนักวิชาการและผู้เกี่ยวข้องตามแนวคิดเรื่องวาทกรรม แนวคิดสัญญาวิทยาและการสร้างความหมาย และแนวคิดเกี่ยวกับสื่อลามก ศึกษาโดยการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มบุคคลที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน นักจิตวิทยานิยม ผู้ที่ทำงานด้านวัฒนธรรม ฝ่ายกฎหมาย เจ้าหน้าที่ตำรวจ สื่อมวลชน ช่างภาพ นักวิชาการศิลปะ และผู้บริโภค ผลการศึกษาพบว่า คำนิยามของสื่อสิ่งพิมพ์ลามกคือสื่อสิ่งพิมพ์ทุกประเภทที่นำเสนอเรื่องทางเพศอย่างโจ่งแจ้งไม่มีความงามทางศิลปะ มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการกระตุ้นอารมณ์ทางเพศซึ่งขัดต่อกฎหมาย ระบบธรรมเนียม จารีตประเพณี และวัฒนธรรมของไทย วาทกรรมที่สถาบันต่าง ๆ กำหนด มีผลต่อการรับรู้และประเมินคุณค่าของผู้คนในสังคมต่อสื่อ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สื่อสิ่งพิมพ์ลามก, วาทกรรมศึกษา, เพศ, สัญญาศาสตร์

โสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์. (2546) "รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์กับวัฒนธรรมไทย : การวิเคราะห์ทางปรัชญา" กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

การสำรวจและสังเกตปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ในประเทศไทย ใช้การศึกษาโดยการสำรวจและสังเกตการณ์สื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ในบริบทต่าง ๆ ภายใต้กรอบวิเคราะห์ทางปรัชญา จากการศึกษาพบว่า การสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ไม่ได้ทำให้วัฒนธรรมไทยกลืนหายไปกับวัฒนธรรมโลกาภิวัตน์ แต่ในทางกลับกันวัฒนธรรมไทยเองมีวิธีการในการจัดการกับเอกลักษณ์ของตนและเจรจาต่อรองกับโลกาภิวัตน์

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, อินเทอร์เน็ต, การสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์, วัฒนธรรม, เอกลักษณ์, อัตลักษณ์

จริยวรรณ จันทร์แดง, ณรัตน์ สมสวัสดิ์ และสุภาพพร ผาณิต. (2546) "ความรุนแรงต่อหญิงรักหญิง : ความผิดปกติของจิตหรือทางเลือกที่เสรีของคนรักเพศเดียวกัน" **อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และความเป็นชายขอบ** (349-377) กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

การแสดงตัวตนหรือพื้นที่ของกลุ่มหญิงรักหญิง ภายในสังคมโดยแบ่งเป็นระดับส่วนตัว ระดับครอบครัว ระดับชุมชนและในสถาบันต่างๆทางสังคม เช่น สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ใช้การศึกษาเอกสารภายใต้แนวคิดอัตลักษณ์ของหญิงรักหญิงในบริบทของสังคมไทย การทำความเข้าใจและยอมรับความหลากหลายในเรื่องที่เกี่ยวกับเพศ อย่างกรณีหญิงรักหญิงเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและซับซ้อน สังคมควรเคารพในสิทธิเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายว่าเป็นเรื่องส่วนบุคคล ควรให้ทางเลือกในการมีเพศสัมพันธ์ของผู้หญิง สังคมควรยอมรับและแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมของกลุ่มหญิงรักหญิงไม่ใช่ความผิดปกติ เพื่อให้กลุ่มหญิงรักหญิงมีโอกาสในการแสดงตัวตนหรือศักยภาพของตนในด้านอื่นๆที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สตรีนิยม, สถาบันทางสังคม, อัตลักษณ์ของกลุ่มหญิงรักหญิง, รักร่วมเพศ

สุภา วิตตารณ. (2546) "นักเรียน นักศึกษา เงินตรา กับการค้าประเวณี" **อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และความ เป็นชายขอบ** (411-432) กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

ธุรกิจการขายบริการทางเพศของนักเรียน นักศึกษา ใช้การศึกษาภาคสนามภายใต้แนวคิดชายเป็นใหญ่ (patriarchy) ในสังคมไทยที่สนับสนุนให้ชายสามารถมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงได้ทั้งในและนอกร้านและแนวคิดบริโภคนิยม นำไปสู่การสนับสนุนให้เกิดการค้าประเวณี แรงผลักดันให้นักเรียนนักศึกษาเข้าสู่ กระบวนการค้าประเวณีไม่ใช่ความยากจน แต่เป็นค่านิยมในการบริโภคที่ฟุ่มเฟือย อย่างไรก็ตามเด็กเหล่านี้ จะเลิกค้าประเวณีเมื่อจบการศึกษาแล้ว และต้องการชีวิตครอบครัวที่มีความสุขโดยจะไม่พูดถึงเรื่องนี้อีก โดยเฉพาะกับคนรัก

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, แนวคิดชายเป็นใหญ่, ธุรกิจการขาย บริการทางเพศ

สกรินทร์ แซ่กู ... และคนอื่นๆ. (2546) "โครงการวิจัยเรื่อง **วิวัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ ภายในท้องถิ่นริมฝั่งลุ่มน้ำชี**" กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

พื้นที่ริมฝั่งลุ่มน้ำชี โดยเชื่อมโยงจากพื้นที่ทางกายภาพสู่มิติต่างๆ เช่น มิติด้านความเชื่อและศาสนา มิติทางการจัดการ มิติเชิงพฤติกรรม มิติของการสร้างอัตลักษณ์ และการรวมกลุ่มของผู้คน เป็นต้น ใช้การ ศึกษาเชิงมานุษยวิทยาศึกษา และประวัติศาสตร์ศึกษา ภายใต้แนวคิดทางประวัติศาสตร์ และแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบทางกายภาพ จากการศึกษาพบว่า สามารถสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับพื้นที่ริมฝั่งลุ่มน้ำชีได้ 6 เรื่อง คือ ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของคนในลุ่มน้ำชี การจำแนกพื้นที่ของลุ่มน้ำชี การจัดการภายในพื้นที่ต่างๆ ของท้องถิ่น ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับพื้นที่ กระบวนการปรับตัวเชิงพื้นที่ภายในท้องถิ่น มิติที่ซ้อนทับเชิงพื้นที่กับแนวทางการจัดการพื้นที่ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่สุดในการศึกษาคั้งนี้ที่เชื่อมโยง ความสัมพันธ์ของพื้นที่ต่างๆในลุ่มน้ำชีเข้าหากัน การดำรงอยู่ในมิติทางการจัดการบางอย่างซึ่งสามารถนำไปสู่แนวทางการพัฒนาพื้นที่

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ลุ่มน้ำชี, การจัดการพื้นที่, พื้นที่ทาง กายภาพ

สวาท อุปฮาด, สังวาลย์ อินทะเกตุ, สุพัฒน์ กุมพิทักษ์ และเพิ่มพูล นาคมทอง. (2546) "รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์ โครงการการศึกษาเรื่องภูมิปัญญาแหล่งพื้นบ้านเพื่อฟื้นฟู และพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตวัฒนธรรม เศรษฐกิจสังคมของชุมชน" กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

บทบาทและความสัมพันธ์ของแหล่งพื้นบ้านในมิติทางวัฒนธรรมความเชื่อ วิถีชาวบ้านและวิถีชุมชน และศึกษาองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตแหล่งพื้นบ้าน ใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วมโดยศึกษาพื้นที่วิจัยที่บ้านโนนหนองลาด อำเภอน้ำพอง และบ้านท่าช้าง อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ภายใต้แนวคิดเรื่องสิทธิชุมชน และการพึ่งตนเอง จากการศึกษาพบว่า แหล่งพื้นบ้านมีความแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาค เพราะเป็นการใช้วัตถุดิบที่แตกต่างกัน ภูมิปัญญาเรื่องแหล่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในวัฒนธรรมและสังคมไทย คนไทยในอดีตมีภูมิปัญญาในการทำลูกแป้งแหล่งที่ทำจากวัตถุดิบในท้องถิ่นของตน ซึ่งสืบทอดมาเป็นสูตรเฉพาะ ทำให้แหล่งมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ขอนแก่น, สิทธิมนุษยชน, การพึ่งตนเอง, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, แหล่งพื้นบ้าน

โสภณ จงสมจิต. (2536) "การศึกษาศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่นภาคกลาง การสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมสำหรับเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา" กรุงเทพฯ : คณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ.

เรื่องราวทางโบราณคดี ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคกลาง ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และศึกษาการดำเนินวิถีชีวิตชาวนาท้องถิ่นภาคกลางและผลกระทบที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ใช้การวิจัยเอกสารและแบบสอบถามจากนักเรียนจำนวน 179 คน ภายใต้แนวคิดวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลง จากการศึกษาพบว่า เยาวชนมีความเห็นว่าศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อประเทศมากที่สุด โดยเยาวชนเห็นความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมมากกว่าปัญหาศิลปวัฒนธรรมและโรงเรียนควรให้การศึกษากับปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยการจัดนิทรรศการและการศึกษาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติแล้วนำมาอภิปราย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ภาคกลาง, การศึกษาเชิงคุณภาพ, วัฒนธรรม, สิ่งแวดล้อม, เยาวชน

อุดร วงษ์ทับทิม ... และคนอื่นๆ. (2545) "รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการชุมชนกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม ตำบลแม่สี อำเภอป่าเย็บ จังหวัดแม่ฮ่องสอน" กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ปัญหาผลกระทบจากการท่องเที่ยวในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ภายใต้แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมและคุณภาพของระบบนิเวศ และการมีส่วนร่วมของประชาชน จากการศึกษาพบว่า การดำเนินกิจกรรมต่างๆของโครงการทำให้ชุมชนเกิดความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม เกิดกระแสอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และจัดระบบการท่องเที่ยวได้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, แม่ฮ่องสอน, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, กลุ่มชาติพันธุ์, การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

อุมาภรณ์ ภัทรวาณิชย์. (2538) "รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เสี่ยงของวัยรุ่น" นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

ความเชื่อและทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทเพศ การปฏิบัติตนต่อเพศตรงข้าม การพูดคุยเรื่องเพศกับคู่ของตนเพื่อทราบถึงกระบวนการที่สร้าง หรือทำให้เกิดพฤติกรรมการป้องกันทางเพศในกลุ่มวัยรุ่น ใช้การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากนักเรียนนักศึกษาอายุ 15-24 ปี จำนวน 449 คน ภายใต้แนวคิดบทบาททางเพศ เพศสภาพ และวัฒนธรรม จากการศึกษาพบว่าวัยรุ่นหญิงส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่มีทัศนคติความเชื่อในเรื่องบทบาทเพศในทางบวกสูงกว่าวัยรุ่นชาย และยอมรับทัศนคติความดีน้อยกว่าทางเพศ แต่มีความรู้เรื่องโรคเอดส์น้อยกว่าผู้ชาย และในเรื่องการใช้ถุงยางอนามัยผู้ที่เอาใจใส่คู่อรัก และผู้ที่คุยในเรื่องเพศกับคู่ของตนในระดับมาก มีแนวโน้มใช้ถุงยางอนามัยสูง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เพศสภาพ, แนวคิดทัศนคติ, นักเรียน, นักศึกษา, โรคเอดส์, ค่านิยมทางเพศ

ประสิทธิ์ ลีปรีชา. (2546) "อัตลักษณ์ทางเครือญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งท่ามกลางความทันสมัย" **อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และความเป็นชายขอบ** (203-252) กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

การเปลี่ยนแปลงทางอัตลักษณ์ที่สำคัญของชาติพันธุ์ม้งท่ามกลางความทันสมัย ใช้การศึกษา เอกสารและการวิจัยภาคสนาม พบว่า อัตลักษณ์ที่สำคัญของชาติพันธุ์ม้งคืออัตลักษณ์ทางเครือญาติซึ่งมีความเกี่ยวข้องอยู่ในประเด็นดั้งเดิมที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวม้งในภาวะที่ต้องเผชิญกับการสร้างรัฐและกระแสวัฒนธรรมต่างชาติในยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้อัตลักษณ์และความเข้มแข็งของระบบเครือญาติเปลี่ยนแปลงไป แต่ขณะเดียวกันชาวม้งก็ได้อาศัยความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่ในกระบวนการเหล่านั้นขยายเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบเครือญาติของตนเองด้วย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, อัตลักษณ์, ชาติพันธุ์ม้ง, ม้ง, โลกาภิวัตน์

กรวิภา บุญชื้อ. (2536) "แนวทางต่อสู้ขององค์กรสตรีไทยกับอำนาจแปรเปลี่ยน (บทวิเคราะห์)" **ผู้หญิงกับอำนาจที่จะแปรเปลี่ยน** (15-29) กรุงเทพฯ: คบไฟ.

แนวทางการต่อสู้ขององค์กรสตรีไทย เพื่อการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของผู้หญิง ใช้การศึกษา เอกสารภายใต้แนวคิดสตรีนิยม ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ เพศภาวะ ลัทธิชายเป็นใหญ่ จากการศึกษาพบว่า องค์กรสตรีใช้การต่อสู้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงฐานะและบทบาทใน 3 แนวทางใหญ่ ๆ คือ กลุ่มหรือองค์กรที่ต่อสู้ในประเด็นทางกฎหมาย กลุ่มหรือองค์กรที่ดำเนินกิจกรรมทางด้านพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของสตรี และกลุ่มหรือองค์กรที่ต่อสู้ในประเด็นทางการเมือง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สตรีศึกษา, เพศภาวะ, องค์กรสตรี, ลัทธิชายเป็นใหญ่

นภัส อัครไชยชาญ. (2537) "ผู้หญิงจากหัวขบวนถึงท้ายขบวนของการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม" ผู้หญิงกับอำนาจที่จะแปรเปลี่ยน (94-113) กรุงเทพฯ: คบไฟ.

บทบาทผู้หญิงในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ใช้การศึกษาเอกสารภายใต้แนวคิดสตรีนิยมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา จากการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจที่ผ่านมาส่งผลให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อม และเมื่อถึงยุคการเรียกร้องสิทธิสตรี ทำให้ผู้หญิงที่มีความห่วงใยเรื่องสิ่งแวดล้อมออกมาเคลื่อนไหว ซึ่งเห็นได้ชัดเจนใน 5 แง่มุมคือ ผู้หญิงกับการพิทักษ์ป่าและที่ทำกิน ผู้หญิงกับการพิทักษ์น้ำ ผู้หญิงกับการทำเกษตรธรรมชาติ ผู้หญิงกับการต่อสู้เรื่องสารเคมีเป็นพิษ และผู้หญิงกับงานทอผ้าสีธรรมชาติเพื่อพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ถึงแม้ในปัจจุบันผู้หญิงจะมีบทบาทในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น แต่ก็ยังดำเนินงานได้ไม่เต็มที่ เพราะอุปสรรคจากภาระหน้าที่ที่มีมากมายในฐานะผู้หญิง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สตรีนิยม, การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, การพัฒนา

นิพัทธ์เวช สืบแสง. (2541) "รายงานการวิจัยวัฒนธรรมกับพฤติกรรมทางเพศและสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในชุมชนชาวเขาเผ่าถิ่น และเผ่าขมุ" กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์.

การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในชุมชนชาวเขาเผ่าถิ่นและเผ่าขมุ ที่เชื่อมโยงกับการแพร่ระบาดของโรคในสังคมไทยโดยรวม และศึกษาพฤติกรรมทางเพศของชุมชนชาวเขาทั้งสองเผ่าดังกล่าวภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการระบาดของโรคเอดส์ ใช้การวิจัยทางมานุษยวิทยาและการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ภายใต้แนวคิดพฤติกรรมทางเพศ จากการศึกษาพบว่า สาเหตุของการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในชาวถิ่นและขมุไม่แตกต่างจากสังคมไทยโดยรวม ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมทางเพศของคนในชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไป โดยชาวถิ่นและขมุได้ให้ความหมายต่อสถานการณ์ของโรคเอดส์ที่เกิดขึ้นในชุมชนว่า เกิดจากการไม่ยึดถือจารีตชุมชน เอาค่านิยมและวิถีชีวิตในทางที่ผิดมาจากสังคมภายนอก ทำให้เกิดการติดเชื้อเอดส์ และได้วางแนวทางแก้ไขโดยใช้กระบวนการทางวัฒนธรรม ให้ปัญหาโรคเอดส์เป็นปัญหาของชุมชนผ่านพิธีกรรมต่างๆ เกิดปฏิบัติการในการกำหนดแนวคิด "หมู่บ้านในเมือง" และการควบคุมทางสังคมซึ่งสามารถแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่ง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, น่าน, ถิ่น, ขมุ, พฤติกรรมทางเพศ, จารีตชุมชน

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2540) "โสเภณีเด็ก : สภาพปัญหา ปัจจัยสาเหตุ และแนวทางในการแก้ไข" *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์* 37 (2) : 1-16.

โสเภณีเด็ก โดยนำแนวคิดพฤติกรรมความเป็ยเบนทางสังคม ศึกษาโดยใช้วิธีวิจัยเอกสาร การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์และการสัมมนาระดมสมอง โดยศึกษาจากเด็กผู้หญิงที่ขายบริการทางเพศ ศึกษาแนวโน้มของปัญหา และปัจจัยสาเหตุของการค้าประเวณีเด็ก จากการศึกษาพบว่า โสเภณีเด็กเป็นปัญหาสังคมที่คุกคาม แทรกซึมบ่อนทำลายสถาบันทางสังคมที่สำคัญของประเทศ นำไปสู่อาชญากรรมข้ามชาติและปัจจัยการค้าประเวณีเด็ก ซึ่งแบ่งได้เป็นปัจจัยในระดับชาติ ชุมชน และระดับบุคคล

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, โสเภณีเด็ก, เด็กหญิง, อาชญากรรมข้ามชาติ, การค้าประเวณีเด็ก

จิตรภรณ์ วนัสพงศ์. (2537) "ผู้หญิงในครอบครัว : ต้นไม้ได้ร่มเงา" *ผู้หญิงกับอำนาจที่จะแปรเปลี่ยน* (30-53) กรุงเทพฯ: คบไฟ.

สถานภาพของผู้หญิงในสังคมไทย ใช้การศึกษาเอกสารเชิงประวัติศาสตร์ ภายใต้แนวคิดสตรีนิยม และเพศภาวะ จากการศึกษาพบว่า ถึงแม้ในสังคมปัจจุบันจะดูเหมือนเปิดโอกาสและให้การยอมรับผู้หญิงให้มีสิทธิเท่าเทียมกับผู้ชายมากขึ้น โดยดูจากระดับการศึกษาและการทำงานนอกร้านของผู้หญิง แต่อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงลักษณะนี้ยังไม่ได้ทำให้ผู้หญิงเป็นอิสระจากอำนาจของผู้ชาย แต่กลับทำให้มีความลำบากมากขึ้น เนื่องจากบทบาทแม่และเมียยังไม่ได้เปลี่ยนแปลงไป และยังคงรับภาระเพิ่มจากเศรษฐกิจในระบบทุนนิยมที่ต้องทำงานหารายได้อีกหน้าที่หนึ่ง จึงทำให้ผู้หญิงต้องทำงานหนักมากขึ้นและเผชิญกับความเครียดมากขึ้น

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สตรีนิยม, สตรีศึกษา, เพศภาวะ, ลัทธิชายเป็นใหญ่

เงาคิลป์ คงแก้ว. (2537) "ทางเลือกอาชีพที่ต้องจำยอมของผู้หญิงชนบท" ผู้หญิงกับอำนาจที่จะแปรเปลี่ยน (54-73) กรุงเทพฯ: คบไฟ.

การเลือกอาชีพของผู้หญิงชนบท ใช้การศึกษาเอกสารภายใต้แนวความคิดสตรีนิยมและความเท่าเทียมกันทางเพศ จากการศึกษาพบว่า ทางเลือกในอาชีพของผู้หญิงในชนบทมีจำกัดมาก แม้ว่าในตลาดแรงงานจะมีความต้องการแรงงานหญิงเป็นจำนวนมาก และผู้หญิงที่เข้ามาสู่ระบบแรงงานก็ถูกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมภายใต้ลัทธิชายเป็นใหญ่ โดยถูกเอาเปรียบทั้งในเรื่องค่าจ้าง และสวัสดิการ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้หญิงในชนบท

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สตรีนิยม, ลัทธิชายเป็นใหญ่, ความเท่าเทียมกันทางเพศ

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2536) "วัฒนธรรมของคนชั้นกลางไทย" วารสารธรรมศาสตร์ 19 (1) : 31-41.

วัฒนธรรมของคนชั้นกลางไทย นิยามของคนชั้นกลาง คุณสมบัติของคนชั้นกลางไทย และสากล ลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมคนชั้นกลางไทย ศึกษาผ่านการวิจัยทางเอกสาร จากการศึกษาพบว่า ลักษณะเฉพาะของคนชั้นกลางไทยที่เน้นแต่เพียงมาตรฐานที่ดีขึ้นทางด้านเศรษฐกิจและการสร้างเครือข่ายบนความสัมพันธ์ส่วนบุคคล อาจทำให้วัฒนธรรมของคนชั้นกลางไทยต้องเป็นวัฒนธรรมที่พาดพิงไป และอาจไม่ได้มีอิทธิพลในสังคมไทยมากอย่างที่ปรากฏภายนอก

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, คนชั้นกลาง, ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล, กลุ่มผู้ปกครอง, กลุ่มชาวนา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุกัญญา หาญตระกูล. (2537) "ประชาธิปไตย : การกระจายอำนาจทางเพศ" **ผู้หญิงกับอำนาจที่จะแปรเปลี่ยน** (74-93) กรุงเทพฯ: คบไฟ.

การกระจายอำนาจทางเพศในสังคมยุคประชาธิปไตย ใช้การศึกษาเอกสารเชิงประวัติศาสตร์ภายใต้แนวคิด สตรีนิยม ประชาธิปไตย และการกระจายอำนาจ จากการศึกษาพบว่า จากในอดีตที่ผ่านมาการเป็นเจ้าของร่างกายและสิทธิทางประเวณีเป็นของผู้ชาย ผู้หญิงไม่มีสิทธิในการเป็นเจ้าของผู้ชาย ในร่างกายของตนเองหรือการเลือกมีประเวณีเหมือนผู้ชาย แต่ในปัจจุบันที่สังคมเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น มีการกระจายอำนาจต่างๆไปสู่ทุกส่วนของสังคม แต่ก็ยังไม่มีการกระจายอำนาจทางเพศจากที่ผู้ชายเป็นศูนย์กลางไปสู่ผู้หญิง ซึ่งตามหลักประชาธิปไตยที่แท้จริงแล้วควรมีอิทธิพลเข้าไปถึงวิถีชีวิตประจำวันระหว่างบุคคลต่อบุคคล เพื่อให้เกิดความเสมอภาคระหว่างบุคคลในครอบครัว ซึ่งถือเป็นสถาบันที่เล็กที่สุด

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สตรีนิยม, ประชาธิปไตย, ความเท่าเทียม, การกระจายอำนาจ, สถาบันครอบครัว

พุดมวิทย์ บุญนาค. (2542) "แนวคิดเชิงชนบและพุทธคติในสตรีศึกษาไทย" **รัฐศาสตร์สาร** 21 (2) : 273-302.

การผลิตงานทางวิชาการด้านสตรีนิยมภายใต้แนวคิดเชิงชนบและพุทธคติเพื่อแก้ปัญหาของการจำกัดความแนวคิดเชิงชนบ ใช้การวิจัยเอกสาร สาเหตุของปัญหาในงานสตรีศึกษาในไทยส่วนใหญ่เกิดจากตัวทฤษฎีที่มาจากตะวันตกเพียงด้านเดียว งานที่ผลิตออกมาขาดความหลากหลาย หรือขอบเขตงานสตรีศึกษาแนวเชิงชนบและแนวพุทธคติถูกแยกออกจากกัน การใช้แนวคิดทั้งสองในรูปแบบความรู้ที่ตายตัว ข้อเสนอแนะคือ งานสตรีศึกษาที่สนใจประเด็นเรื่องชนบไทย และคติพุทธทุกชั้นตอนควรแสดงจุดยืนในประเด็นที่สนใจศึกษาให้ชัดเจน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สตรีศึกษา, คติพุทธ, พุทธคติ, แนวคิดเชิงชนบ

เจริญศรี ไชยเลิศ. (2539) "ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองการปกครองที่มีต่อเยาวชนในภาคเหนือ" เชียงใหม่ : ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการปกครองของหมู่บ้านใกล้เมืองสองหมู่บ้านในจังหวัดหนึ่งของภาคเหนือตอนบน ที่มีต่อการขายบริการทางเพศ และความสัมพันธ์ระหว่างการขายบริการทางเพศกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชน โดยใช้การศึกษาภาคสนามเน้นประเด็นการขายบริการทางเพศและศึกษาภายใต้แนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและพฤติกรรมทางเพศ จากการศึกษาพบว่า การออกจากชุมชนไปขายบริการทางเพศของผู้หญิงที่มีมาแต่เดิมกำลังจะหมดไป เนื่องจากสถานการณ์ปัจจุบันหมู่บ้านได้เปิดโอกาสให้กับผู้หญิงมากขึ้นทั้งด้านการเลือกอาชีพ และการศึกษา รวมทั้งครอบครัวให้ความสำคัญกับการศึกษามากขึ้น เป็นการสกัดกั้นการออกไปขายบริการทางเพศของเยาวชนหญิงได้เป็นอย่างดี เพราะมีทางเลือกที่หลากหลายกว่าในอดีต

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ภาคเหนือ, การเปลี่ยนแปลงทางสังคม, การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม, การขายบริการทางเพศ, ผู้หญิง

ยุกติ มุกดาวิจิตร. (2540) "การสักการะบูชาพระบรมรูป ร. 5" **สังคมศาสตร์ปริทัศน์** 19 (1) : 89-118.

พฤติกรรมและรูปแบบการสักการะบูชา ร.5 ในสังคมไทย ความคาดหวังของการสักการะบูชาทั้งผลทางเศรษฐกิจและผลทางอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ระยะเวลาของความนิยม ลักษณะการแพร่กระจายของวัตถุมงคล การถือตัวและมูลเหตุแห่งความนิยมในการบูชาในปัจจุบัน กระบวนการรวมตัวและขยายตัวของกลุ่มผู้สักการะบูชา โดยศึกษาผ่านวิธีการวิจัยภาคสนามควบคู่กับการวิจัยเอกสาร จากการศึกษาพบว่า ปრაกฏการณ์การบูชา ร.5 เมื่อเชื่อมโยงกับปรากฏการณ์สิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่นๆที่กำลังแพร่หลายในสังคมไทยสะท้อนให้เห็นว่า แม้ความทันสมัยได้พัฒนาให้เกิดสถาบันใหม่ขึ้นมา แต่สถาบันใหม่เหล่านี้ก็ยังไม่สามารถแทนที่สถาบันดั้งเดิมได้

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, รัชกาลที่ 5, อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์, การสักการะบูชา, สิ่งศักดิ์สิทธิ์, วัตถุมงคล, ลัทธิ, ความเชื่อ

ไทยวัฒน์ นิลเขต. (2543) "นาวาน : ฤาจะเป็นการแบ่งปันแค้ในตำนาน?" วารสารสังคมพัฒนา 28 (3) : 43-57.

ความหมายตามตัวอักษร และความหมายของนาวานตามบริบทของภาคอีสาน การสอดแทรกแนวความคิดทางปรัชญาชีวิตที่แฝงอยู่ในผญาอีสาน และวิพากษ์วิจารณ์ผลของการมีอยู่และการล่มสลายของวัฒนธรรมนาวานในท้องถิ่นภาคอีสาน โดยวิธีการนำเสนอมีพื้นฐานอยู่บนกระบวนการทางตรรกวิทยาการตีความ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, วัฒนธรรมชุมชน, นาวาน, การลงแขก, ผญาอีสาน, การล่มสลายทางวัฒนธรรม

ศศิตา บุตรวัดมกี. (2544) "สตรีผู้ร่วมเสวนากับอารยธรรม" วารสารสังคมพัฒนา 29 (3) : 6-14.

สภาพความเป็นจริงของปัญหาสตรีในปัจจุบัน ใช้แนวคิดเรื่องสิทธิสตรีและแนวคิดเรื่องการพัฒนา มองว่าปัญหาของสตรีในปัจจุบันลึกและซับซ้อนยิ่งขึ้นทุกวัน ในสังคมที่ขาดวินัยภายใต้ระบบทุนนิยม ระบบทุนนิยมที่ตั้งเป้าหมายไว้ที่ "กำไรสูงสุด" ทั้งบุรุษสตรีและเด็ก ต่างก็มีโอกาสถูกละเมิดสิทธิได้ทั้งสิ้น โดยเฉพาะสตรีที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา คือคนที่อยู่เบื้องล่างสุด เป็นผู้ด้อยโอกาสที่สุดในทุกเรื่อง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ปัญหาสตรี, สิทธิสตรี, ระบบทุนนิยม, สตรีด้อยโอกาสทางการศึกษา

ไทยวัฒน์ นิลเขต. (2545) "ภูมิปัญญาท้องถิ่นและโลกาภิวัตน์ : ฤาจะเหลือแค่กลิ่นไอแห่งการแบ่งปัน" วารสารสังคมพัฒนา 30 (3) : 6-12.

ผลของโลกาภิวัตน์และความสัมพันธ์ระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นกับโลกาภิวัตน์ ใช้แนวคิด globalization และ localization ผลเสียที่เกิดจากโลกาภิวัตน์ในประเทศไทยมีทั้งการสูญเสียทางเศรษฐกิจและการสูญเสียทางวัฒนธรรม เพราะโลกาภิวัตน์ได้นำเอาวัฒนธรรมอื่น ๆ เข้ามาสู่คนไทย คนไทยรับทุกอย่างอย่างรวดเร็ว ไม่สามารถหยุดยั้งได้ ทางแก้ไขปัญหาคือ การกลับมามีบทบาทของภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยที่คนในท้องถิ่นรับรู้ถึงคุณค่าของสิ่งที่ตนเองมีอยู่และอาศัยการสนับสนุนส่งเสริมของกระบวนการโลกาภิวัตน์

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, วัฒนธรรมไทย, โลกาภิวัตน์, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, ชุมชนท้องถิ่น

ไทยวัฒน์ นิลเขต. (2544) "แม่ในวัฒนธรรมอีสาน" วารสารสังคมพัฒนา 29 (3) : 15-19.

ความสำคัญของแม่ในบริบทของวัฒนธรรมอีสานภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคม ใช้แนวความคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม โดยพบว่า ความเชื่อดั้งเดิมของคนท้องถิ่นอีสานนั้นยอมรับความสำคัญของแต่ละบุคคลตามภารกิจและหน้าที่ ความสำคัญของ "แม่" จึงอยู่ในฐานะที่เป็นผู้ทำหน้าที่ภรรยา แม่บ้าน และแม่ของลูก ซึ่งมีหน้าที่เลี้ยงดูเป็นหลัก เมื่อความเจริญก้าวหน้าทางวัฒนธรรมตะวันตกหลังไหลเข้ามา ความเป็นแม่ที่เคยมีความสำคัญอย่างมากในอดีตถูกทำลายลงทีละน้อย แม่ไม่ได้รับการเหลียวแล และถูกละเลย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, แม่, วัฒนธรรมอีสาน, การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และพรพิไล เลิศวิชา. (2539) "วัฒนธรรมหมู่บ้านไทยกับโลกานูวัตร์" สังคมศาสตร์ปริทัศน์ 18 (1) : 5-14.

ผลกระทบของโลกานูวัตร์กับวัฒนธรรมหมู่บ้านไทยภายใต้แนวคิดวัฒนธรรมหมู่บ้านไทยกับแนวคิดโลกานูวัตร์ พบว่า ถึงแม้ในปัจจุบันกระแสโลกานูวัตร์จะหลังไหลเข้าไปสู่ชุมชนต่าง ๆ แต่ขณะเดียวกันก็ถูกกีดกัน และขัดแย้งกับวัฒนธรรมเกษตรกรรมของไทย เพราะชาวบ้านยังคงต้องการความอยู่รอด และความภาคภูมิใจในควมมีอยู่ของตนเอง แต่เนื่องจากความหลากหลายของชุมชนในสังคมไทย ความเข้มแข็งและอ่อนแอของชุมชนในการต้านกระแสโลกานูวัตร์ หรือการนำมาปรับใช้มีไม่เท่ากัน ดังนั้นเพื่อการดำรงอยู่ของประเทศไทยจึงจำเป็นที่จะต้องทำให้ประชาชนในทุกท้องถิ่นรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของชาติ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, โลกานูวัตร์, วัฒนธรรมหมู่บ้าน, วัฒนธรรมเกษตรกรรม, วัฒนธรรมชุมชน

อวยพร เชื้อนแก้ว. (2543) "พุทธศาสนาในเมืองไทย : จะเอานักบวชหญิงหรือจะให้มีโสเภณีเพิ่มมากขึ้น"
 ปาจารย์สาร 26 (3) : 48-54.

บทบาทของผู้หญิงที่มีต่อพุทธศาสนาในเมืองไทยสะท้อนผ่านการเป็นแม่ชี ภายใต้แนวคิดสตรีนิยม พบว่าแม่ชีที่อยู่ในสังคมนักบวชประสบปัญหาการถูกกดขี่และการไม่ยอมรับในความสามารถจากผู้ชายที่มีบทบาทในด้านศาสนา เช่น พระ และกรรมกรวัด พุทธศาสนาในสังคมไทยเป็นหลักการหนึ่งที่ทำให้เกิดแนวคิดชายเป็นใหญ่ เนื่องจากการอนุญาตให้แต่เพศชายเท่านั้นที่สามารถบวชเป็นนักบวชของศาสนาได้ ผู้หญิงที่มีปัญหาในชีวิตไม่สามารถบวชได้เช่นผู้ชาย นำไปสู่การหาทางออกด้วยการเป็นโสเภณี เพศหญิงจึงถูกทำให้มีฐานะเป็นเพียงวัตถุทางเพศ หากสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการออกบวชเป็นภิกษุณีได้ อาจทำให้สถานภาพของผู้หญิงเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และพุทธศาสนาจะได้รับการพัฒนามากขึ้น

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ผู้หญิง, พุทธศาสนา, ลัทธิชายเป็นใหญ่, สตรีนิยม, การบวช, ภิกษุณี, โสเภณี

ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2545) "จัดระเบียบสังคม เขาจะหยุดแค่สายเดี่ยวเท่านั้นหรือ? " พลวัตสังคมผ่านสายตานักวิชาการไทย : หกสิบปีฉลาดชาย รมิตานนท์ (174-178) เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นโยบายของรัฐบาลทักษิณ ในเรื่องการจัดระเบียบสังคม "ระเบียบสังคม" เป็นวาทกรรมหรือ "จินตนาการ" ของผู้มีอำนาจในสังคมตะวันตกและนอกตะวันตกมาเนิ่นนาน แต่บรรลุดุจดรุ่งโรจน์เมื่อศตวรรษที่ 19-20 ในบริบทที่รัฐชาติมีรัฐบาลกลางที่เข้มแข็ง และเป็นผู้ผลิตนิยามว่าด้วยอะไรดี อะไรไม่ดี อะไรเป็นระเบียบ อะไรไม่เป็นระเบียบ สิ่งที่อยู่เบื้องหลังของการจัดระเบียบสังคม คือลักษณะอนุรักษนิยม การจัดระเบียบสังคม จึงไม่ใช่แค่ปฏิบัติการปราบสายเดี่ยว หากแต่เป็นการจัดระเบียบสังคมไทยในความหมายที่ใครก็ตามที่คิด พูด ทำ ในทิศทางที่ตรงข้ามกับรัฐบาล จะต้องถูกจัดระเบียบ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, รัฐบาลทักษิณ, การจัดระเบียบสังคม, อนุรักษนิยม, สายเดี่ยว

ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2545) "เหล่าพื้นบ้าน : วิถีชีวิตของผู้คน" **พลวัตสังคมผ่านสายตานักวิชาการไทย : ทหสิบปีฉลาดชาย รมิตานนท์ (271-276)** เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิถีชีวิตของผู้คนผ่านทางเหล่าพื้นบ้าน โดยมองว่า "เหล่า" เป็นหนึ่งในเครื่องมือสำคัญของการเข้าถึงซึ่งอำนาจ อำนาจที่ว่านี่คือ วิญญาณ ภูติ ผีสง เทวดา อำนาจฟ้า อำนาจน้ำ อำนาจป่า อำนาจดิน การผลิตในไร่นา ป่าเขา เป็นเรื่องสำคัญในวิถีชีวิตของชาวบ้าน เหล่าก็เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตชาวบ้านตามขั้นตอนการผลิตต่างๆมาโดยตลอด การต้มเหล่าจึงเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต เดิมที่ชาวบ้านต้มเหล่าขาย แต่เมื่อ 50 ปีเศษๆ รัฐเข้ามาผูกขาดการทำเหล่า การต้มเหล่าจึงกลายเป็นเรื่องผิดกฎหมาย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เหล่าพื้นบ้าน, วิถีชีวิตชาวบ้าน, การผูกขาด, อำนาจ

ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2545) "หญิงค้ำกาม : ปัญหา...ของใคร?" **พลวัตสังคมผ่านสายตานักวิชาการไทย : ทหสิบปีฉลาดชาย รมิตานนท์ (85-101)** เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มุมมองที่แตกต่างในประเด็นเรื่อง "หญิงค้ำกาม" ระหว่างฝ่ายศีลธรรมจริยธรรม ฝ่ายชายเป็นใหญ่ และฝ่ายสตรีนิยม ทั้งฝ่ายศีลธรรมจริยธรรม และฝ่ายชายเป็นใหญ่ต่างมองว่า เพศหญิงเป็นเพศที่ด้อยกว่า ในขณะที่ฝ่ายชายเป็นใหญ่มองประเด็น "หญิงค้ำกาม" ไม่ใช่ปัญหา ในขณะที่ฝ่ายศีลธรรมจริยธรรมเห็นว่าเป็นปัญหาทางสังคมที่สำคัญ ส่วนในมุมมองของฝ่ายสตรีนิยมนั้น มองว่าปัญหาของประเด็นหญิงค้ำกามเป็นปัญหาดังแต่พื้นฐานของความเชื่อที่มองว่าผู้หญิงเป็นฝ่ายตาม การที่จะปลดปล่อยผู้หญิงต้องล้มเลิกประเพณีวัฒนธรรม ความคิดเรื่องเพศสัมพันธ์บนความสัมพันธ์หญิงชายที่มีฐานความคิดแบบชายเป็นใหญ่ แล้วสร้างวาทกรรมใหม่บนฐานความคิดว่า "ผู้หญิงเป็นเจ้าของประเพณี และเรื่องราวทางเพศของตนเอง"

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ผู้หญิง, สตรีนิยม, อนุรักษ์นิยม, การค้าประเวณี

ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2545) "กระโปรง-กางเกง หญิง-ชาย สุภาพ-ไม่สุภาพกับสถานที่" **พลวัตสังคมผ่านสายตานักวิชาการไทย : หกสิบปีฉลาดชาย รมิตานนท์ (23-28)** เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ความสำคัญของ "เพศสภาพ" กับการจัดระเบียบสังคม ในประเด็นเรื่อง การจำกัดสิทธิห้ามสมาชิก รัฐสภาพหญิงนุ่งกางเกงไปประชุม โดยมองว่าในมิติของ "ความสัมพันธ์หญิงชาย" เรื่องกระโปรง-กางเกงสะท้อนให้เห็นว่าในสถาบันการเมืองระดับสูงมีลักษณะเป็น "ปิตาธิปไตย" หรือ "ชายเป็นใหญ่" ดำรงอยู่อย่างชัดเจนและเคร่งครัด โดยในสังคมปิตาธิปไตยนั้น จะมีการกำหนดลักษณะประจำเพศอย่างชัดเจน และกำหนดว่าลักษณะดังกล่าวเป็น "ธรรมชาติ" และ "วัฒนธรรม" อันดั่งาม ดั่งนั้นการทำผิดจากลักษณะที่กำหนดก็จะกลายเป็นการผิดธรรมชาติ และวัฒนธรรมอันดั่งาม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ปิตาธิปไตย, เพศสภาพ, ประชาธิปไตย, วัฒนธรรมการแต่งกาย, การจัดระเบียบสังคม, ลัทธิชายเป็นใหญ่

ปนัดดา บุญสาระน้อย. (2546) "ชนเผ่าอาข่า : ภาพลักษณ์ที่ถูกสร้างให้สกปรก ล้าหลัง แต่ดึงดูดใจ" **อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และความเป็นคนชายขอบ (81-116)** กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

สถานะของชาวอาข่าภายใต้ภาพลักษณ์ที่ถูกสร้างให้สกปรก ล้าหลังแต่ดึงดูดใจ ใช้การศึกษาเอกสารและภาคสนามพบว่าชาวอาข่าส่วนใหญ่จะมีปฏิริยาเบี่ยงลบต่อภาพลักษณ์ที่ถูกสร้างให้จากชาวพื้นราบหรือชาวเมือง กลุ่มชาติพันธุ์อาข่าต้องปรับตัวอย่างมากในการอยู่ร่วมกับกลุ่มคนอื่นในสังคมไทย ชาวอาข่าต้องเผชิญกับภาวะการสูญเสียลักษณะทางวัฒนธรรมและตัวตนทางชาติพันธุ์ ชาวอาข่าในสถานะของผู้ด้อยโอกาสก็พยายามที่จะดิ้นรนหาทางเลือกเพื่อสร้างจุดยืนในสังคมไทยทั้งการใช้ทางเลือกแบบชัดขึ้น และทางเลือกแบบคล้อยตามกับภาพลักษณ์ที่ได้รับภายใต้อคติทางชาติพันธุ์

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์, อาข่า, ภาพลักษณ์, ชาติพันธุ์

ขวัญชีวัน บัวแดง. (2546) "การเปลี่ยนศาสนา : ความริบร้อนของการแสดงตัวตนของคนกะเหรี่ยงทางภาคเหนือของประเทศไทย" **อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และความเป็นคนชายขอบ** (173-202) กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

การเปลี่ยนศาสนาของชาวกะเหรี่ยง ใช้การวิจัยภาคสนามและวิจัยเอกสาร พบว่าการเปลี่ยนศาสนาของชาวกะเหรี่ยงจากเดิมนับถือผีมาเป็นการนับถือศาสนาโลก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางวิถีชีวิตที่เกิดจากการเข้ามาของโครงการภาครัฐและการติดต่อกับคนพื้นราบจากการปลูกฝิ่น การเลือกรับศาสนาขึ้นอยู่กับสถานภาพและลักษณะความสัมพันธ์ทางอำนาจที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละครัวเรือน การเปลี่ยนศาสนาเป็นไปเพื่อการสร้างตัวตนใหม่ ปรับความสัมพันธ์ทางอำนาจและยกระดับคุณภาพของตนให้ดีขึ้น ในขณะที่เดียวกันการแสดงตัวตนของชาวกะเหรี่ยงก็มีความยืดหยุ่น เลือกที่จะแสดงออกถึงความเป็นตัวตนทั้งจากความเป็นกะเหรี่ยงหรือจากสังกัดทางศาสนาได้ตามความเหมาะสม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ภาคเหนือ, กะเหรี่ยง, การนับถือศาสนา, ศาสนาพุทธ, ศาสนาคริสต์, ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2541) "กระบวนการทัศน์วัฒนธรรมไทย "ต้นตอ" เศรษฐกิจถดถอย" **สังคมศาสตร์ปริทัศน์** 19 (2) : 10-33.

พฤติกรรมที่สะท้อนลักษณะนิสัยคนไทยที่เป็นเหตุก่อให้เกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ใช้การวิจัยเอกสารจากการศึกษาพบว่าพฤติกรรมต่างๆของคนไทยที่ทำให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจคือ วัฒนธรรม "รวยทางลัด" เก่งกำไรระดับประเทศผ่าน "หุ้น-อสังหา" วัฒนธรรมใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย วัฒนธรรมวิ่งตามกระแส วัฒนธรรม "ฝันเพื่องจนลืมความจริง" วัฒนธรรมไม่เห็นใจศพไม่หลังน้ำตา วัฒนธรรม "ระบบอุปถัมภ์" วัฒนธรรม "ปล่อยปละละเลย (ไม่ตรวจสอบ)" วัฒนธรรมชนานิยม และวัฒนธรรมไม่ยอมรับความจริง วัฒนธรรมเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยมีปัญหาในวิถีคิดและวิถีดำเนินชีวิต ดังนั้นการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของไทยจึงต้องแก้ไขที่รากฐานกระบวนการทัศน์วัฒนธรรมไทย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, วิกฤติเศรษฐกิจ, ระบบอุปถัมภ์, วัฒนธรรมไทย, การเปลี่ยนกระบวนการทัศน์, พฤติกรรมศึกษา

วันดี กริชอนันต์. (2545) "บางส่วนของชีวิตเด็กข้างถนน" **ชีวิตชายขอบ : ตัวตนกับความหมาย** (260-305) กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

การดำเนินชีวิตของเด็กข้างถนนที่แยกตัวออกจากครอบครัว หาเลี้ยงชีพเอง และมีวิถีชีวิตสัมพันธ์กับพื้นที่สาธารณะริมถนน โดยเก็บข้อมูลภาคสนามจากเด็กข้างถนนบริเวณหัวลำโพง 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่อาศัยในบ้านร้างใกล้ทางขึ้นทางด่วน และกลุ่มที่อาศัยอยู่กับโครงการครูดำรงข้างถนน และใช้แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมย่อย พบว่า การดำเนินชีวิตของเด็กข้างถนนทั้งสองกลุ่มนี้แตกต่างกัน เด็กกลุ่มบ้านร้างยังชีพด้วยการขอทานและเสพยาเสพติด ในขณะที่เด็กโครงการครูดำรงจะมีชีวิตความเป็นอยู่ดีกว่า มีอาหารรับประทาน ได้เรียนหนังสือ และหาเลี้ยงชีพด้วยการเก็บขยะที่มากับขบวนรถไฟ เด็กสองกลุ่มมักขัดแย้งบาดหมางกันเรื่องการครอบครองพื้นที่ สังคมมองภาพเด็กข้างถนนแบบตายตัวด้วยความเกรง สกปรก อันตราย เสพยาเสพติด อันเป็นความเข้าใจจากประสบการณ์เพียงส่วนหนึ่งของชีวิตเด็กข้างถนนที่ไม่อาจเหมารวมถึงเด็กข้างถนนทุกคนและในทุกแง่มุมของชีวิตข้างถนน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เด็กข้างถนน, พื้นที่สาธารณะริมถนน, โครงการครูดำรงข้างถนน, วัฒนธรรมย่อย, วิถีชีวิต

วิริยะ สว่างโชติ. (2545) "วัยรุ่นกับความหมายชายขอบท่ามกลางกระแสวัฒนธรรมโลก" **ชีวิตชายขอบ : ตัวตนกับความหมาย** (224-259) กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

วัฒนธรรมของกลุ่มวัยรุ่นไทยที่สนใจกิจกรรมการเล่นสเกตบอร์ด และดนตรีฮิปฮอป โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมย่อย เอกลักษณ์ของวัยรุ่น และแนวคิดทางวัฒนธรรมศึกษาในการวิเคราะห์ใช้วิธีการศึกษาโดยเก็บข้อมูลภาคสนามและการสัมภาษณ์นักร้องเพลงแร็ป นักเขียนภาพกราฟฟิตี้ นักเต้นชาย สังเกตกลุ่มวัยรุ่นสเกตบอร์ด และการแสดงดนตรีฮิปฮอป ผลจากการศึกษาพบว่า ความเป็นวัฒนธรรมฮิปฮอปและวัฒนธรรมคอร์ซของไทยอยู่บนการซ้อนทับของวัฒนธรรมโลกและวัฒนธรรมเมือง การสร้างตัวตนบนวัฒนธรรมสมัยใหม่ของวัยรุ่นไทยต้องต่อสู้กับการเมืองของคุณค่า การจะเข้าใจความเป็นวัฒนธรรมชายขอบของวัยรุ่นในกระแสของวัฒนธรรมโลก จำเป็นต้องศึกษาวงจรวัฒนธรรมเพื่อให้เข้าใจว่าวัฒนธรรมเหล่านี้มีมูลค่าที่ต่างออกไป

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, วัฒนธรรมดนตรี, วัฒนธรรมวัยรุ่น, วัฒนธรรมโลก, การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม, ดนตรีฮิปฮอป

ปิยนถ ประยูร. (2543) "เบี้ยกุดชุม : เงินตราชุมชนสู่การพึ่งตนเอง" **ปาจารย์สาร** 27 (1) : 87-89.

การใช้เบี้ยกุดชุมของชาวบ้าน ตำบลนาไผ่ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร โดยมองในแนวคิดเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง ศึกษาจากเอกสารและหนังสือพิมพ์ พบว่า "เบี้ยกุดชุม" เป็นการทดลองใช้ระบบเงินตราชุมชน ในการซื้อสินค้าบริการและผลผลิตในชุมชน เพื่อเงินของคนในชุมชนจะได้ไม่ไหลออกนอกชุมชนมากเกินไป และไม่ต้องผูกพันอยู่กับตลาดข้างนอกที่เข้ามากำหนดราคาสินค้าของชุมชน ชาวบ้านจะเป็นผู้กำหนดราคาสินค้าของชุมชนเอง นี่คือการไว้วางใจของคนที่อยู่ร่วมกันในชุมชน การส่งเสริมความรู้ ภูมิปัญญาของชาวบ้าน และปกป้องถึงความพยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองของชุมชน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ยโสธร, เบี้ยกุดชุม, เงินตราชุมชน, ภูมิปัญญาชาวบ้าน, การพึ่งตนเอง, วาทกรรมทางการเมือง

ชลิดาภรณ์ สงฆ์พันธ์. (2542) "ผู้หญิง : "เงาสลัว" ใน แนวพินิจสตรีนิยม" **รัฐศาสตร์สาร** 21 (2) : 219-242.

ผู้หญิงในฐานะที่เป็นประเด็นพื้นฐานหลักของแนวคิดสตรีนิยม ใช้การศึกษาเอกสาร พบว่า แนวคิดสตรีนิยมมีปัญหาในการให้ความหมาย "ผู้หญิง" ที่มีความไม่เป็นสากลเพียงพอทั้งในด้านการเกี่ยวกับลักษณะสถานภาพ และความต้องการของผู้หญิง เพราะนิยามความเป็น "ผู้หญิง" มีความหลากหลายและแตกต่างกันระหว่างผู้หญิงที่อยู่ในชนชั้นหรือสังคมที่แตกต่างกัน นำมาซึ่งความแตกต่างกันในจุดมุ่งหมายของการเรียกร้องเคลื่อนไหว ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้มาจากประสบการณ์การถูกกดขี่ที่แตกต่างกันในแต่ละสังคม นักสตรีนิยมจึงต้องศึกษาและรวบรวมเพื่อทำความเข้าใจกับความสำคัญเชิงโครงสร้างทางอำนาจของผู้หญิงในสภาวะการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ผู้หญิง, สตรีนิยม, การกดขี่ทางเพศ, ความแตกต่างทางชนชั้น

เชษฐา พวงหัตถ์. (2540) "วาทกรรมเรื่องเพศ : ปมปัญหาในประวัติศาสตร์ไทยยุคใหม่" **สังคมศาสตร์ปริทัศน์** 19 (1) : 69-88.

ประวัติศาสตร์เรื่องเพศ เป็นการศึกษาเอกสาร สรุปได้ว่าการศึกษาประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศที่เป็นเรื่องปลีกย่อย แฝงอยู่ในทุกช่วงประวัติศาสตร์ของไทย โดยผู้เขียนเห็นเป็นเรื่องที่จำเป็นและน่าสนใจมาก ในการศึกษาประวัติศาสตร์ เพื่อความเข้าใจในปมปัญหาและการเมืองของประวัติศาสตร์ไทยสมัยใหม่ ที่แนวอรรถาธิบายประวัติศาสตร์กระแสหลัก และแนวคิดตะวันตก ไม่สามารถอธิบายหรือหาคอบงำและบิดเบือนความจริงบางอย่างของสังคมไทย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การศึกษาประวัติศาสตร์, ประวัติศาสตร์เรื่องเพศ, ประวัติศาสตร์สตรีไทย, เพศสภาพ

คมกฤษ มະริญธร, ชฎานิชฐ์ พุทธานู และพิณทิพย์ ทศนาวิวัฒน์. (2547) "เทคโนโลยีสารสนเทศกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมไทย" *เรียงความและบทความวิชาการฉบับที่ได้รับรางวัลเงินทุนภูมิพล* ตั้งแต่ พ.ศ. 2542-2545 (115-146) กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศ ใช้การศึกษาเอกสารพบว่า ความเจริญอย่างรวดเร็วทางเทคโนโลยีและการสื่อสารไร้พรมแดนส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในสังคมไทยเป็นอย่างมาก เทคโนโลยีเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน แต่ผู้บริหารในยุคสมัยนี้ก็ไม่ควรละเลยการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมชาติและควรนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมไทยเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุขในยุคสมัยของโลกาภิวัตน์

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม, ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ, โลกาภิวัตน์, การรักษาวัฒนธรรมไทย

ประสิทธิ์ ลีปรีชา. (2547) "การสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง" *วาทกรรมอัตลักษณ์ : หนังสือรวมบทความจากการประชุมประจำปีทางมานุษยวิทยา ครั้งที่ 2 เรื่อง ชาติ-ชาติพันธุ์* (31-72) กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

กระบวนการและเนื้อหาในการสร้างและสืบทอดความเป็นอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง โดยศึกษาผ่านพิธีกรรมและเรื่องเล่าในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ และเป็นการเล่าแบบปากต่อปากระหว่างบุคคล แม้ในปัจจุบันจะเป็นสังคมแห่งเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง มีการรับวัฒนธรรมของชาติตะวันตกมากขึ้น แต่อุดมการณ์ความเป็นชาติพันธุ์ม้งยังคงได้รับการปฏิบัติและเผยแพร่แก่สมาชิกตลอดเวลาในกระบวนการและรูปแบบที่แตกต่างออกไป ซึ่งมีผลต่อการซึมซับอุดมการณ์ความเป็นอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ทั้งสิ้น

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ภาคเหนือ, ม้ง, พิธีกรรม, เรื่องเล่าในชีวิตประจำวัน

ปนัดดา บุญยสาระนัย. (2547) "การฟื้นฟูและสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวอาข่าในประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้าน" วาทกรรมอัตลักษณ์ : หนังสือรวบรวมบทความจากการประชุมประจำปีทางมานุษยวิทยา ครั้งที่ 2 เรื่องชาติพันธุ์ (169-198) กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวอาข่าที่สร้างขึ้นมาอย่างต่อเนื่องผ่านสำนักทางประวัติศาสตร์เรื่องการสืบสายตระกูลและระบบเครือญาติ ชาวอาข่าถูกแบ่งแยกด้วยสังคม การเมือง และวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่พรมแดนที่ต่างกัน แต่ความยืดหยุ่นทางวัฒนธรรมทำให้ชาวอาข่าในหลายพื้นที่สามารถปรับตัวเข้ากับความเป็นไปและเปลี่ยนแปลง และสามารถเลือกใช้อัตลักษณ์เพื่อแยกแยะกลุ่มชาติพันธุ์ของตนออกจากกลุ่มอื่นได้อย่างชัดเจน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สิบสองปันนา, อาข่า, อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์, ประวัติศาสตร์วิเคราะห์, ความหลากหลายทางวัฒนธรรม

สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2545) "วัฒนธรรมการเรียนรู้ของคนไทย" วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ของคนไทย : รวบรวมบทความนำเสนอในการประชุมวิชาการประจำปี 2545 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนนคร (20-30) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง.

วัฒนธรรมการเรียนรู้ของไทยแต่เดิมเป็นแบบเล่าสืบต่อกันมาผ่านประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ เป็นการจดจำและการปฏิบัติซ้ำ เป็นจารีตนิยม ในขณะที่ปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ การติดต่อสื่อสารทำได้อย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีการรับรู้ข่าวสารเพื่อการค้าและหวังผลกำไรมากขึ้น และมองข้ามความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาชาวบ้าน วัฒนธรรมการเรียนรู้ควรหลีกเลี่ยงการทำธุรกิจเชิงวิชาการ และควรใช้วิธีการเข้าถึงความจริงโดยวิเคราะห์จากชนบประเพณี

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, วัฒนธรรมการเรียนรู้, โลกาภิวัตน์, บริโภคนิยม, การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม, จารีตนิยม, วัฒนธรรมท้องถิ่น

เจตนา นาควัชระ. (2545) "เรียนรู้้อย่างไทยในกระแสโลกาภิวัตน์" **วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ของคนไทย : รวมบทความนำเสนอในการประชุมวิชาการประจำปี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนนคร 2545 (1-19) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง.**

วัฒนธรรมการเรียนรู้ในกระแสโลกาภิวัตน์ ในอดีตวัฒนธรรมการเรียนรู้ของคนไทยเป็นแบบมนุษย์สัมพันธ์สัมพัทธ์ เน้นกิจกรรมทางปฏิบัติ ทั้งผู้สอนและผู้เรียนทำกิจกรรมร่วมกัน ในปัจจุบันการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว เพราะเทคโนโลยีทำให้คนสามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว วัฒนธรรมการเรียนรู้แบบใหม่นี้มีทั้งด้านที่เป็นคุณและด้านที่เป็นโทษ บางครั้งข้อมูลถูกบิดเบือนตามระบบเศรษฐกิจเงินตรา แนวทางการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องมีการคิดวิเคราะห์มากขึ้น

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การเรียนรู้, วัฒนธรรมการเรียนรู้, โลกาภิวัตน์, การบิดเบือนข้อมูล, การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2545) "คนชายขอบกับความเป็นคน : การเรียนรู้และการต่อสู้ในสังคมไทย" **วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ของคนไทย : รวมบทความนำเสนอในการประชุมวิชาการประจำปี 2545 คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนนคร (85-109) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง.**

กระบวนการกลายเป็นคนชายขอบทั้งประเภทที่เกิดจากการถูกกีดกันและถูกลดอำนาจ ทำให้แปลกแยกจากสังคม เช่นกลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี และประเภทที่เกิดจากการถูกดึงเข้าร่วมกระบวนการ เช่นกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่ถูกดึงเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ความเข้าใจในความเป็นชายขอบเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและมีความสำคัญในการพัฒนาสังคมไทย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การทำให้เป็นคนชายขอบ, ผู้ติดเชื้อเอดส์, คนชายขอบ, ความแปลกแยกจากสังคม, กลุ่มชาติพันธุ์

วรรณภา วุฒชะกุล และยุรรัตน์ พันธุ์ยุรา. (2537) "ผ้าทอกับวิถีชีวิตชาวไทย" **ผ้าไทย (17-29) กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.**

ผ้าทอกับวิถีชีวิตของชาวไทย โดยศึกษาประเภทของผ้าทอในประเทศไทย ความสำคัญและประโยชน์ของผ้าทอที่มีต่อวิถีชีวิตชาวไทย ผลจากการศึกษาพบว่า ผ้าทอมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตแสดงถึงฐานะของผู้สวมใส่ หน้าทีระหว่างชายและหญิง ความพร้อมในวัยที่จะมีครอบครัว ใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มในชีวิตประจำวัน และใช้ในพิธีกรรมตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การแต่งกายกับการเมือง, วัฒนธรรมการแต่งกาย, สถานภาพทางสังคม, ทอผ้า, วิถีชีวิตของชาวไทย

สราญมิตร ประชาญสิทธิ. (2545) "สิ่งปั้งชี้ทางภูมิศาสตร์ : วัฒนธรรมสนับสนุนการท่องเที่ยว" วัฒนธรรม
 แห่งการเรียนรู้ของคนไทย : รวมบทความนำเสนอในการประชุมวิชาการประจำปี 2545 คณะ
 มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (209-231) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัทพี.เอ.ดีฟ
 วัง.

วัฒนธรรมที่สนับสนุนการท่องเที่ยว โดยการศึกษาค้นคว้าของภูมิปัญญาไทยจากท้องถิ่นต่าง ๆ ที่
 หลากหลาย การนำภูมิปัญญาดั้งเดิมของไทย ผสมกับความคิดสร้างสรรค์ใหม่พัฒนาเป็นสินค้าและจุด
 ขายของแต่ละพื้นที่ได้ ผู้เขียนเน้นความสำคัญของการเชื่อมโยงกับพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ เน้นมาตรการคุ้ม
 ครองสินค้า การสร้างเครือข่าย และเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การเปลี่ยนวัฒนธรรมเป็นสินค้า, การท่องเที่ยว, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, ความหลากหลายทางวัฒนธรรม

พรพิไล เลิศวิชา (2539) "วัฒนธรรมไทยในปี ค.ศ. 2000 " ยกเครื่องเมืองไทย จินตนาสู่ปี 2000 :
 เอกสารประกอบการสัมมนา 26-28 กันยายน 2539 โรงแรมสยามซิตี (585-613) กรุงเทพฯ: สำนัก
 งานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมด้านการผลิต การบริโภค และการซื้อขายแลกเปลี่ยนในสังคมไทยในปี
 2000 ทำให้วัฒนธรรมของคนไทย ทั้งในเมืองและชนบทเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก แต่ยังไม่มีความไม่เท่าเทียม
 กันทางเทคโนโลยี เพื่อให้ทิศทางวัฒนธรรมไทยเป็นไปในทางที่ถูกต้อง ควรกำหนดรูปแบบการทำงานที่
 คำนึงถึงคุณภาพชีวิต มีการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสาร ปฏิรูปการศึกษา ให้ครอบครัวเป็นผู้ร่วมถ่ายทอดวัฒนธรรม
 และควรยอมรับศักยภาพของชุมชนหมู่บ้าน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม, โลกาภิวัตน์, การพัฒนา, ครอบครัว,
 ชุมชน, การถ่ายทอดวัฒนธรรม

สุขศรี กัลชาญพันธ์. (2539) 'หน้าที่ทางสังคมของพิธีกรรมเกี่ยวกับการปลูกข้าวและการเปลี่ยนแปลง
 ทางวัฒนธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านดงทอง ตำบลดงทอง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร'
 วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รูปแบบ เนื้อหา และบทบาทหน้าที่ของพิธีกรรมเกี่ยวกับการปลูกข้าวทั้งก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลง
 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพิธีกรรมกับระบบนิเวศวิทยา โดยทำการสังเกต และสัมภาษณ์ชาวบ้านที่
 บ้านดงทอง ตำบลดงทอง อ.เมือง จ.ยโสธร เกี่ยวกับพิธีกรรมการปลูกข้าว ทำให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจ
 ทางเศรษฐกิจ และสังคม สภาพแวดล้อมของชุมชนมีผลต่อพิธีกรรม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ยโสธร, พิธีกรรม, การปลูกข้าว, พลวัตทางวัฒนธรรม

จุลทัศน์ พยาฆรานนท์. (2543) "หลักฐานทางวัฒนธรรมของสังคมที่ปรากฏในงานจิตรกรรม" **ร้อยคำร้อยความ : รวมประวัติและผลงานด้านศิลปวัฒนธรรมไทย (153-160)** กรุงเทพฯ: สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความสำคัญและบทบาทของรูปภาพจิตรกรรม การทำหน้าที่เป็นสื่อเพื่อการถ่ายทอดความคิด จินตนาการ และอารมณ์ บอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ และเป็นการเผยแพร่ ปูทางฝังศีลธรรมจริยธรรมให้แก่คนทั่วไป รูปภาพจิตรกรรมจึงถือเป็นหลักฐานทางวัฒนธรรมของสังคมได้ ทั้งวัฒนธรรมด้านการแต่งกาย ด้านที่อยู่อาศัย ความเป็นอยู่ของคนในสังคม ประเพณีและการละเล่นต่าง ๆ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การเล่าเรื่องชีวิต, ภาควิจิตรกรรม, ศิลปะไทย, วัฒนธรรมไทย

สุรียา สมุทคุปดี, พัฒนา กิติอาษา และศิลปกิจ ตี๋ขันติกุล. (2541) "รายงานการวิจัยเรื่อง **แต่งองค์ทรงเครื่อง : "ลิเก" ในวัฒนธรรมประเทศไทย**" นครราชสีมา : สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี .

พัฒนาการของลิเกไทยในด้านการขยายตัวสู่หัวเมือง วาทกรรมสถานภาพของลิเกที่ถูกกำหนดโดยชนชั้นนำ วาทกรรมว่าด้วยแม่ยก การเดินกินรำกิน และลิเกขอลาน ใช้แนวคิดทฤษฎีทางมานุษยวิทยาวิเคราะห์ และใช้วิธีการวิจัยภาคสนามทางมานุษยวิทยาด้วยการติดตามการแสดงสด และสัมภาษณ์หัวหน้าคณะและผู้ชม 134 คน จากคณะลิเก 30 คณะที่ตั้งอยู่ริมถนนมุขมนตรี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ลิเกเป็นศิลปะการแสดงที่ต่างจากศิลปะการแสดงพื้นบ้านและศิลปะของชนชั้นผู้นำอื่น เป็นการแสดงเพื่อหาเงิน รูปแบบและเนื้อหาถูกกำหนดโดยรสนิยม ความต้องการทางศิลปะและความบันเทิงของผู้ชม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชนชั้นผู้ใช้แรงงาน เนื้อหาของลิเกเน้นเสนอความเป็นจริงของมนุษย์และสังคม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, นครราชสีมา, ลิเก, การแสดงพื้นบ้าน, แม่ยก, ศิลปะการแสดง

อุมารินทร์ ตูลารักษ์. (2547) "บททำขวัญเรือและพิธีทำขวัญเรือของชาวไทยภาคใต้ : การสร้างสรรค์และการถ่ายทอด" กรุงเทพฯ : ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รูปแบบ เนื้อหา การสร้างสรรค์และการถ่ายทอดบททำขวัญเรือประมงและเรือหอยแข่งของชาวไทยภาคใต้ในจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช จำนวนทั้งสิ้น 29 สำนวน ผลจากการศึกษาพบว่าบททำขวัญเรือและพิธีทำขวัญเรือแสดงให้เห็นอิทธิพลของศาสนาพุทธ พราหมณ์ ลัทธิผีสงเทวดา และความเชื่อเรื่องขวัญ มีลักษณะการประกอบพิธีกรรมคล้ายคลึงกัน การถ่ายทอดด้วยบทเป็นแบบมุขปาฐะ มีลักษณะพลวัต บทบาทหน้าที่ของพิธีทำขวัญเรือและบททำขวัญเรือมีบทบาททั้งในเชิงจิตวิทยา เชิงวัฒนธรรมและกระบวนการขัดเกลาทาสังคม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ภาคใต้, การเล่าเรื่องชีวิต, การทำขวัญ, กระบวนการขัดเกลาทาสังคม, ลัทธิผี

กฤตยา อาชวนิจกุล และวราภรณ์ แซ่มสนิท. (2537) "รายงานการวิจัยเรื่อง วัยรุ่นชายไทยกับการซื้อประเวณี" เชียงใหม่ : ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พฤติกรรมกรรมการซื้อประเวณี การเรียนรู้ทางเพศ ค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน และการซื้อประเวณีของวัยรุ่นชายไทย โดยสอบถามนักศึกษาชายอายุ 17-24 ปีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา 2 แห่ง จำนวน 219 คน และสัมภาษณ์ระดับลึกนักศึกษาชาย 7 คน นักศึกษาหญิง 4 คน ผลจากการศึกษาพบว่าวัยรุ่นชายมีแนวโน้มเที่ยวหญิงบริการลดลง วัยรุ่นทั้งหญิงและชายปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น วัยรุ่นชายมีแนวโน้มที่จะมองว่า การมีเพศสัมพันธ์ผู้ชายเป็นฝ่ายได้เปรียบ และปลอดภัยต่อชีวิต ส่วนวัยรุ่นหญิงมักขาดการเรียนรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, มานุษยวิทยาศึกษา, การซื้อประเวณี, ค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน, การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น, พฤติกรรมทางเพศ

เอี่ยมทิพย์ คงเพชร. (2543) ภูมิปัญญาชาวบ้านในมิติวัฒนธรรม : กรณีศึกษาผ้ามัดหมี่-ซิด จังหวัดอุดรธานี อุดรธานี: บัณฑิตศึกษา สถาบันราชภัฏอุดรธานี.

ภูมิปัญญาชาวบ้านในการทำอาชีพทอผ้าไหมมัดหมี่ และผ้าซิดในอำเภอหนองวัวซอ อำเภอโนนสะอาด และอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี โดยการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์ ผลจากการศึกษาพบว่าภูมิปัญญาดังกล่าว เกิดจากการตอบสนองความอยู่รอดทางเศรษฐกิจของชาวบ้าน โดยภูมิปัญญานี้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับการถ่ายทอดผ่านกระบวนการอบรมสั่งสอนจากบิดามารดาหรือเครือญาติ สามารถเพิ่มรายได้ และพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้า และเข้มแข็งได้ด้วยภูมิปัญญาของตนเอง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, อุดรธานี, ผ้ามัดหมี่, ผ้าซิด, กระบวนการถ่ายทอดความรู้, ภูมิปัญญาชาวบ้าน

สรินยา กิจประยูร. (2541) 'การรับคริสตศาสนากับการปรับตัวทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชุมชนอาข่า ในอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวเขาท่ามกลางกระแสทุนนิยม โดยวิเคราะห์ผ่านคำบอกเล่า การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน และการทำพิธีกรรมรูปแบบต่าง ๆ โดยสร้างกรอบคิดเชิงทฤษฎี ได้แก่ การปรับตัวทางวัฒนธรรม การรักษาและปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์ จากการศึกษาพบว่า ชาวอาข่ามีกระบวนการเลือกสรรความหมายทางคริสตศาสนาเชื่อมโยงกับความเชื่อในวิถีคิดแบบเดิม และยังคงสืบเนื่องความเป็นอาข่าผ่านการกระทำพิธีกรรม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เชียงราย, อาข่า, การปรับตัวทางวัฒนธรรม, อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์

ธีรพงษ์ บัวหล้า. (2545) "ผีในป่า ... การเรียนรู้เชิงอนุรักษ์" วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ของคนไทย : รวมบทความนำเสนอในการประชุมวิชาการประจำปี 2545 () กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัทพี.เอ.ลีฟวิ่ง.

ความเชื่อเรื่องผีในสังคมไทย และอิทธิพลความเชื่อเรื่องผีต่อวิถีการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นความเชื่อที่ยังมีอิทธิพลต่อคนในสังคมไทยจำนวนมาก โดยผู้เขียนได้เสนอมุมมองให้นำภูมิปัญญาดั้งเดิมมาประยุกต์กับการพัฒนาและการบริหาร

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, มายาคติ, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, การพัฒนา, การผสมผสานทางวัฒนธรรม

อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว ... และคนอื่นๆ (2546) "สิทธิชุมชนท้องถิ่นพื้นเมืองดั้งเดิมล้านนา : กรณีศึกษา ชุมชนลัวะ ยวน ลื้อ ปกาเกอญอ (กะเหรี่ยง) ในจังหวัดน่าน เชียงราย และเชียงใหม่" กรุงเทพฯ : นิติธรรม .

การหาคำอธิบายให้กับพัฒนาการความคิดเรื่องสิทธิจากมุมมองของกลุ่มชนพื้นเมืองดั้งเดิมที่มีอยู่ในล้านนา โดยใช้แนวคิดว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของชุมชนพื้นเมืองดั้งเดิม โดยใช้วิธีการวิจัย 2 แบบ คือวิจัยเอกสาร จากเอกสารโบราณที่บันทึกเรื่องสิทธิ และวิจัยภาคสนาม เพื่อศึกษาจารีตประเพณี โดยงานวิจัยนี้ให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจความเปลี่ยนแปลงของแนวคิดว่าด้วยเรื่องสิทธิจากมุมมองของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เพื่อเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการจัดการดูแลทรัพยากร และแก้ปัญหาความขัดแย้งในเรื่องการใช้ทรัพยากรระหว่างคนกลุ่มต่าง ๆ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, น่าน, เชียงราย, เชียงใหม่, ลัวะ, ยวน, ลื้อ, ปกาเกอญอ (กะเหรี่ยง), สิทธิชุมชน, การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ, การมีส่วนร่วม

กานต์พิชชา สุวีริญาพงษ์. (2545) 'แนวทางในการพัฒนาหาดเชียงรายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.

สถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบันของหาดเชียงรายในพื้นที่เทศบาลเมืองเชียงราย และองค์การบริหารส่วนตำบลร่องเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยสอบถามนักท่องเที่ยวในพื้นที่จำนวน 220 คน สัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านอาหาร และผู้ที่เกี่ยวข้อง ใช้แนวคิดการพัฒนากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการวิเคราะห์ และผลจากการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในด้านความปลอดภัยและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางในการพัฒนาหาดเชียงรายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เชียงราย, มานุษยวิทยา, การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเป็นสินค้า, การท่องเที่ยว, การพัฒนา, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ธวัช มณีผ่อง. (2546) 'กระบวนการสร้างความรู้ชายขอบในวิกฤตการณ์สุขภาพ : กรณีศึกษาสำนักทรงแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ใหม่และปฏิบัติการเชิงอำนาจของความรู้ชายขอบในประเด็นสุขภาพ โดยศึกษากรณีสำนักทรงแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ใช้กรอบคิดความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างความรู้เชิงตรรกะแบบวิทยาศาสตร์และความรู้แบบอื่น ๆ เป็นแนวการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า อัตลักษณ์ของความรู้ชายขอบในสำนักทรง สามารถตอบสนองความทุกข์ของมนุษย์ได้ทั้งด้านกายภาพ และด้านจิตวิญญาณ สำนักทรงถูกจัดอยู่ในพื้นที่ชายขอบของความรู้ด้านสุขภาพ และด้านพุทธเถรวาท มีกระบวนการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์แบบชุมชนในจินตนาการที่สมาชิกของชุมชนมีความผูกพันร่วมกันมาแต่อดีตชาติ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เชียงใหม่, มายาคติ, ลัทธิพิธี, กระบวนการสร้างอัตลักษณ์

โชติมา จตุรวงศ์. (2540) 'เรือนไทดำ : กรณีศึกษาเพชรบุรี' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลักษณะและรูปทรงของบ้านเรือนไทดำ บ้านแม่ประจันต์ จังหวัดเพชรบุรี ผลจากการวิจัยพบว่า บ้านและเรือนไทดำเกี่ยวข้องกับและสัมพันธ์กับผีและสิ่งเหนือธรรมชาติ บ้านและเรือนจึงเป็นที่อยู่อาศัยของทั้งคนและผี เป็นการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมเก่าของคนไทดำสืบสองจุไทกับวัฒนธรรมใหม่ของคนไทยสยามบริเวณที่ราบลุ่มภาคกลางของไทย นอกจากนี้ยังพบว่าการเปลี่ยนแปลงลักษณะของบ้านและรูปทรงของเรือนเกิดจากปัจจัยทางกายภาพ ปัจจัยทางสังคมและปัจจัยทางวัฒนธรรม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เพชรบุรี, การผสมผสานกลมกลืนทางวัฒนธรรม, เรือนไทดำ, การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

เกษมศักดิ์ วิชิตเชื้อ. (2544) "ชุมชนกับปัญหายาเสพติด" *เทศาภิบาล* 96 (ต.ค.) : 21-30.

บทบาทและปัจจัยของชุมชนในการแก้ปัญหายาเสพติดภายใต้แนวคิดชุมชนนิยมที่เน้นการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหายาเสพติด ใช้การศึกษาเอกสาร จากการศึกษาพบว่า ชุมชนสามารถเข้ามามีบทบาทในการแก้ปัญหายาเสพติดได้ทั้งในด้านการป้องกันปราบปราม และการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยมีปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จคือ ประสิทธิภาพในการสร้างทีมและผู้นำของชุมชน การสร้างความรู้ความเข้าใจปัญหายาเสพติดของชุมชนให้กับชุมชน การทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นและเข้าใจกลยุทธการจัดการปัญหาของรัฐบาล การสร้างระบบเครือข่ายของชุมชน ส่งเสริมการพัฒนาจิตใจในชุมชน และชุมชนต้องขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องจำเป็น ซึ่งสรุปได้ว่า ถ้าทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนตื่นตัวและร่วมมือกันอย่างจริงจังจะสามารถแก้ปัญหายาเสพติดได้

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การเมืองของวาทกรรมทางด้านสังคมวัฒนธรรม, ชุมชนศึกษา, ชุมชนเข้มแข็ง, การมีส่วนร่วม, ยาเสพติด, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น

เกรียงศักดิ์ เศษฐพัฒนวิธ. (2538) "วัฒนธรรมการจัดการภายในชุมชนดั้งเดิมและผลกระทบจากชุมชนชาติ : ตัวอย่างกรณีศึกษาจากชุมชนแม่แจ่ม" *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* 17 (2) : 27-40.

ความสัมพันธ์และความไม่สัมพันธ์ระหว่างระบบการจัดการแบบชุมชนดั้งเดิมกับระบบการจัดการในแบบชุมชนแบบชาติที่ทับซ้อนกัน และผลที่เกิดขึ้นที่ทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนดั้งเดิมเปลี่ยนไปในทิศทางที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น ใช้วิธีการศึกษาเชิงมานุษยวิทยา โดยการสังเกตและสัมภาษณ์ชาวบ้านในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ผลจากการศึกษาพบว่า ระบบการจัดการภายในชุมชนแบบดั้งเดิมกับระบบการจัดการแบบชาติมีความแตกต่างกันในระดับพื้นฐาน ขณะที่ระบบการจัดการภายในชุมชนเป็นวิถีชีวิตที่กลมกลืนระหว่างคน ธรรมชาติ และผี โดยมีเหมืองฝายหรือวัดเป็นสถาบันหรือองค์กรที่ดำเนินการโดยผ่านพิธีกรรมและความร่วมมือภายในชุมชน ตรงข้ามกับระบบการจัดการแบบรัฐชาติ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสนองตอบนโยบายที่กำหนดโดยผู้ที่ยึดกุมอำนาจอธิปไตยที่ส่วนกลาง เกิดขึ้นในเวลาและสถานที่เดียวกัน และมีระบบราชการเป็นสถาบันที่เป็นกลไกในการจัดการ เมื่อทั้งสองระบบมีการทับซ้อนกันจึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เชียงใหม่, การเมืองของวาทกรรมทางด้านสังคมและวัฒนธรรม, วาทกรรมการพัฒนา, ชุมชนศึกษา, ลัทธิพิธี, การเมืองชาติพันธุ์

เปรมพร ขันติแก้ว. (2538) "ผู้นำชุมชนเผ่ากะเหรี่ยง : ศึกษากรณีหมู่บ้านแม่ชะปูลวง ต.บ่อแก้ว อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่" *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* 17 (2) : 41-50.

ความเปลี่ยนแปลงของสังคมกะเหรี่ยงที่มีผลต่อสถานภาพและอำนาจของผู้เฒ่าตามประเพณีและผู้นำทางการ การศึกษาใช้แนวมานุษยวิทยาในการพินิจทางประวัติศาสตร์ โดยใช้ข้อมูลจากประสบการณ์ของผู้เขียนเองในฐานะที่เป็นชาวกะเหรี่ยง มีการสัมภาษณ์ชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านและสังเกตความเปลี่ยนแปลงภายในชุมชน ผลจากการศึกษาพบว่าในสังคมกะเหรี่ยงปัจจุบันมีผู้นำในหมู่บ้าน 2 ชุด คือ ผู้นำตามประเพณีที่มีฮีโร่เป็นผู้นำ และผู้นำทางการมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำ ในสังคมปัจจุบันผู้นำทางการมีบทบาทมากขึ้น เนื่องจากปัญหาใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นทำให้ชาวกะเหรี่ยงต้องพึ่งพาและสัมพันธ์กับผู้นำทางการมากขึ้น

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เชียงใหม่, กะเหรี่ยง, การเมืองของวาทกรรมทางด้านสังคมวัฒนธรรม, การเมืองชาติพันธุ์, ชาติพันธุ์วรรณา, ลัทธิพิธี

กาญจนา แก้วเทพ. (2537) "ผู้หญิง (ใน) สาธารณะกับภารกิจของสื่อมวลชน" *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* 17 (1) : 41-50.

บทบาทของผู้หญิงในการก้าวออกจากพื้นที่ "บ้าน" สู่อำนาจที่ "สาธารณะ" ใช้การศึกษาจากเอกสารภายใต้กรอบแนวคิดสตรีศึกษาประกอบเรื่องพื้นที่สาธารณะศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณะกับโลกส่วนตัว การแยกโลกสาธารณะและส่วนตัวออกจากกัน กับการเอาเปรียบระหว่างชายหญิง การเปลี่ยนแปลงของรอยแยกระหว่างในบ้านและนอกบ้านจากอดีตถึงปัจจุบัน และบทบาทของสื่อมวลชนในการนำผู้หญิงสู่ปริมาตรสาธารณะ จากการศึกษพบว่า การแยกบริบททางสังคมออกเป็นที่บ้านและสาธารณะให้ผู้หญิงอยู่บ้าน ผู้ชายอยู่ในที่สาธารณะ สะท้อนถึงวิธีการควบคุมผู้หญิงและผู้ชาย โดยปัจจุบันสื่อมวลชนเป็นสถาบันที่ต่อเชื่อมระหว่างความจริงและจินตนาการของผู้หญิงในการเข้าสู่พื้นที่สาธารณะ ซึ่งจะช่วยสร้างความเสมอภาคระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การเมืองของวาทกรรมทางด้านสังคมวัฒนธรรม, เพศสภาพ, พื้นที่ทางสังคม, ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

พิเชษฐ สายพันธ์. (2539) 'นาคาคติ อีสานลุ่มน้ำโขง : ชีวิตทางวัฒนธรรมจากพิธีกรรมร่วมสมัย' วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต สาขามานุษยวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ความหมายเชิงสัญลักษณ์ของนาคในฐานะสัญลักษณ์หลักในเขตวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง โดยการเข้าร่วมสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในพิธีบูชาสัตตนาคาแห่งวัดพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม และสัมภาษณ์บุคคลในพิธี และได้นำพื้นฐานแนวคิดในการวิเคราะห์พิธีกรรมตามแบบของเทอร์เนอร์ ซึ่งเป็นแนวคิดเรื่องพลวัตของการเปลี่ยนผ่านระหว่างภาวะคุณสมบัติมีโครงสร้างและภาวะคุณสมบัติไร้โครงสร้างมาใช้ในการวิเคราะห์ พิธีสัตตนาคาจัดขึ้นโดยกลุ่มพระสงฆ์กับกลุ่มผู้นำพิธีชาวจีน โดยอาศัยนาคเป็นสัญลักษณ์หลักของพิธีเพื่อดำรงสถานภาพของกลุ่มในฐานะเป็นผู้ดูแลรักษาพระธาตุพนม และได้ตอบกับชาวบ้านเดิมซึ่งเคยทำหน้าที่นี้มาก่อน ทำให้เห็นว่าพิธีกรรมเป็นเหมือนเวทีทางสังคมที่แต่ละกลุ่มใช้เพื่อแสดงความเป็นกลุ่มระหว่างกลุ่มตนกับสังคมอื่น และสัญลักษณ์นาคได้ถูกปรับเปลี่ยนความหมายเรื่อยมา

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, นครพนม, นาค, วัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง, นาคาคติ, พิธีสัตตนาคา, พิธีกรรมวิเคราะห์

ทวิช จตุรพฤกษ์, สมเกียรติ จำลอง และทรงวิทย์ เข็มสกุล . (2540) "จากยอดดอยสู่สลัม : การปรับตัวของชาวเขาในเมืองเชียงใหม่" กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์.

ปัญหาบนที่สูงที่เป็นสาเหตุของการตัดสินใจของชาวเขาในการอพยพเข้าสู่ตัวเมือง และการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตทั้งในแง่การจัดองค์กรทางสังคม และการเชื่อมประสานกับคนต่างวัฒนธรรม โดยศึกษากรณีครอบครัวคนเข้าในชุมชนศูนย์วัฒนธรรมเชียงใหม่ ครอบครัวชาวลีซอในชุมชนหัวฝาย และกลุ่มคนแม่ที่อาศัยริมบาทวิถีหน้าร้านค้าแห่งหนึ่งของถนนวิชยานนท์ ผลจากการศึกษาพบว่า การปรับตัวเข้าสู่วิถีชีวิตใหม่แบบเมืองโดยผ่านกระบวนการปรับเปลี่ยนอาชีพ การปรับเปลี่ยนวิถีการหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว เป็นกระบวนการปรับเปลี่ยนตัวเองเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่น เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญสำหรับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพใหม่ในเมือง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เชียงใหม่, เข้า, ลีซอ, แม่, ทุนนิยม, บริโภคนิยม, การปรับตัวทางวัฒนธรรม, การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม, เชียงใหม่, การอพยพเข้าสู่เมือง

ถาวร กำพลกุล. (2543) "(ร่าง) คำประกาศปกากะญอผู้ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับป่า ฉบับชุมชนห้วยเคาะ-ขุนวิน" วารสารสังคมพัฒนา 28 (1) : 34-39.

สิทธิของชุมชนในการบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ภายใต้แนวคิดตามรัฐธรรมนูญ 2540 มาตรา 40 ใช้การศึกษาเอกสารพบว่า การเรียกร้องสิทธิของชุมชนชาวปกากะญอเกิดจากการเปิดโอกาสของรัฐธรรมนูญ และเป็นการแสดงให้เห็นถึงการเรียกคืนสิทธิและหน้าที่ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติจากรัฐ และจากการเรียกร้องนี้หวังว่าจะนำมาซึ่งการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐและชุมชนเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างสอดคล้องกับความเป็นจริงและเป็นธรรม ภายใต้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ปกากะญอ (กะเหรี่ยง) , สิทธิชุมชน, การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ, การอนุรักษ์ทรัพยากร

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์ และถาวร เกียรติทับทิว. (2545) "พระเครื่องกับสังคมไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีผลกระทบที่มีต่อภาวะความเป็นอยู่ทางสังคมของคนไทย" วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ 42 (1) : 111-140.

ประวัติและวิวัฒนาการของการสร้างพระเครื่องในยุคต่างๆ ตั้งแต่ก่อนสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน มูลเหตุแห่งการนิยมพระเครื่อง ผลกระทบของพระเครื่องที่มีต่อภาวะความเป็นอยู่ทางสังคมของคนไทยทั้งด้านความเชื่อและศรัทธาต่อพุทธศาสนา และการดำเนินชีวิตประจำวัน และค่านิยมที่มีต่อพระเครื่องในแง่ต่างๆ โดยการศึกษากลุ่มผู้ที่มาเที่ยวงานประกวดพระเครื่องในจังหวัดยะลา และจังหวัดสงขลา และผลจากการศึกษาพบว่ามูลเหตุสำคัญในการสะสมพระเครื่องเพื่อศึกษาในเชิงพุทธศิลป์และศิลปวัฒนธรรม เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และเพื่อคุ้มครองภัยอันตราย กลุ่มที่มีปัญหาและไม่มีปัญหาในการดำเนินชีวิต โดยขออำนาจแห่งความศักดิ์สิทธิ์จากพระเครื่องไม่แตกต่างกัน และกลุ่มที่ไม่นิยมสะสมพระเครื่องและผู้มีรายได้ต่ำไม่เห็นด้วยกับการซื้อขายแลกเปลี่ยนพระเครื่องที่เรียกว่าพุทธพาณิชย์ มากกว่ากลุ่มที่นิยมสะสมพระเครื่อง และพระเครื่องมีผลต่อการส่งเสริมให้คนนิยมและเชื่อถือในความศักดิ์สิทธิ์ปาฏิหาริย์ยิ่งกว่าการส่งเสริมกิจกรรมหรือเผยแผ่พุทธศาสนา

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ยะลา, สงขลา, พระเครื่อง, พุทธศิลป์, พุทธพาณิชย์, การเมืองของวาทกรรมทางด้านวัฒนธรรม, ระบบสัญลักษณ์, มายาคติ

ประครอง สายจันทร์. (2542) "พระสงฆ์กับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ : ศึกษากรณีพระครูพิทักษ์นันทคุณ (สงวน จารุฉนโณ) วัดอรัญญาวาส ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน" วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ 39 (3) : 77-88.

บทบาท วิธีการ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของพระครูพิทักษ์นันทคุณ (สงวน จารุฉนโณ) วัดอรัญญาวาส ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน การศึกษาครั้งนี้ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลจากการศึกษาพบว่า พระครูพิทักษ์นันทคุณ ได้ประยุกต์ประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อของชาวบ้านมาเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ท่านได้ดำเนินงานหลายพื้นที่ในจังหวัดน่านประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง และด้วยบุคลิกที่อ่อนน้อมถ่อมตนและความสามารถในการประนีประนอมทำให้ท่านได้รับการสนับสนุนทั้งจากชาวบ้านและหน่วยราชการด้วยดีตลอดมา ด้วยเหตุนี้ท่านจึงได้รับการยอมรับให้เป็นอุปถัมภ์ของการบวชป่าเมืองน่าน และเป็นนักอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่สำคัญคนหนึ่งของเมืองไทย

คำสำคัญ: การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้, น่าน, พระครูพิทักษ์นันทคุณ (สงวน จารุฉนโณ), พระสงฆ์, ผู้นำชุมชน, การเมืองภาคประชาชน, การเมืองของวาทกรรมทางด้านสังคม, ความรู้ท้องถิ่น, ชุมชนในเขตป่า

จิณณ์นภัต แสงมา. (2545) 'การวิเคราะห์วาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย' วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์เนื้อหาของ การตอบปัญหาทางเพศในสื่อมวลชนไทยประเภทหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุโทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต ใช้แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรม ทฤษฎีการศึกษาสื่อมวลชนแนวสตรีนิยม แนวคิดเรื่องเพศวิถีเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า กระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างปฏิบัติการทางวาทกรรม และวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศที่ปรากฏในแต่ละสื่อจะมีเนื้อหาคล้ายคลึงกัน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เสรีภาพทางเพศ, สตรีนิยม, สื่อมวลชน, เพศวิถี, สตรีศึกษา

มนต์ชัย ฝ่องศิริ และเยาวลักษณ์ อภิชาติวัลลภ. (2543) 'การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างวิถีการดำรงชีวิตของชุมชนกับป่าในเขตตำบลห้วยทอง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น' การประชุมวิชาการระดับชาติสาขาสังคมวิทยาครั้งที่ 1 เล่ม 3 : สถาบันภาพผลงานวิจัยเกี่ยวกับพลวัตการปรับตัวของสังคมไทย 15-16 ธันวาคม 2543 ณ กรุงเทพมหานคร เล่ม 3 .

บริบทของป่าชุมชนห้วยบงและบริบทของชุมชนบ้านพระบาท ตำบลห้วยทอง จังหวัดขอนแก่น ด้านกายภาพ ชีวภาพ ความเป็นมา เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และศึกษาจากแนวคิดชุมชนนิยม โดยศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างวิถีการดำรงชีวิตของชุมชนกับป่า และผลต่อการจัดการทรัพยากรป่าของชุมชน โดยการสัมภาษณ์ผู้รู้และหัวหน้าครอบครัวของหมู่บ้านพระบาท ผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันชาวบ้านให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชุมชนห้วยบงมากขึ้น มีการจัดการทรัพยากรป่าในรูปองค์กรชุมชน มีการสร้างกฎระเบียบคุ้มครองทรัพยากรป่าแทนระบบคุณค่าและระบบความเชื่อและข้อห้ามต่างๆซึ่งมีบทบาทน้อยลง และยังพบว่าความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรม ความสัมพันธ์และการจัดระเบียบทางสังคมของชาวบ้าน และความสัมพันธ์ระหว่างวิถีการดำรงชีวิตของชุมชนกับป่าเปลี่ยนแปลงไป และเกิดการแย่งชิงทรัพยากรจากป่ามากขึ้น

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ขอนแก่น, ป่าชุมชน, วิถีการดำรงชีวิต, การเมืองภาคประชาชน, การเมืองของวาทกรรมด้านสังคมวัฒนธรรม, ความรู้ท้องถิ่น, การมีส่วนร่วม

สมชัย เย็นสบาย. (2542) "การเมืองเรื่องร่างกาย : กรณีธรรมชาติของความรักในเพศเดียวกัน" รัฐศาสตร์สาร 21(3): 301-328.

โครงสร้างทางวัฒนธรรมของกลุ่มเพศชายที่นิยมความสัมพันธ์กับเพศเดียวกันในบริบทของสังคมไทย และรูปแบบความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมเกย์ยุคใหม่โดยทั่ว ๆ ไป และกล่าวถึงปรับญาการเมืองของเพศโตในบทสนทนาที่อภิปรายถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพศเดียวกัน โดยกล่าวครอบคลุมประเด็นความคิดในแนวจารีตและกฎหมาย ความเป็นบุรุษเพศ และธรรมชาติของการมีเพศสัมพันธ์และความรัก

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, วัฒนธรรมเกย์, ความสัมพันธ์เพศเดียวกัน, เกเทย, เพศชาย, เกย์

ถาวร กำพลกุล. (2543) "องค์การชนเผ่าเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ : ทางเลือกแห่งการฟื้นฟู และจัดการทรัพยากรธรรมชาติแบบยั่งยืน ทางเลือกที่ควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน" **วารสาร สังคมพัฒนา** 28 (2) : 34-38.

การจัดตั้งองค์การชนเผ่าขึ้นเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากร ใช้การศึกษาภาคสนาม พบว่าการรวมตัวกันของชุมชนต่างๆในชนเผ่า นำมาซึ่งการเกิดการจัดองค์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เกิดการรื้อฟื้น การแบ่งเขต และจัดการที่ดินประเภทต่างๆ เกิดพัฒนาการความสำนึก และการปฏิบัติเรื่องการฟื้นฟู ธรรมชาติ ได้รับการยอมรับจากการพิสูจน์ตนเองจากภาครัฐ นำไปสู่การร่วมมือกันแก้ปัญหาเป็นเครือข่ายและเกิดการปรับเปลี่ยนแนวคิดและปฏิบัติการผลิตเชิงพาณิชย์กลับมาสู่การผลิตเพื่อการยังชีพ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การศึกษาในเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม, ปกาเกอญอ (กะเหรี่ยง), องค์การชนเผ่า, การอนุรักษ์ทรัพยากร, วิธีการผลิต

ภัทร ด่านอุตรา. (2541) "หากดูไม่เป็นการรบกวนก็จะชวนมาศึกษา "Popular Culture" กัน : ข้อสังเกต บางประการ" **รัฐศาสตร์สาร** 20 (3) : 351-363.

การสำรวจแนวคิดประวัติความเป็นมาของ Popular culture studies ในประเทศไทย โดยตั้งข้อสังเกตว่า Popular culture มีอยู่ทุกระดับในสังคม และยกตัวอย่างเช่น งานเขียนของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์สยามรัฐในลักษณะบทวิจารณ์ปรากฏการณ์ทางสังคม งานวิจัยวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกของ สุรพล วิรุฬักษ์ใน หัวข้อ Likay : A Popular theater in Thailand (2523) การบุกเบิกเพลงสุนทราภรณ์ การศึกษาของเจตนา นาควัชระ และงานวิจัยชิ้นใหญ่ ชื่อ "กวีนิพนธ์ พลังทางปัญญา" (2539-2541) คอลัมน์ "ห้าแยกบันเทิง" ใน นสพ. ไทยรัฐ (2534) โดยนักวิชาการด้านสื่อมวลชน ปลายปี 2530 มีบทความลูกทุ่งโดย เจนภพ จบกระบวนวรรณ และงานวิจารณ์ละครทีวีของ กาญจนา แก้วเทพ และหนังสือ 2 เล่ม เรื่อง "โซน คาราบาว น้ำเน่า และหนังไทย : หมายเหตุวัฒนธรรมร่วมสมัย" ของนิธิ เอียวศรีวงศ์ และเชิงอรรถวัฒนธรรมของ ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การเมืองของวาทกรรมทางด้านสังคมวัฒนธรรม, พหุลักษณ์ทางวัฒนธรรม, การผสมผสานทางวัฒนธรรม, ความทันสมัย, วรรณคดีวิจารณ์

ศุภยง พันธุมโกมล. (2537) 'การเชื่อมโยงเนื้อหาของเพลงไทยลูกทุ่งยอดนิยมในช่วงพ.ศ. 2498 - พ.ศ. 2535' วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การเชื่อมโยงเนื้อหาของเพลงไทยลูกทุ่งยอดนิยมในช่วง พ.ศ. 2498-2535 ที่แสดงให้เห็นถึงความต่อเนื่องของการเชื่อมโยงทางปฏิสัมพันธ์ทางด้านวัฒนธรรมหลวงกับวัฒนธรรมราษฎร์ โดยใช้แนวคิดเรื่องความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม การวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ โดยการศึกษาพบว่า การเชื่อมโยงทางปฏิสัมพันธ์ทางด้านวัฒนธรรมหลวงกับวัฒนธรรมราษฎร์ ข่าวสาร เรื่องราวต่างๆ และความทันสมัยที่ชาวเมืองส่งออกไปให้ชาวชนบท โดยผ่านทางเพลงลูกทุ่ง เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เพราะเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งนั้นมักจะนำเอาสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนในเมือง เหตุการณ์ปัจจุบัน เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลสำคัญ และวัฒนธรรม การดำเนินชีวิตแบบใหม่ของชาวเมืองใส่ไว้ในเพลงลูกทุ่งด้วย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การเมืองของวาทกรรมทางด้านสังคมวัฒนธรรม, วัฒนธรรม บุคลิกภาพ, ระบบอัตลักษณ์, เพลงลูกทุ่ง, วัฒนธรรมหลวง, วัฒนธรรมราษฎร์, วิถีนิยม

ศุภมาส เศรษฐพงษ์กุล และเพ็ญศรี จงสถิตย์เสถียร. (2540) "ทางสองแพร่งสำหรับหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์: การให้บริการสังคมเพียงพอหรือยัง?" วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ 37 (2) : 47-70.

ปัญหาต่างๆ ที่ตามมาจากผลของการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และความสอดคล้องของบริการสังคมทั้งภาครัฐและเอกชนต่อความต้องการของผู้หญิงเหล่านั้น ใช้การศึกษาโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในกลุ่มผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ที่เลือกการยุติการตั้งครรภ์และเกิดอาการแทรกซ้อนรวมทั้งกลุ่มที่เลือกตั้งครรภ์ต่อไปและพักอยู่ที่บ้านพักชั่วคราวต่างๆ ตลอดจนการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และผู้บริหารหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ จากการศึกษาพบว่า หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มที่เลือกยุติการตั้งครรภ์หรือตั้งครรภ์ต่อไป ต่างก็เผชิญกับปัญหามากมาย โดยกลุ่มหญิงที่ยุติการตั้งครรภ์เผชิญกับปัญหาสุขภาพ เนื่องจากกฎหมายไม่เอื้ออำนวย ในขณะที่กลุ่มที่เลือกตั้งครรภ์ต่อไปก็เผชิญกับปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งต้องการความช่วยเหลือและบริการหลายรูปแบบ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การเมืองของวาทกรรมทางด้านสังคมวัฒนธรรม, การเปลี่ยนแปลงทางสังคม, เพศวิถี, การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์, ผู้หญิง, ปัญหาสังคม

จิราพร วิทยศักดิ์พันธุ์. (2540) "นโยบายวัฒนธรรมของจอมพล ป. พิบูลสงคราม" **บันทึกการสัมมนา จอมพล ป. พิบูลสงครามกับการเมืองไทยสมัยใหม่ (228-350)** กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นโยบายวัฒนธรรมของจอมพล ป. พิบูลสงคราม กับผลกระทบต่อสุนทรียทัศน์ทางวัฒนธรรม ใช้การวิจัยเอกสาร ภายใต้แนวคิดความเชื่อมโยงระหว่าง การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงอำนาจทางการเมือง จากการวิจัยพบว่า กลุ่มชนที่รับวัฒนธรรมของรัฐบาลจอมพล ป. เข้าไปใช้คือ กลุ่มชนชั้นกลางในเมืองที่มีความใกล้ชิดกับสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ ขณะที่ชาวชนบทที่อยู่ห่างออกไปไม่ได้รับผลกระทบมากนักเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเพราะห่างไกลจากสื่อต่าง ๆ วัฒนธรรมของท้องถิ่นจึงไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมก็ถูกวิจารณ์จากศิลปินผู้คุ้นเคยศิลปะราชสำนัก

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, นโยบายวัฒนธรรม, จอมพล ป. พิบูลสงคราม, การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม, การกล่อมเกลากทางการเมือง

ทวิช จตุรพุกษ์. (2541) "เสียงจากคนชายขอบ : ศักดิ์ศรีความเป็นคนของชาวลีซอ" เชียงใหม่ : ศูนย์ภูมิภาคเพื่อการศึกษาสังคมศาสตร์และการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวลีซอในอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 486 คน โดยอาศัยกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีว่าด้วยอำนาจ ชาติพันธุ์ และการปรับเปลี่ยนอำนาจของพิธีกรรมในการวิเคราะห์พลังของพิธีกรรมทั้งระดับชุมชน ระดับครัวเรือน และปัจเจกบุคคล ผลจากการศึกษาพบว่า ชาวลีซอได้ขยายพื้นที่ทางวัฒนธรรมของตนเอง เพื่อรับเอาอุดมการณ์อำนาจแบบไทยเข้ามาอยู่ในบริบทของวัฒนธรรมลีซอ ให้ความสำคัญของชาติพันธุ์ในบริบทใหม่ และปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เกิดขึ้นในชุมชนและกับรัฐ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เชียงใหม่, การปรับตัวทางวัฒนธรรม, อุดมการณ์, ชาวลีซอ, คนชายขอบ, ชาติพันธุ์

วิภัตริินทร์ ประพันธ์ศิริ. (2535) 'คำเรียกญาติในภาษาคำเมือง : การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์' วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความหมายแก่นของคำเรียกญาติพื้นฐานในภาษาคำเมือง โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับอรรถศาสตร์และแนวคิดเรื่องชาติพันธุ์ ในการศึกษานี้ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา 4 คน ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้พูดภาษาคำเมือง 4 จังหวัดล้านนา คือ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน และลำปาง ผลการวิจัยพบว่า คำเรียกญาติในภาษาคำเมืองอาจจำแนกให้แตกต่างกันในความหมายแก่นด้วย 4 หรือ 5 มิติแห่งความแตกต่าง ซึ่งในรายละเอียดคำเรียกญาติในภาษาคำเมืองทั้ง 4 จังหวัด มีลักษณะร่วมได้แก่ การใช้คำเรียกญาติประเภทเดียวกันในความหมายเหมือนกัน ส่วนลักษณะที่ต่างกันได้แก่ การใช้คำเรียกญาติซึ่งมีความหมายละเอียดที่ต่างกันในเรื่อง เพศ และฝ่ายพ่อ แม่

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เชียงใหม่, เชียงราย, ลำพูน, ลำปาง, การเมืองของวาทกรรมทางด้านสังคมวัฒนธรรม, ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น, อัตลักษณ์ชาติพันธุ์

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ ... และคนอื่น ๆ (2544) "แผนที่ภาษาของชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย" กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

ภาษาพูดในพื้นที่ต่าง ๆ ในประเทศไทย เพื่อรวบรวมจัดทำฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ด้านภาษาและชาติพันธุ์ของประเทศ ใช้วิธีศึกษาตามแนวคิดชาติพันธุ์วิทยาวิจัย ให้แบบสอบถาม "แบบสำรวจภาษา" จากการวิจัยพบว่าประเทศไทยเป็นดินแดนที่มีความซับซ้อนของภาษาและชาติพันธุ์อย่างมาก มีความหลากหลายทางภาษาและสิทธิทางภาษา โดยมีกลุ่มภาษาหลักถึง 60 กว่ากลุ่มและกลุ่มภาษาย่อยอื่น ๆ อีกซึ่งทั้งหมดกระจายตัวกันอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของประเทศ

คำสำคัญ: การเมืองของวาทกรรมทางด้านสังคมวัฒนธรรม, วัฒนธรรมศึกษา, พหุวัฒนธรรม, วัฒนธรรม, ความผสมผสานทางวัฒนธรรม, ชาติพันธุ์วิทยา, แบบสำรวจภาษา, ชาติพันธุ์, ความหลากหลายทางภาษา

ยศ สันตสมบัติ ... และคนอื่นๆ. (2544) **การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการจัดการทรัพยากร** กรุงเทพฯ: โครงการพัฒนาองค์ความรู้และศึกษานโยบายการจัดการทรัพยากรชีวภาพในประเทศไทย.

ระบบภูมิปัญญาในการจัดการทรัพยากร ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวและการปรับตัวทางวัฒนธรรม และศักยภาพชุมชนในการจัดการทรัพยากรภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นำไปสู่การหาแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งขององค์กรและระบบการจัดการทรัพยากรสำหรับรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลงานวิจัยนี้จะใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, แม่ฮ่องสอน, การเมืองของวาทกรรมทางด้านสังคมวัฒนธรรม, พหุลักษณะทางวัฒนธรรม, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, ท้องถิ่นนิยม, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น

สุรียา สมุทคุปต์ ... และคนอื่นๆ (2540) "รายงานการวิจัยเรื่อง **วิถีคิดของคนไทย : พิธีกรรมช่วงผีฟ้อนของลาวข้าวจ้าว จังหวัดนครราชสีมา**" นครราชสีมา : สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

วิถีคิดของคนไทย ศึกษาทั้งภาคสนามและค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอรูปแบบและเนื้อหาสำคัญของวิถีคิดของคนไทยในระดับชาติตั้งแต่สมัย ร.4 และนำเสนอข้อค้นพบเกี่ยวกับวิถีคิดของชาวบ้านภาคอีสาน "พิธีกรรม" ช่วงผีฟ้อน พบว่าวิถีคิดเป็นผลผลิตทางประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์ ถูกสร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมือง โดยวิถีคิดของคนไทยได้รับมาจากชนชั้นนำเพื่อวัตถุประสงค์ในการสร้างชาติและพัฒนาประเทศ ส่วนพิธีกรรมช่วงผีฟ้อนสะท้อนวิถีคิดแบบพึ่งพาอำนาจภายนอกทั้งอำนาจผี ข้าราชการ นักการเมืองและนายทุน ซึ่งยังแสดงถึงการสืบทอดสำนักทางประวัติศาสตร์และเอกลักษณ์ของตน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, นครราชสีมา, การเมืองของวาทกรรมทางด้านสังคมวัฒนธรรม, ลัทธิพิธี, การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม

เรย์โนลด์ส, เคิร์ก เจ. (2547) "การสร้างเพศภาวะของตัวต้นแบบชาตินิยมและพลังชาตินิยมในประเทศไทย ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 แปลโดยพัฒนา กิติอาษา" **เพศภาวะ : การท้าทายร่าง การค้นหาตัวตน** (255-286) เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ความสามารถในการปรับตัวของคนไทยในการต่อรองอัตลักษณ์ทางเพศภาวะภายใต้ความเป็น "ไทยแท้" และ "ไทยสากล" ใช้แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องชาตินิยมและแนวคิดเรื่องการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด โดยใช้วิธีศึกษาจากข้อมูลทางประวัติศาสตร์เป็นหลัก พบว่า คนไทยมีความสามารถในการปรับตัวระหว่างความเป็นไทยแท้กับไทยสากล โดยความสามารถในการปรับตัวนี้คนไทยมีมาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ทั้งนี้เป็นผลมาจากเงื่อนไขของชีวิตแบบ "ไทยแท้" และ "ไทยสากล" ก็ยังคงปรากฏเป็นระยะ ๆ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, อัตลักษณ์ทางเพศภาวะ, ชาตินิยม, ความเป็นไทย

ศยามล ไกรยูรวงศ์, อัจฉรา รักยุติธรรม และกฤษฎา บุญชัย. (2545) "ขบวนการเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือเพื่อพิทักษ์สิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการร่างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์" **วิถีชีวิต วิถีสู้ ขบวนการประชาชนร่วมสมัย** (241-291) กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

พัฒนาการความขัดแย้งในเรื่องชาติพันธุ์และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีผลต่อการก่อตัวของเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือ ซึ่งเครือข่ายดังกล่าวนี้เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มคนหลากหลายชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงเพื่อพิทักษ์สิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรและการร่างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ขบวนการเคลื่อนไหวของเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือนี้เป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ที่มีทั้งการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตัวเอง และการเคลื่อนไหวในพื้นที่ประชาสังคม โดยการเคลื่อนไหวทั้งสองทางในที่สุดจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสัมพันธภาพทางอำนาจระหว่างรัฐกับประชาชน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ภาคเหนือ, เครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือ, สิทธิชุมชน, ชาติพันธุ์, อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์, ประชาสังคม, สัมพันธภาพทางอำนาจ, การเมืองภาคประชาชน

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2537) **วัฒนธรรมไทยกับขบวนการเปลี่ยนแปลงสังคม** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความสำคัญของวัฒนธรรมในกระบวนการพัฒนาประเทศภายใต้แนวคิดการเปลี่ยนแปลงแนววัฒนธรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของท้องถิ่นอย่างเต็มที่ตามความหลากหลาย ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาจากภายใน โดยแบ่งแนวการศึกษาเป็นด้านวัฒนธรรมและสังคมไทย วัฒนธรรมไทยโบราณกับขบวนการทางสังคม วัฒนธรรมกับขบวนการการพัฒนาสังคมปัจจุบัน และผู้นำด้านวัฒนธรรม และขบวนการทางสังคม ซึ่งสรุปได้ว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เป็นพลวัตมีความเปลี่ยนแปลงและแสดงถึงความก้าวหน้าทางสังคมไม่ใช่สิ่งที่ล้าหลังขัดขวางการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, วัฒนธรรมพื้นบ้าน, ขบวนการทางสังคม, การพัฒนาประเทศ, วัฒนธรรมไทย

กฤตยา อาชวนิชกุล และกนกวรรณ ธีรารวรรณ. (2545) "ขบวนการทางสังคม บนมติการเมืองเรื่องเพศ และร่างกายผู้หญิง" **วิถีชีวิต วิถีสู้ ขบวนการประชาชนร่วมสมัย (34-129)** เชียงใหม่: ตรีศวิน.

การวิเคราะห์ขบวนการทางสังคมในประเทศไทยที่ทำงานการเคลื่อนไหวเรื่องสิทธิเหนือร่างกายของผู้หญิงภายใต้ประเด็นการทำแท้ง ผู้หญิงกับเอดส์ ทางเลือกในวิถีทางเพศของผู้หญิงรักหญิง และความรุนแรงต่อผู้หญิง ใช้วิธีศึกษาเอกสาร เก็บข้อมูลการจัดประชุมปฏิบัติการกับตัวแทนองค์กรที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ระดับลึกกับผู้ทำงานในขบวนการ ผลการศึกษาแบ่งเป็นการบรรยายภาพขบวนการผู้หญิงและขบวนการภาพรวมการเคลื่อนไหวเรื่องสิทธิต่าง ๆ และบทสรุปของก้าวที่ต้องย่างต่อไปของการเมืองเรื่องเพศและร่างกายผู้หญิง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, หญิงรักหญิง, การทำแท้ง, ผู้หญิงกับโรคเอดส์, ความรุนแรงต่อผู้หญิง

พัฒนา กิติอาษา. (2546) **คนพันธุ์ป๊อป : ตัวตนคนไทยในวัฒนธรรมสมัยนิยม** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แปลน พรินติ้ง จำกัด.

การหาพื้นที่ของวัฒนธรรมสมัยนิยมในวัฒนธรรมไทยกระแสหลัก นำเสนอภาพตัวแทนของกระแสป๊อปและความเป็นตัวของคนพันธุ์ป๊อปในสังคมไทยบางส่วน โดยใช้แนวคิดการพิจารณาวัฒนธรรมสมัยนิยมในฐานะที่เป็น "สนามของการต่อรองช่วงชิง" เป็นหลัก ใช้วิธีศึกษาจากเอกสารจากวรรณกรรมทางมานุษยวิทยาร่วมสมัย ผลการวิจัยสรุปว่า วัฒนธรรมนิยมมีความสำคัญต่อสังคมไทยมาก เพราะเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมในชีวิตประจำวันของผู้คนสร้าง แลกเปลี่ยน และผลิตซ้ำความหมายจินตนาการและประสบการณ์ชีวิตโดยมีสื่อมวลชน ตลาด และสินค้ารูปแบบต่างๆ เป็นสื่อกลาง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, วัฒนธรรมสมัยนิยม, วัฒนธรรมกระแสหลัก, กระแสสมัยนิยม, ภาวะสังคม

ยศ สันตสมบัติ. (2543) **หลักช้าง : การสร้างใหม่ของอัตลักษณ์ไทในใต้คง** กรุงเทพฯ: สถาบันวิจิตรศิลป์.

การค้นหารากเหง้าของคนไทยและความเป็นไท โดยศึกษาภาพอดีตถึงปัจจุบันเพื่อเชื่อมโยงชุมชนในจินตนาการของไทยไปสู่อนาคต ใช้การศึกษาวิจัยเอกสาร และการวิจัยภาคสนาม การวิจัยพบว่า ชาวไทฉานในประเทศจีนยังคงรักษาภาษาไท ระบบสังคมและวัฒนธรรมไทเอาไว้ได้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเป็นปฏิกริยาต่อความพยายามของจีนในการที่จะเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของชาวไท และการพยายามรักษาอัตลักษณ์ของชาวไทฉานนั้นเป็นกระบวนการที่ดำเนินสืบเนื่องมานานแล้ว

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ชาวไท, ไทฉาน, วัฒนธรรมไท, คนไท, ความเป็นไท, อัตลักษณ์

ศรีศักร วัลลิโภดม. (2543) **ทัศนะนอกกริต : สังคม-วัฒนธรรม ปัจจุบันผันแปร** กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

ทัศนะของผู้เขียนต่อความผันแปรของสังคมไทย โดยเฉพาะตั้งแต่ยุคแห่งการพัฒนาของสังคมไทยสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่ทำให้คนเห็นค่าของวัตถุ ละทิ้งวัฒนธรรมและจารีตอันดีงาม เปลี่ยนจากสังคมชาวนา ซึ่งเป็นสังคมพื้นฐานของคนส่วนใหญ่มาเป็นสังคมนิยมเสรีแบบตะวันตก ที่ชี้ให้เห็นรากเหง้าของปัญหาต่าง ๆ ในสังคมไทย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สังคมไทย, การพัฒนา, สังคมชาวนา, สังคมตะวันตก

ศรีศักร วัลลิโภดม. (2544) พัฒนาการทางสังคม-วัฒนธรรมไทย กรุงเทพฯ: อมรินทร์.

การศึกษาให้เห็นถึงการปรับตัวให้เข้ากับกระแสที่มาจากภายนอกทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การพัฒนาทางการเมืองและวัฒนธรรม การเป็นคนไทยและชาติไทย การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อให้สังคมไทยรู้จักตัวเอง สามารถดำรงความเป็นไทยอยู่ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมั่นคง การวิจัยนี้ใช้การวิจัยเอกสารทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีเป็นหลัก จากการวิจัยพบว่าในยุคแรกของการเป็นสังคมไทย ระบบความเชื่อและศาสนาเป็นตัวแปรที่ทำให้เกิดอำนาจทางการเมือง นำไปสู่การพัฒนาทางสังคมในช่วงหลัง เศรษฐกิจเป็นปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม และแนวทางที่ควรใช้ในการพัฒนาสังคมไทยให้มั่นคงและเหมาะสมกับสภาพที่แท้จริงคือการพัฒนาตามแนวทาง Localization หรือท้องถิ่นวัฒนา

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, คนไทย, ชาติไทย, วัฒนธรรม, ท้องถิ่นวัฒนา

สิริพร สมบูรณ์บุรณะ. (2546) "กระบวนการฟื้นฟูและประยุกต์มรดกทางวัฒนธรรมในการดำเนินวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น : กรณีศึกษาชุมชนมอญ ตำบลสามโคก อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี" ศิลปกับสังคม : การสืบสานวัฒนธรรม เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาวิชาการ สันพลหัสดิที่ 31 กรกฎาคม 2546 (68-84) กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

กระบวนการฟื้นฟูและประยุกต์มรดกทางวัฒนธรรมในการดำเนินวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นที่พยายามปรับตัวและปรับความคิดให้เข้ากับสังคมปัจจุบัน นำไปสู่กระบวนการฟื้นฟูวัฒนธรรมพื้นบ้านและมรดกทางวัฒนธรรมให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น ใช้วิธีวิจัยภาคสนามและวิจัยเอกสาร ซึ่งในการวิจัยพบว่า กระบวนการฟื้นฟูมรดกวัฒนธรรมเกิดขึ้นภายใต้วงจรวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กันในทุก ๆ ด้าน และพบว่ากระบวนการฟื้นฟูและการประยุกต์วัฒนธรรมให้เข้ากับการดำเนินชีวิตเป็นสิ่งที่เกิดวัฒนธรรมและเป็นกระบวนการทางวัฒนธรรมที่เป็นตัวสร้างระบบความหมายของแต่ละชุมชนท้องถิ่น

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ปทุมธานี, วัฒนธรรมพื้นบ้าน, มรดกทางวัฒนธรรม, การฟื้นฟู, การประยุกต์, ชุมชนท้องถิ่น

คมสันต์วรรณวัฒน์ สุทนต์. (2546) "การศึกษาเพลงรำไท่น บ้านวัดโบสถ์ อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง" **ศิลปกับสังคม : การสืบสานวัฒนธรรม เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาวิชาการ วันพฤหัสบดีที่ 31 กรกฎาคม 2546 (31-36) กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.**

เพลงรำไท่น บ้านวัดโบสถ์ อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง เพื่อหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการรำไท่น บันทึก เผยแพร่ภูมิปัญญาและชื่อเสียงเพลงรำไท่น ใช้การวิจัยภาคสนามและการวิจัยเอกสาร พบว่าเพลงรำไท่นมีจุดเด่นคือ เป็นพัฒนาการของเพลงพื้นบ้านที่เริ่มผสมผสานความเป็นสากล เป็นต้นตอและทางผ่านของเพลงยุคต่อมา เกิดจากผลพวงทางสงครามแนวคิดของรัฐนิยมมาลानำไทย ความเป็นสากลเข้ามาผสมผสานในเพลง สะท้อนให้เห็นว่าเพลงทุกรูปแบบมีส่วนช่วยเชื่อมความสัมพันธ์ในสังคม พ่อเพลงแม่เพลงสายเลือดเกษตรกรใช้กลองรำมะนาแทนกลองไท่น เนื้อเพลงส่วนใหญ่เน้นความรัก และมุมมองเกี่ยวกับเพลงมีทั้งเห็นว่าเป็นงานศิลป์และไม่ใช่ แต่อย่างไรก็ตามควรส่งเสริมให้มีเพลงรำไท่นอยู่ต่อไป

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, อ่างทอง, เพลงรำไท่น, เพลงพื้นบ้าน, ความเป็นสากล

รุ่งนภา ฉิมพุดม. (2545) "ลิเกในจังหวัดพิษณุโลก" **ความรู้คู่สังคม : รวมผลงานวิจัยของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (67-94) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง.**

วิวัฒนาการของลิเกในจังหวัดพิษณุโลกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2470 ถึงปัจจุบัน ใช้วิธีวิจัยโดยการสัมภาษณ์ จากการวิจัยพบว่าการแสดงลิเกมักปรับเปลี่ยนตามยุคสมัยทั้งด้านเนื้อเรื่อง การแต่งกาย แต่เรื่องที่แสดงหลัก ๆ ยังเป็นเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ มีการสอดแทรกคติ คุณค่า ค่านิยมประเพณีไว้ในบทที่ร้องและการด้นกลอนสด ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย ในปัจจุบันถึงแม้ความนิยมในการดูลิเกจะลดไป แต่เนื่องจากการแสดงลิเกมีเอกลักษณ์ในตนเอง และเป็นศาสตร์ชนิดหนึ่ง จึงสมควรบันทึกและอนุรักษ์ไว้เพื่อการเรียนรู้ในสังคมไทย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, พิษณุโลก, ค่านิยม, ประเพณี, ลิเก, เอกลักษณ์, วิถีชีวิต

คมพล สุวรรณกฎ. (2546) "การศึกษาและพัฒนาระบบงานการชุมชนในด้านการเรียนรู้การแพทย์พื้นบ้านเพื่อการพึ่งตนเองด้านสาธารณสุข" ศิลปบัณฑิต : การสืบสานวัฒนธรรม เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาวิชาการวันพฤหัสบดีที่ 31 กรกฎาคม 2546 (85-93) กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

การดำรงอยู่ของการดูแลรักษาสุขภาพในชุมชนในวิถีการแพทย์พื้นบ้าน ใช้การวิจัยภาคสนาม โดยศึกษาการพัฒนาและการพัฒนาระบบงานการชุมชนในด้านการเรียนรู้ทางการแพทย์พื้นบ้านเพื่อการพึ่งตนเองด้านสาธารณสุข พบว่า คนในชุมชนมีศักยภาพในการดูแลรักษาสุขภาพทั้งในระดับปัจเจกชน ครอบครัวและชุมชน ซึ่งการดูแลรักษาสุขภาพของชุมชนจะดูแลทั้งการบรรเทาอาการเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ และดูแลร่างกายให้สมบูรณ์แข็งแรงจากอาหารพื้นบ้านที่มีสมุนไพรที่รู้จักกันมานาน ขณะเดียวกันก็รับข่าวสารเรื่องการดูแลสุขภาพแบบต่าง ๆ จากสื่อเข้ามาปรับใช้ให้สอดคล้องกับชีวิต ซึ่งเป็นการดูแลสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีมิติทางวัฒนธรรมต่างจากการดูแลในระบบการแพทย์แผนปัจจุบัน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, แพทย์แผนปัจจุบัน, แพทย์พื้นบ้าน, มิติทางวัฒนธรรม

มนตรา พงษ์นิล. (2541) 'พหุลักษณะของสำนักทางชาติพันธุ์ : ม้งภูสอยกับการจัดระเบียบทางเศรษฐกิจและการเมือง' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดระเบียบเศรษฐกิจและการเมืองกับพหุลักษณะของสำนักทางชาติพันธุ์ของชาวม้งภูสอย ในการศึกษาเป็นการทำวิจัยภาคสนามในหมู่บ้านเป็นระยะเวลา 1 ปี โดยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยใช้กรอบแนวคิดเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ในการวิเคราะห์ พบว่าหมู่บ้านภูสอยมีความแตกต่างและหลากหลายทั้งทางศาสนา เศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างดังกล่าวถูกแทนที่ด้วยระบบความสัมพันธ์ต่อกันทางเศรษฐกิจของสังคมไทยที่มีอยู่ในหมู่บ้าน ดังนั้น กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ จึงสามารถอยู่ร่วมกันเป็นพหุสังคมได้โดยไม่มีความขัดแย้งกันมากนัก

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ม้ง, กลุ่มชาติพันธุ์, พหุสังคม, พหุลักษณะ

สุริยา สมุทคุปดี, พัฒนา กิติอาษา และนันทิยา พุทธะ. (2537) "แม่หญิงต้องตำหูก : พัฒนาการของกระบวนการทอผ้าและการเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้หญิงในหมู่บ้านอีสานปัจจุบัน"

นครราชสีมา : สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

บทบาทและสถานภาพของผู้หญิงในชุมชนหมู่บ้านอีสานปัจจุบัน โดยศึกษาภาคสนามจากกระบวนการทอผ้าในชุมชนหมู่บ้านอีสาน 3 แห่ง ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ศรีสะเกษ และนครราชสีมา ใช้ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทผู้หญิงในสังคมไทยในการวิเคราะห์ และผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันบทบาทของผู้หญิงอีสานเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก แต่ยังคงปรับตัวบนรากฐานทางวัฒนธรรมดั้งเดิม และกิจกรรมการทอผ้าเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนวัฒนธรรมของผู้หญิงอีสานที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีบทบาทในครอบครัว ในชุมชน และนอกชุมชน และผู้หญิงต้องเรียนรู้และเกี่ยวข้องกับกระบวนการทอผ้าตลอดชีวิต

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ,สตรีศึกษา, บทบาทของผู้หญิง, การทอผ้า, สตรีศึกษา

พิทยา บุขรารัตน์. (2546) "รายงานการวิจัยเรื่อง การแสดงพื้นบ้าน : การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์กับสังคมและวัฒนธรรมบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา : กรณีศึกษาหนังตะลุงและโนราห์ช่วงการปฏิรูปการปกครองสมัยรัชกาลที่ 5 ถึงปัจจุบัน" สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษามหาวิทยาลัยทักษิณ.

การเปลี่ยนแปลงของหนังตะลุงและโนราห์บริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลาในมิติประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะของสหวิทยาการ ภายใต้แนวความคิดภูมิปัญญา อัตลักษณ์ ศักยภาพของท้องถิ่นและแนวคิดด้านประวัติศาสตร์ จากการศึกษาพบว่าทางด้านประวัติศาสตร์มีหลักฐานและโบราณคดีที่แสดงให้เห็นถึงการแพร่กระจาย พัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของหนังตะลุงและโนราห์บริเวณทะเลสาบสงขลา และต่อมาเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการปกครอง ความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตลอดจนการเปิดรับวัฒนธรรมตะวันตกได้ส่งผลให้เกิดการปรับตัวของหนังตะลุงและโนราห์โดยปรับการแสดงให้เข้ากับยุคสมัย ซึ่งหนังตะลุงและโนราห์มีความสัมพันธ์กับสังคม วัฒนธรรม และการเมืองการปกครองในฐานะสื่อชาวบ้านในการถ่ายทอดและรักษาคุณธรรม ปทัสถานของสังคมและวัฒนธรรม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ทะเลสาบสงขลา, ภาคใต้, สงขลา, หนังตะลุง, โนรา, อัตลักษณ์ท้องถิ่น, สื่อชาวบ้าน, การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

ศิริพร ศรีสินธุ์อุไร. (2546) "พลวัตและความหมายของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น : กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์วัดบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี และพิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สาร อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม" ศิลป์กับสังคม : การสืบสานวัฒนธรรม เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาวิชาการ วันพฤหัสบดีที่ 31 กรกฎาคม 2546 (94-107) กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

พลวัตและความหมายของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในแง่มุมมองทางการเมืองและความสัมพันธ์เชิงอำนาจ เรียนรู้ประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่าพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมีเอกลักษณ์เป็นของตัวเองแตกต่างไปจากพิพิธภัณฑ์รูปแบบอื่น ๆ และมีความเป็นเอกลักษณ์เนื่องจากความแตกต่างหลากหลายของท้องถิ่นต่าง ๆ ทำให้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นตัวแสดงให้เห็นความก้าวหน้า และความเปลี่ยนแปลงในรูปแบบต่าง ๆ ของสังคม เป็นแหล่งเรียนรู้และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ของคนในสังคม งานวิจัยเรื่องนี้มีข้อเสนอแนะคือรัฐจำเป็นต้องให้การสนับสนุนพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อภาคประชาชนและความร่วมมือกับภาคประชาชนในการทำงาน เพราะท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบของรัฐ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สมุทรสงคราม, พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน, เอกลักษณ์, พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

สุนัย เศรษฐบุญสร้าง. (2539) "ระบอบวิทยาแห่งจริยวิฤตในสังคมไทย" จินตนาการสู่ปี 2000 ; นวกรรมเชิงกระบวนทัศน์ด้านไทยศึกษา (51-82) กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ปัญหาจริยวิฤตที่สังคมไทยกำลังประสบอยู่ ใช้แนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยวิเคราะห์ว่าจริยวิฤตในสังคมไทยนั้น มีแนวโน้มจะขยายตัวออกไปกว้างขึ้นเรื่อย ๆ เพราะอิทธิพลของลัทธิบริโภคนิยมที่นับวันคนไทยจะเอาอย่างต่างชาติมากขึ้น เน้นในเรื่องวัตถุเป็นหลัก โดยในปัญหาวิฤตทางจริยในสังคมไทยนั้นมีวิฤตการณ์ที่ซ่อนอยู่ในปัญหาดังกล่าว คือ การระบาดของโรคเอดส์ ที่จะเป็นตัวนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของสังคมไทย แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นไม่สามารถคาดเดาได้ว่าจะเป็น การเปลี่ยนแปลงทางบวกหรือทางลบก็ตาม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, จริยวิฤต, ลัทธิบริโภคนิยม, โรคเอดส์, ระบอบวิทยา

อภิรักษ์ พงศ์เมธากุล, เศรษฐา พลายนุ่ม และนิรันดร ทองอรุณ. (2546) "ช่างพื้นถิ่นอยุธยา : ว่าด้วยเรื่องความเชื่อและกรรมวิธีการปรุเรือไทยภาคกลาง" ศิลป์และสังคม : การสืบสานวัฒนธรรม (37-47) กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

ความเชื่อและกรรมวิธีการปรุเรือไทยภาคกลางของช่างพื้นถิ่นอยุธยา เพื่อศึกษาภูมิปัญญาของช่างพื้นถิ่นอยุธยา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประจักษ์ ค้นคว้าเอกสารเพื่อหาข้อเท็จจริง จากการวิจัยพบว่าภูมิปัญญาของช่างพื้นถิ่นเกิดจากการสังสมและถ่ายทอดวิชาความรู้จากรุ่นสู่รุ่นทั้งแบบเป็นระบบและไม่เป็นระบบ จนสามารถสร้างงานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน และเป็นที่ยอมรับ แนวคิดพื้นฐานของช่างท้องถิ่นยึดมั่นอยู่กับความเชื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน โดยการทำงาน of ช่างจะรวมกลุ่มกันอยู่ภายในโรงงานปรุเรือไทย โดยการทำงานจะมีช่างใหญ่ดูแลกระบวนการทั้งหมด และช่างแต่ละคนจะทำงานตามรูปแบบที่ตนเองถนัดและให้ความสำคัญกับการเคารพครูบาอาจารย์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ปฏิบัติสืบทอดมา

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, อยุธยา, ช่างพื้นถิ่น, เรือไทย, การปรุเรือไทย

งามพิศ สัตย์สงวน. (2536) "ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม และคติชาวบ้านเกี่ยวกับข้าว" เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง วัฒนธรรมข้าวในสังคมไทย (5/1-5/33) กรุงเทพฯ: สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม และคติชาวบ้านที่เกี่ยวกับข้าว เป็นการศึกษาในเชิงประวัติศาสตร์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารเป็นสำคัญ โดยมองว่าความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม และคติชาวบ้านนั้นเกิดจากกระบวนการผลิตข้าว เพราะกระบวนการผลิตข้าวนั้นมีมากมายหลายขั้นตอน ตั้งแต่การเตรียมดินก่อนเพาะปลูก จนกระทั่งส่งขาย ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ก่อให้เกิดความเชื่อ และประเพณีต่าง ๆ มากมาย เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับแม่โพสพ ประเพณีบุญกลางบ้าน บุญหน้าบ้าน บุญหลังบ้าน ประเพณีเกี่ยวกับการขอฝน เป็นต้น ซึ่งรูปแบบของประเพณีและพิธีกรรมก็ยังคงแตกต่างกันไปตามแต่ละภาคของไทยด้วย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ข้าว, ความเชื่อ, ประเพณี, พิธีกรรม, คติชาวบ้าน

ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2542) "การศึกษาครอบครัวไทย : ข้อคิดและแนวทางการศึกษา" **สังคมและวัฒนธรรมในประเทศไทย** (249-263) กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

บทบาทของครอบครัวไทยกับประเด็นปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรม ภายใต้กระแสของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม ใช้แนวคิดในเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และแนวคิดเรื่องสถาบันครอบครัวในการวิเคราะห์ โดยมองว่าครอบครัวมีบทบาทอย่างมากต่อสังคมและวัฒนธรรม แต่องค์ความรู้เกี่ยวกับระบบครอบครัวในสังคมไทยกลับมีน้อยมาก ทั้ง ๆ ที่ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่เก่าแก่ที่สุด และเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดของสังคม ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของครอบครัวไทย จึงควรที่จะทำความเข้าใจเพราะน่าที่จะทำให้ภาพของพัฒนาการและปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรมของไทยชัดเจนมากขึ้น

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ครอบครัว, การเปลี่ยนแปลงทางสังคม, ปัญหาทางสังคม, ปัญหาทางวัฒนธรรม

เยี่ยม ทองดี. (2536) "วัฒนธรรมข้าว : พิธีกรรมเกี่ยวกับข้าวและการทำนา บทบาทการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่มีต่อคุณภาพชีวิต ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม" **เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่องวัฒนธรรมข้าวในสังคมไทย** (7/1-7/30) กรุงเทพฯ: สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

บทบาทของพิธีกรรมเกี่ยวกับข้าวและการทำนา ใช้แนวคิดเรื่องการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม โดยมองว่า ข้าวและพิธีกรรมเกี่ยวกับข้าวมีความสำคัญต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมไทย เนื่องจากข้าวเป็นทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่มีส่วนสำคัญยิ่งในการกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ เป็นบ่อเกิดทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม พิธีกรรมที่เกี่ยวกับข้าวและการทำนา ชี้ให้เห็นวิวัฒนาการทางพฤติกรรมของมนุษย์ในส่วนที่เกี่ยวกับการแสวงหาอาหารเพื่อความอยู่รอดของชีวิต และความสุขของสังคม การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับข้าวและการทำนาจึงอาจจะทำให้เกิดความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติใหม่ได้

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ข้าว, ความเชื่อ, ค่านิยม, ทัศนคติ, การถ่ายทอดทางวัฒนธรรม

เอสเดอริค, เพ็ญณี แวน. (2547) "การสร้างตัวแบบเพศภาวะในสังคมไทย" เพศภาวะ : การท้าทาย
 ร่าง การค้นหาตัวตน (205-254) เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 เชียงใหม่.

พัฒนาการของการสร้างตัวแบบเพศภาวะในสังคมไทย โดยพยายามหาความเชื่อมโยงและ
 ความเชื่อมต่อของเรื่องราวในประวัติศาสตร์ โดยใช้มิติความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็น
 กรอบการวิเคราะห์ พบว่าเพศภาวะในสังคมไทยนั้นมีอิทธิพลอำนาจความแตกต่างที่ไม่เกี่ยวกับเรื่อง
 เพศปะปนอยู่ด้วย เช่น อำนาจทางเศรษฐกิจ ทางการเมือง และอำนาจความเป็นอาวุโส เป็นต้น โดย
 อำนาจนี้เองเป็นที่มาของความเหลื่อมล้ำทางเพศภาวะในสังคมไทย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เพศภาวะ, ความหลากหลายทางวัฒนธรรม, สตรีศึกษา,
 สตรีนิยม

ชลธิชา สัตยธาวัฒนา. (2542) "แนวคิดการสืบสานประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ : ข้อเสนอทางทฤษฎี" สังคม
 และวัฒนธรรมในประเทศไทย (217-248) กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

ความคิด ทฤษฎี หรือฐานในการวิจัยทางสังคมและวัฒนธรรมของไทย เป็นการศึกษาโดยใช้
 วิธีทางมานุษยวิทยา โดยวิเคราะห์ว่า ในการวิจัยทางสังคมและวัฒนธรรมของไทยนั้น ผู้ศึกษาส่วน
 ใหญ่มักจะยึดติดกับคำว่า "ชนชาติไท" เป็นตัวตั้ง และศูนย์กลางการศึกษาทั้ง ๆ ที่คำว่า ไท นั้น เป็น
 เพียงนามสมมุติ อีกทั้งบริบทสังคมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีการครอบงำทางการเมือง การ
 เปลี่ยนถ่ายอำนาจทั้งการเมืองและเศรษฐกิจ การไหลเวียนทางวัฒนธรรม ทำให้ "ชนชาติไท" มี
 ขอบเขตกว้างกว่าที่ผู้ศึกษาทั่วไปเข้าใจโดยไม่จำเป็นต้องยึดติดกับอาณาเขตเป็นหลัก

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ชาติพันธุ์, ชนชาติไท, สังคมไทย, วัฒนธรรมไทย

กาญจนา แก้วเทพ. (2539) "วัฒนธรรมใหม่ในสังคมไทย : พิเคราะห์ด้วยวิธีการมานุษยวิทยา (Ethnomethodology) " **จินตนาการสู่ปี 2000 : นวัตกรรมเชิงกระบวนทัศน์ด้านไทยศึกษา?** (235-296) กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

วัฒนธรรมใหม่และแนวทางการศึกษาโดยทางมานุษยวิธี พยายามให้ความหมายกับสิ่งที่เรียกว่าวัฒนธรรมใหม่ โดยมองว่าแกนกลางของวัฒนธรรมใหม่คือ "ความสัมพันธ์แบบตลาด" เนื่องจากข้อตกลงใหม่ทางสังคมที่ถูกนำมาใช้ในการสร้างสรรค์วัฒนธรรมก็คือ "หลักเกณฑ์ของระบบตลาด" ที่สถาบันต่าง ๆ ในสังคมต่างก็เข้าสู่โลกแห่งการแข่งขันเพื่อช่วงชิงพื้นที่การสร้างจิตสำนึก และชีวิตประจำวันของคนในสังคม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, วัฒนธรรมใหม่, มานุษยวิธี, ความสัมพันธ์แบบตลาด, โลกาภิวัตน์, ระบบตลาด

ยศ สันตสมบัติ. (2539) "นิเวศน์วิกฤตกับยุทธหัตถีเชิงกระบวนทัศน์" **จินตนาการสู่ปี 2000 : นวัตกรรมเชิงกระบวนทัศน์ด้านไทยศึกษา** (1-50) กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ความขัดแย้งและการแย่งชิงทรัพยากรในสังคมไทย ใช้แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งที่เกิดจากการแย่งชิงทรัพยากรและแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเน้นที่ความขัดแย้งและข้อถกเถียงระหว่างชาวบ้านกับรัฐในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเหนือทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นผลมาจากการที่โครงสร้างสังคมการเมืองของไทยเป็นแบบอำนาจนิยมที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดังนั้นการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมือง จึงเป็นหนทางที่สำคัญในการแก้ไขความขัดแย้งดังกล่าว

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, อำนาจนิยม, โครงสร้างทางการเมือง, ความขัดแย้ง, การแย่งชิงทรัพยากร, นิเวศวิกฤต, การพัฒนา, โลกาภิวัตน์

ธีรนาถ กาญจนอักษร. (2539) "ยุทธศาสตร์ทางเลือกของแรงงานสตรีข้ามชาติ" **ยกเครื่องเมืองไทย** จินตนาการสู่ปี 2000 : เอกสารประกอบการสัมมนา 26-28 กันยายน 2539 (689-736) กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สถานการณ์และปัญหาเกี่ยวกับแรงงานหญิงข้ามชาติจากประเทศไทยที่ไปทำงานในประเทศอื่น ใช้แนวทางการศึกษาแบบมานุษยวิธี และแนวความคิดเรื่องความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ โดยพยายามหาคำตอบให้แก่คำถามต่าง ๆ เกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติในมิติของผู้หญิง ซึ่งสังคมหล່หลอมและกำหนดบทบาท วิธีชีวิตแตกต่างจากชาย ภายใต้การครอบงำของระบบชายเป็นใหญ่ ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมจากการให้ค่าเชิงเศรษฐกิจแก่งานที่ผู้หญิงต้องรับภาระ แรงงานสตรีข้ามชาติก็เป็นภาพสะท้อนของความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองระหว่างหญิงกับชาย ทำให้ผู้หญิงต้องตกอยู่ในฐานะของแรงงานชั้นสองที่ไม่มีโอกาสพัฒนาฐานะของตน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, แรงงานสตรีข้ามชาติ, แรงงานชั้นสอง, สตรีศึกษา, สตรีนิยม, ลัทธิชายเป็นใหญ่

จิรวรรณ กาวิละ. (2544) 'ทางเลือกของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาหมู่บ้านวัวสาย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บริบททั่วไปและการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของหมู่บ้านวัวสายในอดีตเพื่อหาสาเหตุของปัญหาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของหมู่บ้านวัวสายในปัจจุบัน ศึกษาเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่าง สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม พบว่าหมู่บ้านวัวสายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ได้รับความนิยม เพราะสถานการณ์ค้าขายและประกอบอาชีพเครื่องเงิน มีปัญหาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพราะปัญหาด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การขาดแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงที่ดึงดูดใจ สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว และปัญหาด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวและจะให้ภาครัฐเข้าไปสนับสนุนชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น บุคลากร งบประมาณ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เชียงใหม่, ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, เครื่องเงิน, การค้า

ภักดีกุล รัตนา. (2543) 'ภาพลักษณ์ "ผู้หญิงเหนือ" ตั้งแต่ปลายพุทธศตวรรษที่ 25 ถึงต้นพุทธศตวรรษ 26' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.

ที่มาของทัศนคติทางสังคมของกลุ่มคนต่าง ๆ ต่อผู้หญิงเหนือตั้งแต่ปลายพุทธศตวรรษที่ 25 ถึงพุทธศตวรรษที่ 26 ภายใต้ลักษณะความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวิถีชีวิตจากแนวคิดของคนแต่ละกลุ่ม ใช้การวิจัยเอกสาร พบว่าภาพลักษณ์ของผู้หญิงเหนือเกิดจากทัศนคติทางสังคมของคนในล้านนาและสังคมภายนอกโดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร เกิดการดูแคลนผู้หญิงล้านนาทุกชนชั้น นำไปสู่การผลักดันในการสร้างเอกลักษณ์โดยชนชั้นสูงชาวล้านนาและด้านภาพลักษณ์ที่เกิดจากกลุ่มนายทุนท้องถิ่นและรัฐที่มีผ่านบทบาทต่าง ๆ ในวงสังคมชั้นสูง และการเน้นความจงรักภักดีต่อราชวงศ์จักรี ผู้วิจัยคิดว่างานเช่นนี้เกิดประโยชน์ในแง่การสร้างความเข้าใจในคุณค่าของผู้หญิงตามสภาพที่เป็นจริง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ผู้หญิงเหนือ, ล้านนา, ผู้หญิงล้านนา, ทัศนคติทางสังคม

สุไลพร ชลวิไล. (2545) 'การต่อรองทางอัตลักษณ์ของหญิงรักหญิง' รายงานการสัมมนาเครือข่ายนักศึกษาปริญญาโทด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ครั้งที่ 1 จัดโดย ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วันที่ 6-7 ตุลาคม 2544.

การต่อรองทางอัตลักษณ์ของหญิงรักหญิง ใช้วิธีเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์กับสมาชิกอัญจารีบุคคลที่ไม่เป็นหญิงรักหญิง ผู้คนที่อยู่แวดล้อมผู้ให้ข้อมูลทั้งที่บ้านและที่ทำงาน ศึกษาจากเอกสารภายใต้มีทัศนเรื่อง เพศ เพศสภาพ และความสัมพันธ์ทางเพศที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ พบว่าการเป็นหญิงรักหญิงไม่ได้หมายความว่าทุกคนจะมีทัศนคติต่อความเป็นหญิงรักหญิง ความเป็นทอมดีเหมือนกัน เพราะอัตลักษณ์ของคนเราไม่ได้ประกอบด้วยแง่มุมใดแง่มุมหนึ่งเพียงแง่เดียว

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, หญิงรักหญิง, ทอมดี, อัตลักษณ์, เพศสภาพ

วิภาณี กาญจนากัญญากุล. (2545) 'ขนมไทย : วัฒนธรรมการกินและความหมายในสังคมไทย' รายงานการสัมมนาเครือข่ายนักศึกษาปริญญาโทด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ครั้งที่ 1 จัดโดย ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วันที่ 6-7 ตุลาคม 2544.

บทบาทหน้าที่และความหมายของขนมที่เกิดขึ้นในสังคมไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงของขนมตามบริบททางสังคม ลักษณะการบริโภค ความหมายของขนมไทยในปัจจุบัน โดยใช้ทฤษฎีการแสดงตัวตนของผู้บริโภคผ่านการกินอาหาร การบริโภคอาหารผ่านสถานที่ การบริโภคและกระบวนการทำให้เป็นสินค้าเป็นแนวคิดหลัก ใช้วิธีวิจัยเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ผลิตและผู้บริโภคขนมไทยในตลาดดอนหวาย จากการวิจัยจะช่วยให้เข้าใจถึงอิทธิพลของขนมไทยที่มีต่อสังคมไทย ลักษณะการบริโภค และการให้ความหมายขนมไทยในมุมมองของผู้บริโภค และเพื่อเข้าใจถึงพลวัตที่เกิดขึ้นกับขนมไทยภายใต้ปัจจัยต่างๆในปัจจุบัน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, นครปฐม, ขนมไทย, ผู้บริโภค, การบริโภคอาหาร

บุญธวัช บุญเจือ. (2545) 'คนเก็บของเก่า : กลไกการนำขยะเข้าสู่ระบบการผลิตใหม่และการหมุนเวียนใช้ใหม่' รายงานการสัมมนาเครือข่ายนักศึกษาปริญญาโทด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ครั้งที่ 1 จัดโดย ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วันที่ 6-7 ตุลาคม 2544.

ความเป็นตัวตนของคนเก็บของเก่า กระบวนการเก็บของเก่าจากมุมมองของคนเก็บของเก่า และความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างคนขายของเก่าด้วยกันและระหว่างคนขายของเก่ากับบุคคลต่าง ๆ ใช้วิธีการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม การสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก พบว่า สถานภาพของคนเก็บของเก่ายังมีสถานภาพทางสังคมที่ค่อนข้างต่ำและไม่มีพลังผลักดันทางสังคม ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของคนเก็บของเก่ากับคนอื่น ๆ ในชุมชน มีทั้งแบบอุปถัมภ์ และแบบความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจอย่างเดียว

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, คนเก็บของเก่า, อุปถัมภ์, กระบวนการเก็บของเก่า, คนขายของ

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. (2545) "สื่อมวลชนกับวิกฤตศรัทธาในพระพุทธศาสนา" วารสารสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 28(ก.ค-ธ.ค): 47-78.

ลักษณะความเชื่อและเหตุผลการนับถือพระพุทธศาสนาของคนไทย และความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนกับวิกฤตศรัทธาในพระพุทธศาสนาตามความคิดเห็นของคนไทย โดยการสอบถามประชาชนที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ขอนแก่น และสุรินทร์ จำนวน 500 คน ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า ลักษณะความเชื่อในพระรัตนตรัยเป็นฐานสำคัญในการปฏิบัติตามหลักคำสอนที่มีผลให้เกิดศรัทธาหรือวิกฤตศรัทธาในพระพุทธศาสนาในไทย คนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธตามบรรพบุรุษบิดามารดา และญาติพี่น้อง และนับถือเพราะเลื่อมใสในคำสอนของพระพุทธเจ้าและพระสงฆ์ที่ปฏิบัติชอบ มีส่วนน้อยที่นับถือเพราะอิทธิพลของสื่อมวลชนและการชักชวนจากเพื่อน นอกจากนี้ยังพบว่าประชากรในต่างจังหวัดมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนามากกว่าผู้ที่อยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และสื่อมวลชนมีผลทำให้เกิดวิกฤตศรัทธาในพระสงฆ์ในระดับสูง แต่มีผลกระทบไม่มากนักต่อศรัทธาในพระพุทธเจ้าและในพระธรรม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, พระพุทธศาสนา, สื่อมวลชน

ธัญมิ อติเวทิน. (2543) 'วัฒนธรรมบริโภคนิยมกับอาหารเพื่อสุขภาพในบริบทสังคมเมือง' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พฤติกรรมการดูแลสุขภาพและการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพภายใต้บริบทสังคมเมืองการรับรู้มุมมองการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพจากอิทธิพลกระแสวัฒนธรรมบริโภคนิยมสมัยใหม่และแนวโน้มการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ โดยการศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้บริโภค 24 รายที่บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 1 ปี อาศัยกรอบแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมบริโภคนิยม และการมองร่างกายและการบริโภคในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า การบริโภคอาหารสุขภาพเป็นทางเลือกหนึ่งในการดูแลสุขภาพให้สมบูรณ์แข็งแรง สะท้อนให้เห็นถึงการจัดการร่างกายเพื่อให้เกิดประโยชน์ โดยมีอิทธิพลจากบุคคลรอบข้างและการสร้างภาพและการโฆษณาของสื่อ เป็นปัจจัยที่มีประโยชน์ในการบริโภค

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, วัฒนธรรมบริโภคนิยม, อาหารเพื่อสุขภาพ, การบริโภค

สุวิมล วัลย์เครือ และชนิดา ตั้งถาวรสิริกุล. (2537) "ผ้าลาว : การอพยพเคลื่อนย้ายของวัฒนธรรมผ้า จากกลุ่มแม่น้ำโขงสู่กลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา" *ผ้าไทย* (95-121) กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

ศึกษาการเคลื่อนย้ายวัฒนธรรมลาวจากกลุ่มแม่น้ำโขงมายังกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา โดยศึกษาจากเอกลักษณ์ของลวดลายผ้าที่ยังคงปรากฏให้เห็นจากการทอผ้าขึ้น ซึ่งเป็นผ้าถุงของชาวลาวจากชุมชนต่าง ๆ ในประเทศไทย เพื่อแสดงถึงความเป็นชุมชนลาว โดยศึกษาจากชุมชนบ้านทัพคล้าย บ้านทัพหลวง จังหวัดอุทัยธานี และบ้านเนินทม บ้านกุดจอก จังหวัดชัยนาท พบว่า ลวดลายต่าง ๆ ที่ปรากฏบนผ้าขึ้นมีลักษณะของลวดลายผ้าขึ้นของลาว และมีความคล้ายคลึงกันระหว่างลวดลายผ้าของชุมชนต่าง ๆ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, อุทัยธานี, ชัยนาท, ผ้าขึ้น, ชนชนลาว, วัฒนธรรมลาว

ธีรยุทธ บุญมี. (2546) *ความหลากหลายของชีวิต ความหลากหลายทางวัฒนธรรม* กรุงเทพฯ: สายธาร.

ความสัมพันธ์และความสำคัญในการศึกษาชีวิต มนุษย์และวัฒนธรรม เพื่อความเข้าใจและภาคภูมิใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและอารยธรรม ซึ่งความเข้าใจวัฒนธรรมจะทำให้คนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยเน้นให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ และศิลปศาสตร์ ใช้การศึกษาและการมองแบบองค์รวม ขณะเดียวกันก็เข้าใจความหลากหลายที่มีอยู่ด้วยภายใต้แนวคิด Post-Western โดยผู้เขียนหวังว่าความเข้าใจในวัฒนธรรมและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในสังคมจะทำให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ความหลากหลายทางวัฒนธรรม, Post-Western, อารยธรรม, องค์รวม

ทรงพร ศรีช่วย. (2544) 'บทบาททางวารสารศาสตร์ในเรื่องสตรีของคุณนิลวรรณ ปิ่นทอง' วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวารสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทบาททางวารสารศาสตร์และแนวคิดเรื่องสตรีกับการเมือง และสตรีกับสังคมของคุณนิลวรรณ ปิ่นทอง วิธีการศึกษาเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาข้อเขียนของคุณนิลวรรณ ในนิตยสารสตรีสาร และสัมภาษณ์คุณนิลวรรณในฐานะบรรณาธิการที่สะท้อนแนวคิดในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องสตรี โดยอาศัยกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสตรีนิยมในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า คุณนิลวรรณ ปิ่นทอง มีแนวคิดสตรีนิยมที่ค่อนข้างเสรีนิยม สนับสนุนให้สตรีได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และกระตุ้นให้สตรีศึกษาเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง นอกจากนี้คุณนิลวรรณยังเป็นนักกิจกรรมที่ทำหน้าที่นักหนังสือพิมพ์เพื่อสตรี เป็นนักภาษาและนักวรรณกรรม ทำให้สามารถแสดงวาทกรรมเกี่ยวกับสตรีได้อย่างน่าสนใจ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, นิลวรรณ ปิ่นทอง, ลัทธิสตรี, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, เสรีนิยม, สตรีนิยม

กนกวรรณ มะโนรัมย์. (2547) "อัตลักษณ์ทางสังคมชาวประมงแม่น้ำมูลตอนล่าง : มุมพิจารณาจากระบบนิเวศ "ลวงปลา" และบริบทแวดล้อม" วาทกรรมอัตลักษณ์ : หนังสือรวมบทความจากการประชุมประจำปีทางมานุษยวิทยาครั้งที่ 2 เรื่องชาติพันธุ์ (73-116) กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

อัตลักษณ์ของชาวบ้านปากมูลในฐานะชาวประมงซึ่งถูกหล่อหลอมโดยความจำกัดของทรัพยากรที่ดิน ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ "ลวงปลา" ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญและเป็นแก่นชีวิตของชาวประมงที่เป็นผลมาจากการจัดการทรัพยากรแบบรวมศูนย์ของรัฐ สะท้อนให้เห็นความสำคัญของความเข้าใจเรื่องอัตลักษณ์ของคนปากมูลในการจัดการทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อการพึ่งตนเอง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, อุบลราชธานี, ชาวบ้านปากมูล, อัตลักษณ์, วิถีชีวิตชาวประมง, การจัดการทรัพยากร

บุญธวัช บุญเจือ. (2546) "คนเก็บของเก่า : ผู้นำขยะเข้าสู่ระบบการผลิตใหม่และการหมุนเวียนใช้ใหม่" **อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และความเป็นชายขอบ** (253-302) กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

คนเก็บของเก่ากับกระบวนการหมุนเวียนใช้ใหม่ ใช้การวิจัยเอกสารและวิจัยภาคสนาม พบว่าคนเก็บของเก่าพยายามสร้างตัวตนจากการให้นิยามขยะและกระบวนการของตนใหม่ เพื่อสร้างศักดิ์ศรีของตนในพื้นที่สังคม คนเก็บของเก่าเป็นกลุ่มคนที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวกับระบบของการบริโภค การทิ้งขยะและการเปลี่ยนแปลงของระบบการนำกลับมาผลิตใหม่ และใช้ใหม่ คนเก็บขยะถูกมองจากสังคมบริโภคว่าเป็นกลุ่มคนที่จนที่สุด แต่ขณะเดียวกันสังคมบริโภคก็เป็นหนี้คนเก็บของเก่าในระบบการหมุนเวียนทรัพยากร ดังนั้น คนเก็บของเก่าจึงเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดในกระบวนการนำกลับมาผลิตใหม่ และการนำกลับมาใช้ใหม่

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, คนเก็บของเก่า, ขยะ, ระบบการหมุนเวียนทรัพยากร, กระบวนการรีไซเคิล, สังคมบริโภค

อระระโท โอชิมา. (2536) **'ชีวิต พิธีกรรม และเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของคนมอญในเมืองไทย : กรณีศึกษาในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี'** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชีวิต พิธีกรรม และเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของคนมอญในประเทศไทย ใช้การศึกษาภาคสนาม โดยการวิเคราะห์พิธีกรรมต่าง ๆ ภายใต้แนวความคิดทฤษฎีการอ้างชาติพันธุ์ และทฤษฎีการวิเคราะห์พิธีกรรม โดยศึกษาจากชาวมอญในหมู่บ้าน อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จากการศึกษาพบว่าคนมอญในพื้นที่ศึกษามีเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ที่ซ้อนกันอยู่ 2 ระดับ คือ ระดับที่เป็นคนไทย และระดับที่เป็นคนมอญ โดยการแสดงลักษณะทางชาติพันธุ์ไทยเป็นการแสดงออกเพียงส่วนหนึ่งของเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ไทย เอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์มอญแสดงออกจากการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ และสิ่งสำคัญที่สุดในการแสดงความเป็นมอญ คือ การสืบเชื้อสายทางฝ่ายบิดา และพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ใช้อ้างเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์มอญ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ราชบุรี, ชาวมอญ, เอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์, พิธีกรรม, การอ้างชาติพันธุ์

วิมล คำศรี และไพรินทร์ รุยแก้ว. (2544) "วัฒนธรรมข้าวและพลังอำนาจชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา" กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

วัฒนธรรมข้าวกับพลังอำนาจชุมชนทะเลสาบสงขลา เพื่อศึกษาภูมิปัญญาพื้นบ้านและปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมข้าว ซึ่งมีนัยสำคัญต่อพลังอำนาจชุมชน เกี่ยวกับวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนระบบ รูปแบบ ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรมดั้งเดิมของวัฒนธรรมข้าวกับพลังอำนาจ อันเนื่องมาจากเทคโนโลยีและภูมิปัญญาสมัยใหม่ ผลกระทบระหว่างวัฒนธรรมข้าวกับวัฒนธรรมนาทุ่ง และวัฒนธรรมข้าวกับพลังอำนาจชุมชนทั้งที่เป็นปรากฏการณ์ภายในและภายนอก ผลการวิจัยพบว่า พลังอำนาจวัฒนธรรมข้าวกับวัฒนธรรมนาทุ่งมีผลกระทบต่อกันทั้งทางบวกและทางลบ ปัจจัยภายนอกและภายในมีผลต่อพลวัตทางวัฒนธรรมข้าวและพลังอำนาจชุมชน และภูมิปัญญาพื้นบ้านเกี่ยวกับวัฒนธรรมข้าวมีคุณค่า ความหมาย และมีพลังต่อชุมชนอย่างมาก ควรได้รับการคิดสรรฟื้นฟูนำมาปรับใช้พัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนพึ่งตนเองได้ตามแนวทางเกษตรกรรมที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สงขลา, วัฒนธรรมข้าว, พื้นที่ราบทะเลสาบสงขลา, ภูมิปัญญาท้องถิ่น

พัชรินทร์ สิริสุนทร. (2545) "ปัญหาของการขัดเกลาทางสังคมในสังคมสมัยใหม่" **ความรู้คู่สังคม 3 : รวมผลงานวิจัยของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (1-23)** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเบี่ยงเบนพฤติกรรมทางสังคมของบุคคลซึ่งก่อให้เกิดปัญหา ศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างและการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย คือนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศไทย และนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศญี่ปุ่น จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนเกิดจากสถาบันทางสังคมที่มีหน้าที่ในขบวนการขัดเกลาไม่สามารถทำหน้าที่ได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมทันสมัยทำให้บุคคลมีความเป็นปัจเจกสูง ความสัมพันธ์เป็นแบบทางการ ผู้วิจัยเสนอแนวทางแก้ปัญหาว่าควรปรับปรุงสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ให้กลับมามีบทบาทได้ตามปกติ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, กระบวนการขัดเกลาทางสังคม, ปัจเจกบุคคล, พฤติกรรมเบี่ยงเบน

บุญยง ชื่นสุวิมล. (2543) 'สถาบันครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตกรุงเทพมหานคร : ระบบครอบครัวและความสัมพันธ์ทางสังคมของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนโบ๊เบ๊' การประชุมวิชาการระดับชาติ สาขาสังคมวิทยา ครั้งที่ 1 : สถานภาพผลงานวิจัยเกี่ยวกับพลวัตการปรับตัวของสังคมไทย 15-16 ธันวาคม 2543 ณ กรุงเทพมหานคร.

ความสัมพันธ์ทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนในชุมชนโบ๊เบ๊ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้อาศัยและทำการค้าขายในชุมชนโบ๊เบ๊ จำนวน 43 ราย ผลจากการศึกษาพบว่า ชุมชนโบ๊เบ๊ในปัจจุบันเป็นสังคมที่มีการศึกษาสูง ครอบครัวมีขนาดเล็กลง มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพและในอนาคตของตนเอง เป็นสังคมเชื้อชาติที่มีลักษณะทันสมัย สามารถปรับตัวต่อสังคมไทยได้ภายใน 1 รุ่น และมีสถาบันทางความเชื่อ สถาบันศาสนา และสถาบันทางเศรษฐกิจสังคมที่ทำให้ชุมชนมีโครงสร้างที่มั่นคง และเป็นสัญลักษณ์ให้กับชาวชุมชนยึดเหนี่ยวได้

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ชุมชนโบ๊เบ๊, กลุ่มชาติพันธุ์, คนไทยเชื้อสายจีน, ระบบครอบครัว, ความสัมพันธ์ทางสังคม

อรไท ผลดี. (2537) "ลวดลายของผ้าไทย : มรดกร่วมอันเป็นเอกลักษณ์ของเผ่าไท" ผ้าไทย (30-57) กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

ลวดลายผ้าไทยของไทยเผ่าต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื้อהלวดลายที่มีร่วมกันของคนไทยเผ่าต่าง ๆ วิเคราะห์ลายผ้าไทยดั้งเดิมของคนไทยก่อนที่คนไทยจะแยกเป็นเผ่าไทยต่าง ๆ วิจัยโดยใช้การเปรียบเทียบลวดลายผ้าและหลักวิเคราะห์ภาษาโบราณ โดยจะเป็นประโยชน์เรื่องการเน้นเอกลักษณ์ลวดลายผ้าไทยให้เด่นชัดและอนุรักษ์ลวดลายดั้งเดิม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ผ้าไทย, ลวดลายผ้าไทย, คนไทย, เผ่าไทย

กนก คัล้ายมุข. (2546) "สภาพและวิถีวัฒนธรรมปี่พาทย์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา" ศิลป์กับสังคม : การสืบสานวัฒนธรรม : เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาวิชาการวันพฤหัสบดีที่ 31 กรกฎาคม 2546 (5-13) กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

สภาพและวิถีวัฒนธรรมปี่พาทย์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อศึกษาสถานภาพของปี่พาทย์ วัฒนธรรมเกี่ยวกับบทบาทของปี่พาทย์ วัฒนธรรมศึกษาปี่พาทย์ ศึกษาโดยการศึกษาดูเอกสารรวบรวมข้อมูลภาคสนาม วิธีการมานุษยดนตรีวิทยา และดนตรีศึกษา สัมภาษณ์และสังเกตการณ์พบว่า นักดนตรีส่วนใหญ่เป็นชายสืบทอดวงจากบรรพบุรุษ ความคงอยู่ของวงปี่พาทย์เกิดจากความเชื่อมโยงระหว่างความสัมพันธ์ในลักษณะครอบครัวเครือญาติ องค์การทางดนตรี และความสัมพันธ์ตอบแทนทางดนตรี บทบาทของปี่พาทย์มีความเปลี่ยนแปลงไปจากการบรรเลงประกอบการ เป็นการบรรเลงตามพิธีการต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมการเรียนการสอน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, พระนครศรีอยุธยา, วงปี่พาทย์, ดนตรีศึกษา, มานุษยดนตรีวิทยา

สมชาย ลำดวน. (2540) "วิถีครอบครัวและชุมชนชาติพันธุ์ไทยย้อย" วัฒนธรรมกับการพัฒนา : ทางเลือกของสังคมไทย (1-25) กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

ผลกระทบกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวไทยย้อยบ้านท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยแบ่งการศึกษาเป็น 2 ส่วน คือ วิถีชีวิตของชาวไทยย้อยแบบดั้งเดิม และวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปตามผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์ ใช้การวิจัยภาคสนามและเอกสาร สรุปได้ว่าการปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตในลักษณะต่างๆ คือ ด้านประเพณี พิธีกรรม อาชีพ มีการประกอบอาชีพอื่นเพิ่มเติมนอกเหนือจากเกษตรกรรม และการเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้า

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, มหาสารคาม, ไทยย้อย, โลกาภิวัตน์, วิถีชีวิต

เมตตา วิวัฒน์านุกูล และรัตนา จักกะพาก. (2543) 'วิถีคิดของเยาวชนไทยเกี่ยวกับการเคารพผู้อาวุโส' การประชุมทางวิชาการระดับชาติสาขาสังคมวิทยา ครั้งที่ 1 : สถานภาพผลงานวิจัยเกี่ยวกับ พลวัตการปรับตัวของสังคมไทย 15-16 ธันวาคม 2543 ณ กรุงเทพมหานคร.

รูปแบบและมิติตามความคิดของเยาวชนไทย ตัวแปรส่วนบุคคลและสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อวิถีคิดในการรับรู้และความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนกับวิถีคิดของเยาวชนไทยในการเคารพผู้อาวุโส โดยอาศัยทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้ การคิด และสติปัญญาของ Maier ทฤษฎีพัฒนาการทางการตัดสินใจจริยธรรมของ Piaget และทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม อารมณ์และบุคลิกภาพของ Erickson ในการวิเคราะห์ โดยการสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 หรือผู้ที่ทำงานแล้วที่มีอายุระหว่าง 13-18 ปี จำนวน 500 คน และสัมภาษณ์ตัวแทนเยาวชนไทยจำนวน 30 คน ผลจากการศึกษาพบว่า เยาวชนไทยมีรูปแบบความคิดเกี่ยวกับการเคารพผู้อาวุโสแบบใกล้ชิดโดยคิดถึงบุคคลและสภาพแวดล้อมใกล้ชิดเป็นหลัก เน้นกลุ่มและความสัมพันธ์ภายในกลุ่มมากกว่าปัจเจกบุคคล และสื่อมวลชนมีอิทธิพลในด้านการรับรู้ความหมายของคำว่า "อาวุโส"

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การเคารพผู้อาวุโส, เยาวชนไทย, สื่อมวลชน, พัฒนาการทางสังคม, อาวุโส

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข และปรีชา ชัยปัญญา. (2540) "วิถีครอบครัวกับการเปลี่ยนแปลง : กรณีชาติพันธุ์ไทยแสง" วัฒนธรรมการพัฒนา : ทางเลือกของสังคมไทย (115-136) กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

วิถีครอบครัวและการเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้างครอบครัว และเครือญาติ การใช้ชีวิตประจำวัน ที่อยู่อาศัย ใช้การวิจัยเอกสารและวิจัยภาคสนาม พบว่าชาวไทยแสงบ้านบะหว้า สามารถปรับตัวเข้ากับกระแสโลกาภิวัตน์ได้เป็นอย่างดี คือยังสามารถรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีโดยเฉพาะพุทธศาสนาได้อย่างเคร่งครัด มีความสมดุลระหว่างการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยและการรักษาสำนึกในเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, นครพนม, ไทยแสง, ความทันสมัย, ขนบธรรมเนียมประเพณี, โลกาภิวัตน์, การพัฒนา

อาคม เดชทองคำ. (2543) 'หัวเขือกว๊วชน' การประชุมวิชาการระดับชาติสาขาสังคมวิทยา ครั้งที่ 1 : สถานภาพผลงานวิจัยเกี่ยวกับพลวัตการปรับตัวของสังคมไทย 15-16 ธันวาคม 2543 ณ กรุงเทพมหานคร.

ความสัมพันธ์ระหว่างการชนวนวกับวิถีชีวิตและบุคลิกภาพของคนได้ในมิติต่าง ๆ โดยศึกษาประเด็นการคัดเลือก การเลี้ยงดู การพิทักษ์มวชน พฤติกรรมการเล่นพนันชนวนว ค่านิยม วิถีดำเนินชีวิตของนักเลงวชนและบุคคลในเครือข่าย โดยศึกษาสนามชนวนวในเขตพื้นที่อำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช 6 สนาม ใช้วิธีการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม นายสนามชนวนว ผู้อุปถัมภ์สนาม เจ้าหน้าที่สนาม เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง เจ้าของวชน ผู้ทำหน้าที่เลี้ยงดูวชน และนักเลงการพนันชนวนว ผลจากการศึกษาพบว่า กิจกรรมชนวนวเป็นกิจกรรมหนึ่งในวิถีชีวิตชาวใต้ที่มีมายาวนานและเป็นวิถีที่สอดคล้องกลมกลืนกับค่านิยมและบุคลิกภาพของคนใต้ที่เป็นนักเลง ใจถึง พึ่งตนเอง ชิงการนำ และกล้าได้กล้าเสีย เคยเป็นกลุ่มบุคคลในรัฐชายขอบมาก่อน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, นครศรีธรรมราช, ภาคใต้, การชนวนว, การเล่นพนันว, วิถีชีวิตชาวใต้

สถิตย์ สุขบท. (2539) 'การรักษาพยาบาลพื้นบ้านในชนบทภาคอีสาน : ศึกษากรณีอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์' วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสุรินทร์

สถานภาพและบทบาทของหมอเฒ่าในการรักษาพยาบาลพื้นบ้านใน อ.รัตนบุรี จ.สุรินทร์ ใช้กรอบแนวคิดระบบการแพทย์พื้นบ้าน และโหราศาสตร์ ศึกษาโดยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อในสาเหตุของโรค ความเชื่อเรื่องผี ความเชื่อเรื่องเวทมนต์คาถา ความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิ ประสิทธิภาพ และประสบการณ์ ในการรักษาพยาบาลทำให้ชาวบ้านไปหาหมอพื้นบ้านเพื่อรักษาพยาบาล และการแพทย์สมัยใหม่ยังไม่เป็นที่นิยมในชุมชนแห่งนี้

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สุรินทร์, การแพทย์พื้นบ้าน, ความรู้ท้องถิ่น, ความเชื่อ, วัฒนธรรม

อนันท์ กาญจนพันธุ์. (2538) "การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับศักยภาพของชุมชนไทย" **วิพากษ์สังคมไทย** (153-191) กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ; อัมรินทร์.

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับศักยภาพของชุมชนไทย โดยใช้แนวคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคม มองว่าความเป็นชุมชนจะเกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ อำนาจ และความสัมพันธ์ในการจัดการและควบคุมทรัพยากรของส่วนรวม หรือภาษาล้านนาเรียกว่า ของหน้าหมู ซึ่งศักยภาพของชุมชนหมายถึงพลังอำนาจในการปกป้องของหน้าหมู และความสามารถในการแก้ไขขัดแย้งในการควบคุมและจัดการทรัพยากรของส่วนรวมนั่นเอง ซึ่งจะผลิตใหม่ได้ภายใต้เงื่อนไขสำคัญอย่างน้อย 2 ประการคือ ความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรของส่วนรวม และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบตลาดแบบทุนนิยมที่มีความพยายามเปลี่ยนให้ของหน้าหมูเป็นของส่วนตัว โดยพลังดังกล่าวถือเป็นทางเลือกให้กับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การเปลี่ยนแปลงทางสังคม, ชุมชนไทย, ชุมชนเข้มแข็ง, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น

เยาวนิจ กิตติธรรกุล. (2543) "ข้าง" ที่หยัดยืนด้วย "เท้าหลัง" ผู้หญิงชาวบ้านในวิถีชุมชนภาคใต้' **การประชุมวิชาการระดับชาติสาขาสังคมวิทยา ครั้งที่ 1 : สถานภาพผลงานวิจัยเกี่ยวกับพลวัตการปรับตัวของสังคมไทย 15-16 ธันวาคม 2543 ณ กรุงเทพมหานคร.**

ปฏิสัมพันธ์ของปัจจัยด้านนโยบายการพัฒนาของรัฐที่ดำเนินการในระดับหมู่บ้าน และปัจจัยด้านกลไกในระบบตลาดที่มีผลต่อระบบการผลิตและบริโภคในชุมชน กับบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงชาวบ้าน โดยการสัมภาษณ์ สังเกต และมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับผู้หญิงที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 23 ครอบครัวของหมู่บ้านแห่งหนึ่งริมทะเลสาบสงขลาในช่วงปี 2540-2541 ผลจากการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อันเนื่องมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำให้ลักษณะครอบครัวในชนบทเปลี่ยนแปลงหลายประการ แต่ลักษณะการแบ่งงานกันทำระหว่างชายหญิง และการจัดการเรื่องเงินในครอบครัวยังเป็นบทบาทที่ไม่เปลี่ยนแปลง อุดมการณ์เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงยังคงเน้นความเป็นแม่และงานบ้าน และภาระหน้าที่ของผู้หญิงเอื้อประโยชน์อย่างยิ่งต่อครอบครัวและชุมชน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ภาคใต้, ครอบครัว, ผู้หญิง, สตรีศึกษา, สตรีนิยม

ศิริรัตน์ แอดสกุล, เสถียร วิพรมหา และนิภา ธรรมบวร. (2542) "รายงานผลการวิจัยเรื่อง การอ้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญ : กรณีศึกษาชุมชนมอญบ้านม่วง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี" กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัฒนธรรมและปัจจัยที่ทำให้เกิดการอ้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวมอญบ้านม่วง อำเภอบ้านม่วง จังหวัดราชบุรี โดยการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกชุมชนมอญแห่งนี้ โดยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในการวิเคราะห์ และผลจากการศึกษาพบว่า ชาวมอญบ้านม่วงยังคงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้านภาษา ศาสนา พิธีกรรม ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ไว้ได้ และขณะเดียวกันมีการผสมกลมกลืนเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมบางส่วนเข้ากับสังคมไทย โดยมีปัจจัยด้านนโยบายของรัฐ การศึกษา อาชีพ การแต่งงาน การตั้งถิ่นฐาน และการอพยพย้ายถิ่น เป็นตัวส่งเสริม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ราชบุรี, ชาวมอญ, เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม, การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

สมบัติ ชุตินันท์. (2546) "พัฒนาทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน" วารสารเศรษฐกิจและสังคม 40 (2) : 43-45.

การพัฒนาทุนทางสังคมทั้งด้านมนุษย์ ทุนที่เป็นสถาบันและทุนทางปัญญาวัฒนธรรม ใช้การศึกษาเอกสาร ภายใต้แนวคิดการพัฒนาและทุนทางสังคม จากการศึกษาพบว่าการพัฒนาทุนทางสังคมของไทย ควรทำโดยการสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน จัดทำแผนที่ทุนทางสังคม (Social capital mapping) ของประเทศไทย เร่งฟื้นฟูวัฒนธรรมที่ดิ่งาม ปรับกระบวนการเรียนรู้ให้คนไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชน และสนับสนุนบทบาทของสถาบันทางสังคมที่มีอยู่

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การพัฒนาทุนทางสังคม, สังคมไทย, ทุนทางสังคม, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น

ทิวา วงศ์ธนาภา. (2539) 'เงื่อนไขทางสังคมที่มีผลต่อปรากฏการณ์การก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะ : ศึกษากรณีโรงเรียนอาชีวะแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร' วิทยานิพนธ์สังคมวิทยามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรากฏการณ์การก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะ ใช้การสัมภาษณ์และสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ภายใต้นโยบายการมองปรากฏการณ์ทางสังคม การปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์ จากการศึกษาพบว่า กิจกรรมการรับน้อง ค่านิยม ประเพณี พิธีกรรม ระบบสัญลักษณ์รวมทั้งกระบวนการปฏิสังสรรค์ของบุคคลในสังคม ทำให้เกิดแบบแผนของสังคมที่เป็นกลไกนำไปสู่และดำรงอยู่ของการทะเลาะวิวาท การเกิดตัวตนแห่งสถาบัน การให้ความหมายและการตีความรู้สึกแห่งศักดิ์ศรี ทำให้บุคคลเกิดโลกทัศน์และกระบวนการให้เหตุผลต่อพฤติกรรมการก่อเหตุทะเลาะวิวาทในแง่เป็นเรื่องปกติธรรมดา และมีเหตุผลสมควรตามกลุ่มอ้างอิง ทำให้เกิดพฤติกรรมการก่อเหตุทะเลาะวิวาทอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, นักเรียนอาชีวะ, กรุงเทพมหานคร, ปรากฏการณ์ทางสังคม, การปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์, การทะเลาะวิวาท

วงศ์กร ภูทอง. (2547) "สังคมไทย คิดอย่างไร กับการพัฒนาทุนทางสังคม" วารสารเศรษฐกิจและสังคม 41 (5) : 39-43.

ความคิดของสังคมโดยต่อทุนทางสังคมตามแนวคิดทุนทางสังคม ศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร จากการศึกษาพบว่าทุนทางสังคมมีความแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคสังคม โดยทุกภาคมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องความหมายของทุนทางสังคม องค์ประกอบของทุนทางสังคม ภูมิภาคส่วนใหญ่เห็นว่าต้องเพิ่มทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และในการพัฒนาทุนทางสังคมไปสู่ความยั่งยืน เห็นว่าต้องมีการดำเนินกิจกรรมอย่างครบวงจร ส่วนประเด็นของการเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติเห็นว่าควรสร้างเวทีประชาคมโดยมีภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และชุมชน ทำงานประสานเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ทุนทางสังคม, การมีส่วนร่วม, การพัฒนาที่ยั่งยืน, ชุมชน, ประชาสังคม

ณัฐริดา สุขมนัส. (2539) 'ความเชื่อเรื่องดวงจัญในวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีนในกรุงเทพมหานคร' วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัย ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คติความเชื่อ และบทบาทของระบบความเชื่อเรื่องจัญในวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีน ใช้แนวคิดความเชื่อเรื่องดวงจัญ แนวคิดการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม และแนวคิดของระบบสัญลักษณ์ ศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม ในชุมชนเยาวราชและสำเพ็ง และสุสานฮูลิน และการสัมภาษณ์นักดูดวงจัญ ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อเรื่องดวงจัญ เข้ามาในสังคมไทยโดยผ่านกลุ่มชาวจีน ได้รับอิทธิพลจากปรัชญาอี่จิง และลัทธิเต๋า ดวงจัญสำหรับสุสานเป็นสัญลักษณ์ของเอกภาพทางสายตระกูลและดวงจัญเพื่อที่อยู่อาศัยสนองความต้องการความปลอดภัย ความมั่นคงทางจิตใจ ความสุขและความเจริญในชีวิต

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, กรุงเทพมหานคร, ดวงจัญ, ชาวจีน, การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม, สัญลักษณ์ศาสตร์, ระบบความเชื่อ

พัฒนา บุญอ่ำ. (2537) 'การปรับตัวของสตรีชนบทต่อวิถีชีวิตในกรุงเทพมหานคร : ศึกษาเฉพาะกรณีแม่ค้าดอกไม้ย่านปากคลองตลาด' วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัย ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การปรับตัวของสตรีชนบทต่อชีวิตในกรุงเทพฯ องค์ประกอบของเศรษฐกิจนอกระบบในเศรษฐกิจทุนนิยม ข้อจำกัดหรือปัญหาการหารายได้นอกบ้านกับหน้าที่ในฐานะแม่บ้าน ใช้ทฤษฎีการเติบโตของเมืองและวิถีชีวิตในเมือง ศึกษาโดยการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์สตรีชนบทที่เข้าทำงานในอาชีพแม่ค้าดอกไม้บนทางเท้าย่านปากคลองตลาด 120 คน ผลการศึกษาพบว่า เศรษฐกิจนอกระบบตอบสนองการปรับตัวของผู้อพยพเข้ามาในกรุงเทพฯ ได้ ความร่วมมือระหว่างเศรษฐกิจทั้งในและนอกระบบ ปรากฏให้เห็นในรูปบทบาทของพ่อค้าคนกลางที่ให้ทุนกู้แม่ค้าดอกไม้ ความเจริญเติบโตในเศรษฐกิจนอกระบบดำเนินควบคู่กับทุนนิยมในกรุงเทพฯ และแม่ค้าดอกไม้มีโอกาสจะเลื่อนฐานะตัวเองมาเป็นผู้ประกอบการ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, กรุงเทพมหานคร, สตรีศึกษา, เพศสภาพ, การปรับตัว, เศรษฐกิจ, ทุนนิยม

นันทพร แสนศิริพันธุ์. (2544) "รายงานการวิจัยเรื่อง มิติทางสังคมวัฒนธรรม : การตัดสินใจเลือกวิถีคุมกำเนิดของหญิงชายในจังหวัดเชียงใหม่" เชียงใหม่ : ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจและการรับรู้ของกลุ่มสตรีเกี่ยวกับบทบาทในการคุมกำเนิดและครอบครัว และการรับรู้ของสตรีเกี่ยวกับสิทธิของตนในการรับข้อมูลเกี่ยวกับการคุมกำเนิด ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว ศึกษาโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มหญิงวัยเจริญพันธุ์และบุคลากรด้านสุขภาพที่เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว จากการศึกษาพบว่า กลุ่มสตรีมีบทบาทช่วยเหลือกันในครอบครัว ไม่ได้แบ่งหน้าที่โดยเด็ดขาด ชายมักมีอำนาจเหนือหญิงในการคุมกำเนิด

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เชียงใหม่, การคุมกำเนิด, การวางแผนครอบครัว, ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ, เพศสภาพ, สิทธิสตรี

ณรงค์ บุญสวยขวัญ. (2536) 'ความขัดแย้งทางสังคมในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจระดับท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านแห่งหนึ่งในอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช' วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มสังคมในระดับท้องถิ่นที่ปฏิบัติตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของหมู่บ้านในอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้แนวคิดความขัดแย้งในสังคม ศึกษาโดยการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์เกษตรกรนาข้าว นักธุรกิจ นากุ้ง เจ้าหน้าที่ทางราชการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้ง ผลการศึกษาพบว่า การตอบสนองของทางราชการต่อการเคลื่อนไหวของเกษตรกรนาข้าวในประเด็นผลกระทบจากการทำนากุ้ง ไม่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรนาข้าว เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีประโยชน์แอบแฝงในการเป็นเจ้าของนากุ้ง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, นครศรีธรรมราช, ความขัดแย้งทางสังคม, เกษตรกร, นากุ้ง, การพัฒนาเศรษฐกิจ

มนนิภา สังข์ศักดิ์ดา, นิสวันต์ พิษณุดำรง และธีระพงษ์ มาลัยทอง. (2547) "มวยไทย ... แบบอย่างการสร้างทุนทางสังคมที่ช่วยจรโลงชาติ" *วารสารเศรษฐกิจและสังคม* 41 (5) : 56-63.

มวยไทยในฐานะแบบอย่างการสร้างทุนทางสังคมของไทย ใช้แนวคิดทุนทางสังคม ศึกษาโดยการวิจัยเอกสารและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเรื่องมวยไทย จากการศึกษาพบว่า มวยไทยมีที่มาจากกรปกป้องชาติยามศึกสงคราม ทำให้บรรพบุรุษใช้มวยไทยในการหล่อหลอมคนให้เป็นคนดี แต่ต่อมามวยไทยถูกเปลี่ยนไปใช้ในเชิงพาณิชย์และการพนัน ดังนั้นมวยไทยควรได้รับการฟื้นฟูและเผยแพร่ เนื่องจากมวยไทยมีองค์ความรู้แฝงอยู่ และสามารถสร้างทุนทางสังคมได้ คือ การสอนมวยไทยมีการบูรณาการโดยให้ผู้เรียนเก่งและดีพร้อม ๆ กัน และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อีกทั้งมวยไทยช่วยสร้างทุนทางสังคมได้เพราะในการเรียนการสอนผู้เรียนและผู้สอนจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ทุนทางสังคม, มวยไทย, ศิลปะการป้องกันตัว, วัฒนธรรม, บูรณาการ

ปริญญา ปราชญาณุพร. (2542) "การสูญเสียคุณค่าด้านมนุษยธรรม สังคม และระบบนิเวศน์ไปในกระบวนการถ่ายโอนเทคโนโลยีสมัยใหม่ในประเทศไทย : พระราชดำริและการทรงงานพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น" *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์* 39 (3) : 51-75.

บทบาทของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในกระบวนการพัฒนาของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียและประเทศไทย ใช้การศึกษาเอกสาร ภายใต้นแนวคิดการพัฒนา จากการศึกษาพบว่า ในกรณีของประเทศไทยจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทำให้เกิดการทบทวนทิศทางการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมใหม่ โดยเปลี่ยนเป้าหมายจากการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมมาเป็นการพัฒนาในหลักเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนตามทฤษฎีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปในเชิงอนุรักษ์ควบคู่กับการพัฒนาที่จะนำไปสู่สังคมพึ่งตนเองและพัฒนาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การพัฒนา, เศรษฐกิจพอเพียง, การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ, การพัฒนาอย่างยั่งยืน

พฤษ์ เถาถวิล. (2542) 'พลวัตของความขัดแย้งในการเข้าถึงพื้นที่ป่า : กรณีศึกษาหมู่บ้านป่าชุมชนในจังหวัดลำพูน' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พลวัตของความขัดแย้งในการเข้าถึงพื้นที่ป่าในชุมชนที่มีวิถีชีวิตผูกพันกับป่า ลักษณะและเงื่อนไขของความขัดแย้งในการเข้าถึงพื้นที่ป่า ศักยภาพและเงื่อนไขในการปรับตัวของชุมชน โดยใช้กรอบความคิดเรื่องความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐกับชุมชนในการจัดการทรัพยากร จากการศึกษาพบว่า การที่รัฐใช้หลักการจัดการเพื่อตอบสนองการผลิตในระบบตลาด ซึ่งเป็นวิธีการที่แตกต่างจากการจัดการทรัพยากรของชุมชนนั้น นำมาซึ่งความขัดแย้งในการเข้าถึงพื้นที่ป่าในชุมชนที่สูงขึ้น แต่ท่ามกลางพลวัตของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้น พบว่า กระบวนการจัดการความขัดแย้งในชุมชนได้เกิดขึ้น การต่อรองได้นำไปสู่การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของผู้ที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งเป็นเงื่อนไขอันดีที่จะปกป้องสิทธิประโยชน์ของกลุ่มคนชายขอบ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ลำพูน, กลุ่มสิทธิพลท้องถิ่น, ป่าชุมชน, การจัดการทรัพยากร, รัฐ, การมีส่วนร่วม, กลุ่มคนชายขอบ, การปรับตัวของชุมชน, ความขัดแย้ง

เฉลิมเกียรติ ผิวนวล. (2537) "คิดถึงลัทธิพิธีเสด็จพ่อ ร.5" วารสารธรรมศาสตร์ 20 (3) : 171-179.

ทัศนะบางประการต่องานเขียนของศาสตราจารย์ ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ เรื่อง ลัทธิพิธีเสด็จพ่อ ร.5 การเข้าถึงรัฐในจินตนาการผ่านลัทธิพิธี มูลเหตุของการบูชา ร.5 ในกลุ่มชนชั้นกลางไทย ปัญหาประชาธิปไตยในกลุ่มชนชั้นกลาง แนวความคิดประชาธิปไตย แนวความคิดชนชั้นกลาง ศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร จากการศึกษาพบว่า ชนชั้นกลางไทยบางกลุ่มซึ่งบูชา ร.5 ยังคงมีปัญหาทางจิตวิทยาโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่พวกเขาไม่สามารถแก้ไขได้ พิธีกรรมลัทธิบูชา ร.5 จึงเป็นทางออกและเป็นที่พักใจ รัฐและประชาชนยังคงมีช่องว่างระหว่างกัน เมื่อใดที่รัฐเข้ามายุ่งในพิธีการบูชา ร.5 ด้วยเหตุผลแบบราชการ เมื่อนั้นประชาธิปไตยของมวลชนก็สูญสิ้นไป

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ร.5, ชนชั้นกลาง, ประชาธิปไตย, พลเมือง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง

จตุเทพ ยาสุมทร. (2543) 'ทุนทางสังคมในชุมชนชนบทภาคเหนือ' วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ความหลากหลายของทุนทางสังคมในชุมชนชนบทภาคเหนือ ปัจจัยที่ทำให้ทุนทางสังคมดำรงอยู่ได้ และการนำทุนทางสังคมไปใช้ในงานพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้การสัมภาษณ์และการสังเกตชาวบ้านในชุมชนแม่ทา จังหวัดลำพูน และอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับทุนทางสังคม วิธีชุมชน และการพึ่งตนเองในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่าทุนทางสังคมในชุมชนแม่ทามีทั้งทุนที่เป็นธรรมชาติ ทุนที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ ทุนด้านการเงิน วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ ระบบคุณค่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการมีเครือข่ายความสัมพันธ์กับองค์กรชุมชน โดยมีปัจจัยด้านการสืบทอด กระบวนการจัดการที่ดี ผู้นำ และเครือข่ายสนับสนุนให้เกิดมีองค์กรเครือข่ายทั้งในชุมชนและการประสานงานกับองค์กรเครือข่ายภายนอก ทำให้ทุนทางสังคมดำรงอยู่และนำไปใช้พัฒนาท้องถิ่น

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ลำพูน, ทุนทางสังคม, วัฒนธรรมชุมชน, การมีส่วนร่วมของประชาชน

จะเด็จ เชาววิไล. (2537) "วัฒนธรรมคนงานยุคโลกาภิวัตน์" วารสารสังคมพัฒนา 22 (3-4) : 78-85.

วัฒนธรรมคนงานในยุคโลกาภิวัตน์ ใช้การศึกษาเอกสารภายใต้แนวคิดโลกาภิวัตน์ บริโคนิยม กระบวนการผลิตแบบสายพาน จากการศึกษาพบว่าท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์และเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่ส่งเสริมให้คนติดอยู่ในวัฒนธรรมแห่งการบริโคนิยม และการพัฒนาเศรษฐกิจแบบกระแสหลักที่อาศัยการผลิตจากอุตสาหกรรมเป็นหลัก โดยคนงานถูกบังคับให้ทำงานในรูปแบบ "กะ" หรือวันละไม่ต่ำกว่า 8 ชั่วโมงซึ่งเป็นลักษณะที่ผิดธรรมชาติของมนุษย์ และจากกระบวนการของระบบอุตสาหกรรมทำให้คนงานส่วนใหญ่ห่างเหินกัน ขาดการรวมตัว มุ่งแต่เอาตัวรอดเพียงลำพัง ทำให้คุณภาพชีวิตที่แท้จริงหายไป ซึ่งการแก้ไขสามารถทำได้โดยการส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวกันของคนงานตามโรงงานต่าง ๆ และให้ขบวนการแรงงานเป็นผู้นำในการสร้างวัฒนธรรมคนงาน ที่จะทำให้คนงานสามารถรักษาศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เห็นคุณค่าของตนและมีน้ำใจต่อกัน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, คนงาน, โลกาภิวัตน์, เศรษฐกิจทุนนิยม, การผลิตแบบสายพาน, บริโคนิยม, ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

สิริพร สมบูรณ์บุรณะ. (2545?) "ขยะเก็บชีวิต ชีวิตขายขยะ : ประสบการณ์เมืองคนเก็บและรับซื้อของเก่าชาเล้ง" **ชีวิตขายขอบ : ตัวตนกับความหมาย** (184-223) กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

ประสบการณ์ชีวิตของตัวแทนคนเก็บและรับซื้อของเก่าในมุมมองเชิงวัฒนธรรม ศึกษาโดยใช้แนวการศึกษาทางมานุษยวิทยา เน้นการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมในกิจกรรมการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตประจำวัน การใช้เส้นทางและรับซื้อของเก่าของกลุ่มชาเล้งบริเวณชุมชนกองขยะหนองแขม คนเก็บขยะข้างถนนและคนรับซื้อของเก่าชาเล้งบริเวณท่าพระจันทร์ ผลการศึกษาพบว่า คนเก็บและรับซื้อของเก่าเป็นพวกขายขอบของสังคมเมืองที่ถูกมองว่าเป็นผู้ที่แปลกแยกจากบรรทัดฐาน กฎระเบียบและศีลธรรม เป็นประชากรส่วนเกินที่เข้ามาอยู่ในเมือง การศึกษาน้อย และไม่มีเงิน คนพวกนี้จะมีความรู้สึกสิ้นหวัง ต่ำต้อย ไม่มีศักดิ์ศรีและไม่มั่นคงในชีวิต ใช้ทรัพยากรที่เป็นขายขอบของสังคม ต้องพึ่งพิงขายขอบของการผลิต และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นขายขอบ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, กรุงเทพมหานคร, คนเก็บขยะ, ชาเล้ง, พ่อค้ารับซื้อของเก่า, คนขายขอบ

ชัชวาลย์ ทองดีเลิศ. (2544) "โงงเฮียนสืบสานภูมิปัญญา" **ปาจารย์สาร** 27 (2) : 48-51.

การสืบสานวัฒนธรรม ภูมิปัญญาล้านนา ผ่านโงงเฮียนสืบสานภูมิปัญญา ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ศึกษาจากเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องพบว่า การที่กระแสวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตของชาวล้านนามากขึ้นเรื่อย ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรม ทำให้ความเข้าใจในคุณค่าของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาลดน้อยลงผู้รู้หรือพ่อครู แม่ครูไม่ได้รับความสนใจ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้องค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่ร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อสืบทอดศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยร่วมกันจัดงาน "สืบสานล้านนา" ขึ้นเป็นประจำทุกปี แต่เพื่อให้เกิดการสืบสานภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาอย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการจัดงานสืบสานล้านนาจึงเสนอโครงการ "โงงเฮียนสืบสานภูมิปัญญา" โดยมีพ่อครู แม่ครู เป็นคนถ่ายทอดองค์ความรู้

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ภูมิปัญญาล้านนา, วัฒนธรรมล้านนา, การสืบสานภูมิปัญญา, ภูมิปัญญาท้องถิ่น

วิศิษฐ์ วังวิญญู. (2541) "ชุมนุมใหญ่นานาชาติ เพื่อแสวงหาทางเลือกอื่นอันปลอดภัยพ้นจากบริโภคนิยม" ภาจารย์สาร 24 (3) : 11-16.

ความคิดเห็นและความรู้สึกของผู้คนที่เข้าร่วมชุมนุมใหญ่ที่จัดขึ้นที่พุทธมณฑล ว่าด้วยทางเลือกออกจากสังคมนิโคนิยม และการเมืองทางเลือกที่จัดขึ้น ณ อาศรมวงศ์สนิท และการศึกษาทางเลือกที่จัดขึ้นที่อาศรมเสมสิกขาลัย พบว่าสามารถสัมผัสได้ถึงพลังสร้างสรรค์และแรงบันดาลใจ การก่อตัวของมิตรภาพในรูปแบบต่าง ๆ ของบรรดาชนกลุ่มน้อยจากพื้นที่ต่าง ๆ การชุมนุมนี้เปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้ปัญหา และอุปสรรคร่วมกัน ตลอดจนแบ่งปันแรงบันดาลใจและแนวทางในการแก้ไข

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, พุทธมณฑล, การเมืองทางเลือก, บริโภคนิยม

พิเชฐ สายพันธ์. (2545?) "เกย์ : ในฉากชีวิตแห่งสีลมสถาน" ชีวิตชายขอบ : ตัวตนกับความหมาย (36-95) กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

ภูมิหลังเรื่องการจำแนกเพศสภาพในสังคมต่าง ๆ และให้ตัวอย่างของบางสังคมที่มีการจำแนกเพศหญิง ชาย และเพศที่สาม โดยใช้กรอบแนวคิดความเป็นชายขอบมาวิเคราะห์ ผู้เขียนเห็นว่า การจำแนกเพศสภาพให้มีเฉพาะชายและหญิงเป็นคู่ตรงข้ามคู่เดียว ทำให้กลุ่มที่ไม่สามารถจัดเข้าประเภทชายหรือหญิง เช่น กลุ่มเกย์เกิดความเป็นชายขอบ และสามารถถูกนิยามความหมายไปในทางลบ โดยผู้เขียนให้ความสนใจวิถีชีวิตของเกย์ในแหล่งบันเทิงย่านสีลม ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญต่อวิถีชีวิตของเกย์ ไม่เฉพาะความสำคัญด้านกายภาพที่เป็นแหล่งบันเทิงเท่านั้น แต่ยังเป็นพื้นที่ที่สามารถให้กลุ่มเกย์สร้างและแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของเกย์ และลักษณะของการแสดงออกทางด้านการบริโภคได้

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สีลม, เพศสภาพ, เกย์, คนชายขอบ

สุไลพร ชลวิไล. (2545?) "หญิงรักหญิง : ผู้หญิงของความเป็น "อื่น" " ชีวิตชายขอบ : ตัวตนกับความหมาย (96-137) กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

ความเป็นมาของแนวคิด และให้ความสำคัญแก่ขบวนการสตรีนิยมตะวันตกในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 1960 ซึ่งทำให้เกิดการเคลื่อนไหวและเรียกร้องให้มีการตั้งคำถามการจำแนกความแตกต่างระหว่างชาย-หญิง และทำให้มีการถกเถียงทำความเข้าใจความเป็นหญิงรักหญิงอย่างเปิดเผยมากขึ้น สำหรับในสังคมไทยผู้เขียนเห็นว่าความคิดเกี่ยวกับการจำแนกเพศในวัฒนธรรมไทยเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและยังต้องการการวิเคราะห์ทำความเข้าใจ นอกจากนี้ยังพบว่าในสังคมไทยปรากฏการณ์หญิงรักหญิงเป็นเรื่องที่น่าอับอาย ถูกกีดกันและถูกเลือกปฏิบัติ อุดลักษณะของหญิงรักหญิงมักถูกนำเสนอด้วยภาพของทอม และดี้ ซึ่งเป็นภาพที่คับแคบ หญิงรักหญิงมีลักษณะการมองตัวเองและรับรู้ภาพที่คนอื่นมองตนเองอย่างซับซ้อน มีความแตกต่างหลากหลายภายในตามสถานภาพทางสังคม การศึกษาและบริบทแวดล้อมที่พวกเขาใช้ชีวิตอยู่

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เพศสภาพ, หญิงรักหญิง, สตรีนิยม, อุดลักษณะ

สุรียา สมุทคุปต์ และพัฒนา กิติอาษา. (2544) ภูมิปัญญาไม้ไผ่ : ในวัฒนธรรมของคนชายขอบ นครราชสีมา: สาขาวิชาศึกษาทั่วไป สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

ภูมิปัญญาไม้ไผ่หรือวัฒนธรรมไม้ไผ่จากมุมมองทางมานุษยวิทยาร่วมสมัยในประเด็นพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลง ความหมายต่อวิถีชีวิตของคนชายขอบในสังคมไทยยุคโลกาภิวัตน์ โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และใช้มโนทัศน์ทางมานุษยวิทยาภาษาศาสตร์เรื่องวาทกรรมและสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า ภูมิปัญญาไม้ไผ่เป็นอุปลักษณะชุดหนึ่งที่สามารถใช้ทำความเข้าใจสังคมไทยสมัยใหม่ได้ ภูมิปัญญาชนิดนี้กำลังเลือนหายและถูกลดความสำคัญโดยเฉพาะในวัฒนธรรมของคนชายขอบ แต่ภูมิปัญญาไม้ไผ่ยังคงเป็นอัตลักษณ์สำคัญของคนไทยและวัฒนธรรมไทยเมื่อพิจารณาถึงความสามารถในการปรับตัวและลักษณะอเนกประสงค์เฉพาะตัว

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ภูมิปัญญาไม้ไผ่, วัฒนธรรมไม้ไผ่, อุปลักษณะ, วาทกรรม, สัญลักษณ์, วัฒนธรรมชายขอบ

เคมพ์, เจเรมี. (2543) "ตัวแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์ในการศึกษาสังคม" ระบบอุปถัมภ์ (219-258) กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เจเรมี เคมพ์ ได้วิพากษ์วิจารณ์แนวคิดเรื่องระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยของลูเวียน เอมส์ แสงส์ โดยเห็นว่าความคิดของแสงส์ เรื่องระบบอุปถัมภ์มีประโยชน์ในการวิเคราะห์สังคมไทย เฉพาะระดับจุลภาคที่มีความสัมพันธ์โดยส่วนตัวเป็นพื้นฐาน ไม่สามารถอธิบายสังคมไทยในระดับมหภาคได้ เพราะความสำคัญของระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยจำกัดเฉพาะกลุ่มเล็ก ๆ ในระบบราชการ หรือในสังคมชนบทที่ห่างไกล นอกจากนี้ผู้เขียนยังเห็นว่า แสงส์ยึดติดกับแนวคิดระบบอุปถัมภ์มากเกินไป โดยไม่ได้เปรียบเทียบระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยกับสังคมอื่น ๆ และยึดเอาลักษณะเฉพาะของสังคมไทยที่มีการจัดระเบียบสังคมตามระดับสูงต่ำว่าเป็นความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ระบบอุปถัมภ์, ลูเวียน เอมส์ แสงส์, สังคมไทย, ระบบราชการ

เย็นใจ เลหาถนิช. (2539) "ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมเทศ" วารสารไทย 16 (64) : 33-39.

ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมตะวันตกภายใต้แนวคิดความเป็นไทยกับการนำวัฒนธรรมชาติอื่นมาใช้เป็นการศึกษาจากเอกสาร จากการศึกษาพบว่า ความเป็นไทยจะคงอยู่ในคนไทยเสมอไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน ซึ่งความเป็นคนไทยจะปรากฏออกมาเสมอแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงทางภายนอกต่าง ๆ เช่นการแต่งกาย การรับประทานอาหาร ความเป็นเมืองแบบตะวันตก หรือแม้กระทั่งการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองที่รับมาจากตะวันตกโดยตรง ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ก็ถูกปรับใช้และใส่ความเป็นคนไทย นิสัยคนไทยเข้าไปด้วยเสมอ ซึ่งนิสัยคนไทยก็คือ ชอบสบาย สะดวกสนุก มั่งง่าย ชาดวินัยแต่รักอิสระเสรี รักพวกพ้อง โอบอ้อมอารี และกล้าหาญ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, วัฒนธรรมไทย, วัฒนธรรมตะวันตก, ความเป็นคนไทย, นิสัยคนไทย

อรทัย นุจรูญพานิช. (2544) "ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ" วารสารสังคมพัฒนา 29(4): 79-87.

ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ ภายใต้แนวคิดของสตรีนิยมที่ว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนและสันติภาพถาวรจะเกิดขึ้นไม่ได้ หากสังคมโลกยังไม่สร้างความเท่าเทียมกันระหว่างชายหญิง ศึกษาภายใต้หัวข้อรู้อย่างไร หญิงชายไม่เท่าเทียมกัน บทบาทเพศใครกำหนด สถานภาพสตรีไทย มิติเชิงโครงสร้างประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม สถานภาพสตรี มิติด้านความเชื่อและศาสนา พบว่าความไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงชายถูกกำหนดโดยโครงสร้างสตรี การแบ่งงานกันทำ ซึ่งตามความเป็นจริงทางประวัติศาสตร์ฐานะของผู้หญิงในชนชั้นสามัญทั่วไปแล้วไม่ต่ำต้อยกว่าผู้ชายแม้จะมีหน้าที่รับผิดชอบต่างกันแต่ก็มักมีกลไกของวัฒนธรรมบางอย่างที่เอื้อประโยชน์และให้การดูแลผู้หญิงอย่างยกย่อง สิ่งที่ทำให้ผู้หญิงไม่โดดเด่นและนำมาซึ่งการลดคุณค่า น่าจะมาจากคติความเชื่อทางศาสนาพุทธที่ให้ผู้ชายบวชได้ แต่ผู้หญิงบวชไม่ได้

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ, สตรีนิยม, ความเชื่อทางศาสนา, การพัฒนายั่งยืน

ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. (2541) "วาทกรรมว่าด้วยชาวเขา" สังคมศาสตร์ : วารสารทางวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 11(1): 92-135.

ชาวเขา เป็นวาทกรรมที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ในรัฐไทยสมัยใหม่ เป็นวาทกรรมที่เปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์บนภูเขาให้กลายเป็นผู้ก่อการร้าย พวกปลุกผีและพวกตัดไม้ทำลายป่า บทความนี้ทำการตรวจสอบการสร้างวาทกรรมชุดนี้และชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและกลุ่มประชาชนในเขตชายขอบ การทำหายและการใช้วาทกรรมดังกล่าวโดยชนในภูเขาลดจนกลุ่มทางสังคมอื่น การนิยามตำแหน่งแห่งที่ใหม่ของตนเองและการถูกผนวกเป็นส่วนหนึ่งของรัฐชาติสมัยใหม่

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, กลุ่มชาติพันธุ์, รัฐชาติสมัยใหม่, ชนกลุ่มน้อย, ชายขอบ

พงษ์ศักดิ์ ขำเพชร. (2540) 'เครือข่ายระบบอุปถัมภ์ : ศึกษาเฉพาะกรณีมือปืนรับจ้าง' วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยามหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภูมิหลังของมือปืนรับจ้างภายใต้สภาพสังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจและการศึกษา กระบวนการเข้าสู่การเป็นมือปืนรับจ้าง และความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างมือปืนรับจ้างกับผู้อุปถัมภ์ โดยการสัมภาษณ์มือปืนจำนวน 5 คน และใช้แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่ามือปืนแทบทุกคนมีภูมิหลังทางเศรษฐกิจที่ยากจน การศึกษาไม่สูง ทุกคนผ่านการเป็นนักเลง การปล้นจี้ และเป็นมือปืนอาชีพในที่สุด ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างมือปืนกับผู้อุปถัมภ์เป็นการตอบแทนหรือให้การช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหา โดยมือปืนทำงานให้ผู้อุปถัมภ์ทุกประเภทและผู้อุปถัมภ์ให้การดูแลเรื่องความปลอดภัยและทรัพย์สิน แนวโน้มในอนาคตลักษณะอาชีพมือปืนคงเปลี่ยนแปลงรูปแบบที่หลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ระบบอุปถัมภ์, มือปืนรับจ้าง, สภาพสังคมวัฒนธรรม, นักเลง

ดวงจันทร์ อภาวชิรุตม์ (2547) "พระธาตุกับผู้หญิง : มุมมองจากแม่หญิงล้านนา" ผู้หญิงกับพระธาตุ (54-60) เชียงใหม่: มูลนิธิสถาบันพัฒนาเมือง.

ผู้หญิงล้านนากับวิถีปฏิบัติที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา ผู้เขียนได้อธิบายถึงเหตุผลของข้อห้ามต่างๆ สำหรับผู้หญิงล้านนาในเรื่องทางพุทธศาสนา เช่น การห้ามผู้หญิงเข้าใกล้พระธาตุ หรือที่บรรจุพระอัฐิธาตุ เป็นหลักการเดียวกับการห้ามผู้หญิงและพระสงฆ์อยู่ใกล้กันเกินควร หรือการห้ามผู้หญิงไปวัดช่วงมีรอบเดือนก็เพื่อความสะอาดของผู้หญิงเอง เพราะสมัยโบราณการมีรอบเดือนของผู้หญิงเป็นเรื่องยุ่งยากและลำบากมาก โดยผู้เขียนกล่าวถึงนักวิชาการต่างๆ ที่ออกมาแสดงทัศนคติต่อเรื่องนี้ รวมถึงเรื่องอื่นๆว่า ในการเป็นนักวิชาการที่ดี ควรศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องที่จะวิจารณ์ให้ถ่องแท้เสียก่อน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, พระธาตุ, ผู้หญิงล้านนา, พุทธศาสนา, นักวิชาการ

วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ. (2541) "เมื่อองค์การภาคประชาชนบุกองค์กรการค้าโลกทวงสิทธิพืชพันธุ์ไทย"
 ปาจารย์สาร 25 (1) : 22-29.

การโต้ตอบเรื่องสิทธิในภูมิปัญญาไทยที่ถูกบรรษัทอุตสาหกรรมเอาเปรียบ ใช้การสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม ภายใต้แนวคิดสิทธิในภูมิปัญญาท้องถิ่น จากการศึกษาพบว่า องค์การการค้าโลกเป็นองค์การระหว่างประเทศที่มีอิทธิพลมากที่สุดในโลกในการกำหนดความเป็นไปของโลก และข้อตกลงต่าง ๆ ภายใต้องค์การการค้าโลกส่งผลกระทบต่อประเทศกำลังพัฒนาทั่วโลก จากผลกระทบนี้ประเทศไทยได้ร่างกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชเพื่อคุ้มครองพืชพันธุ์ท้องถิ่น และเพื่อรักษาความหลากหลายของพืชพื้นเมือง ในขณะที่เดียวกันชุมชนเกษตรกรรมจะได้รับค่าตอบแทนจากบรรษัทต่าง ๆ ในการนำพืชเหล่านั้นไปใช้ นอกจากการคุ้มครองด้านกฎหมายแล้ว การรับรองสิทธิชุมชนท้องถิ่นก็เป็นกุญแจสำคัญของการคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพอีกประการหนึ่ง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, องค์การการค้าโลก, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, ความหลากหลายทางชีวภาพ, พืชพื้นเมือง, สิทธิชุมชน, ท้องถิ่น

ธีรนาถ กาญจนอักษร. (2541) "ยุทธศาสตร์ทางเลือกของแรงงานสตรีข้ามชาติ" วารสารธรรมศาสตร์ 24 (1) : 44-88.

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับแรงงานสตรีข้ามชาติ กรณีของแรงงานหญิงข้ามชาติเป็นตัวอย่งที่ชัดเจนที่สุดของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบมีผู้รับเคราะห์ และระบบชายเป็นใหญ่ที่ส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อสตรี โดยผ่านการแบ่งงานกันทำระหว่างเพศ และการตีราคาหรือให้คุณค่าแก่งาน การที่มีแรงงานหญิงหลั่งไหลไปเสี่ยงภัยในต่างแดน เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาภายในประเทศเองว่า ได้สร้างความเป็นผู้ด้อยโอกาสให้แก่ผู้หญิง ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขที่เป็นหัวใจสำคัญ คือ ผู้หญิงที่ร่วมชะตากรรมในการถูกผลักดันให้เป็นประชากรชั้นสอง ควรที่จะต้องร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, แรงงานสตรีข้ามชาติ, ลัทธิชายเป็นใหญ่, ผู้หญิง, ประชากรชั้นสอง

ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. (2545) "เรื่องราว" ของความรุนแรงในสังคมไทย : ฆ่าหั่นศพ พ่อฆ่าลูก และอื่น ๆ อีกมาก" **รัฐศาสตร์สาร** 23 (3) : 130-160.

ความรุนแรงในสังคมไทยผ่านสื่อประเภทหนังสือพิมพ์ โดยใช้แนวคิดของ Jahan Galtung ที่แบ่งความรุนแรงออกเป็น 3 ประเภท คือ ความรุนแรงทางตรง เป็นความรุนแรงที่เห็นได้ชัด เช่น บาดแผล ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง และความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม โดยตั้งประเด็นคำถามว่า สังคมมีความเข้าใจอย่างไรเกี่ยวกับปรากฏการณ์ เช่น การตัดอวัยวะ ตัดศีรษะ เป็นต้น ความรุนแรงในแบบที่เห็นจากสื่อหนังสือพิมพ์เป็นการกระทำที่ไม่มีเหตุผลหรือเป็นการกระทำที่มีความหมายหรือไม่ หรือการกระทำดังกล่าวมีความหมายเฉพาะเจาะจง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ความรุนแรง, วัฒนธรรม, สื่อ, พฤติกรรมเบี่ยงเบน

กาญจนา แก้วเทพ. (2545) "สื่อและวัฒนธรรมศึกษากับสังคมไทย" **รัฐศาสตร์สาร** 23 (3) : 50-97.

เป็นการสังเคราะห์งานศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสื่อและวัฒนธรรมศึกษากับสังคมไทย โดยใช้แนวคิดของกลุ่มนักวิชาการแห่งศูนย์ศึกษาวัฒนธรรมร่วมสมัย หรือที่รู้จักกันในนาม Birmingham School โดยนำแนวคิดที่เป็นแกนหลักของวัฒนธรรมศึกษาคือ วัฒนธรรมคือพื้นที่ที่มีปฏิบัติการด้านการสร้างและใช้ระบบสัญลักษณ์ภายใต้บริบทสังคม แนวคิดเรื่องอำนาจซึ่งมีแกนหลักของความคิดคือเรื่องวัฒนธรรมกับพลังอำนาจจาก Michael Foucault แนวคิดเรื่องอุดมการณ์ ได้ใช้ทัศนะของ L. Althusser รวมทั้งประสานแนวทางของทฤษฎีสัญญวิทยามาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ แนวคิดเรื่อง "ภาพตัวแทน" โดยยึดแนวทางของสำนักปรากฏการณ์นิยมโดยเฉพาะในแนวคิดเรื่อง การประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคม รวมทั้งแนวคิดและแนวทางการวิเคราะห์จากทฤษฎีสัญญวิทยามาใช้ศึกษาเรื่องภาพตัวแทน แนวคิดอัตลักษณ์ โดยอาศัยบทบาทการสื่อสารจากแนวคิดของ L. Althusser เรื่อง Interpellation และใช้วิธีวิทยา 2 วิธี คือ ศึกษาตัวบท และการศึกษาผู้รับสาร คือ ใช้แนวทางสัญญวิทยา แนวคิดเรื่องอำนาจ ความรู้ ความเป็นจริงของ Michael Foucault การศึกษาผู้รับสาร เช่น Pierre Bourdieu และ M. de Certeau เน้นวิเคราะห์ที่ขั้นตอนกระบวนการบริโภค

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, วัฒนธรรมร่วมสมัย, สื่อ, สัญลักษณ์, อำนาจ, อุดมการณ์, ภาพตัวแทน, อัตลักษณ์

วันทนีย์ วาสิกะสิน. (2546) 'การศึกษาค่านิยมเชิงซ้อนที่มีผลต่อความไม่เสมอภาคระหว่างบทบาทหญิงชายในสังคมไทย : เอกสารการสัมมนา' การสัมมนาการเผยแพร่ผลงานวิจัยสหสาขาวิชาเพื่อตอบปัญหาสังคม วันพุธที่ 23 กรกฎาคม 2546 ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์.

ค่านิยมเชิงซ้อนที่มีผลต่อความไม่เสมอภาคระหว่างบทบาทหญิงชายในสังคมไทย ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมเชิงซ้อนเกี่ยวกับเพศในสังคมไทย ปัญหาครอบครัวและแนวทางในการขจัดค่านิยมเชิงซ้อน โดยสอบถามจากบุคคลทั่วไป 996 คน ผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยภูมิหลังความเห็นเรื่องข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูลูกชาย-หญิงในสังคมไทยปัจจุบัน ความหมายของค่านิยมเชิงซ้อนกับค่านิยมเชิงซ้อนมีผลต่อบทบาทของหญิงชายในสังคมปัจจุบัน มีความสัมพันธ์กับค่านิยมเชิงซ้อน มีผลต่อความไม่เสมอภาคของบทบาทของหญิงชายในสังคมปัจจุบัน นอกจากนี้ยังพบว่า ควรปรับปรงนโยบายการศึกษาโดยเน้นการศึกษบทบาทหญิงชาย ครอบครัวศึกษา และเพศศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา รัฐบาลควรรณรงค์เรื่องความไม่เสมอภาคระหว่างหญิงชาย สื่อมวลชนต้องให้ความสนใจเกี่ยวกับปัญหาความไม่เสมอภาค และนักสังคมสงเคราะห์ต้องเน้นบทบาทในการเป็นผู้พิทักษ์สิทธิ และทำประเด็นเรื่องส่วนตัวให้เป็นประเด็นทางสังคม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เพศ, ความไม่เสมอภาค, ค่านิยมเชิงซ้อน, สตรีศึกษา, สตรีนิยม

สุรียา สมุทคุปต์ และพัฒนา กิติอาษา. (2543) "ว่าวไทยว่าวฟ้า : พื้นที่และจินตนาการในวัฒนธรรมไทย" ผ้าขาวม้า ย่าม ว่าว : ความเรียงว่าด้วยร่างกาย อัตลักษณ์ และพื้นที่ในวัฒนธรรมไทย (83-154) นครราชสีมา: สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

ความหมายและความสำคัญของว่าวไทยในวัฒนธรรมประเทศไทยสมัยใหม่ และวิเคราะห์ว่าวไทยจากมิติทางมานุษยวิทยาโดยอาศัยแนวคิดทางมานุษยวิทยาเกี่ยวกับพื้นที่และจินตนาการเป็นแนวทาง และศึกษาจากเอกสารเกี่ยวกับว่าวพันทัน ว่าวอีสาน และว่าวบักขี้ใต้ ควบคู่ไปกับการศึกษาภาคสนามที่จังหวัดสตูล ในเดือนมีนาคม 2541 ผลจากการศึกษาพบว่า ว่าวเป็นสิ่งประดิษฐ์ทางวัฒนธรรมที่ช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับจินตนาการและความหมายของพื้นที่ทางอากาศในวัฒนธรรมไทย เป็นเครื่องมือบอกเล่าถึงการเปลี่ยนแปลงความหมายของพื้นที่บนดิน และเน้นอำนาจและความสำคัญของผู้ชายในปริมนทลของพื้นที่ทางวัฒนธรรมทั้งบนดินและทางอากาศ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สตูล, ว่าว, วัฒนธรรมไทย, อัตลักษณ์ท้องถิ่นไทย

สุริยา สมุทคุปดี และพัฒนา กิติอาษา. (2543) "ย่ามไทย : อัตลักษณ์และการเดินทางในวัฒนธรรมไทยสมัยใหม่" ผ้าขาวม้า ย่าม ว่าว : ความเรียงว่าด้วยร่างกาย อัตลักษณ์ และพื้นที่ในวัฒนธรรมไทย (42-82) นครราชสีมา: สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

ความหมายของย่ามในวัฒนธรรมไทย ความสัมพันธ์กับการเดินทาง อัตลักษณ์ของนักเดินทางและบริบทของย่ามในสังคมไทยสมัยใหม่ โดยผู้วิจัยใช้มโนทัศน์เกี่ยวกับวัฒนธรรมสัญจรของ James Clifford ในการทำความเข้าใจย่ามของนักเดินทางและการเดินทางรูปแบบต่าง ๆ ผลจากการศึกษาพบว่า ย่ามเป็นเครื่องใช้ส่วนตัวที่นักเดินทางใช้บอกกล่าวและยืนยันอัตลักษณ์เฉพาะตัว อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และบริบทของการเดินทางสัญจรทั้งในชีวิตประจำวันและในวาระพิเศษ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ย่าม, อัตลักษณ์ท้องถิ่นไทย, James Clifford, อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม

สุริยา สมุทคุปดี และพัฒนา กิติอาษา. (2543) "การเมืองเรื่องผ้าขาวม้า" ผ้าขาวม้า ย่าม ว่าว : ความเรียงว่าด้วยร่างกาย อัตลักษณ์ และพื้นที่ในวัฒนธรรมไทย (1-41) นครราชสีมา: สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

ความหมาย ความสำคัญของผ้าขาวม้าในวัฒนธรรมประเทศไทย ที่มีต่อชาวชนบทและชนชั้นผู้ใช้แรงงาน ผ้าขาวม้าในบริบททางการเมืองของไทยสมัยใหม่ โดยอธิบายผ้าขาวม้าจากกรอบแนวคิดทางทฤษฎีว่าด้วยการเมืองเรื่องร่างกาย ผลจากการศึกษาพบว่า ผ้าขาวม้าเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมของชาวบ้านไทยที่ประสบความสำเร็จในการต่อต้านการครอบงำของอำนาจรัฐราชการไทย และทุนนิยม เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ถูกใช้กับร่างกายของชาวบ้านเพื่อชำระสิ่งปฏิกูล ผ้าขาวม้าเป็นสัญลักษณ์ของวัฒนธรรมประชาที่รัฐราชการไทยและนักการเมืองไทยใช้เพื่อสร้างภาพลักษณ์ทางการเมือง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ผ้าขาวม้า, การเมืองเรื่องร่างกาย, อัตลักษณ์ท้องถิ่นไทย, วัฒนธรรมไทย

วิภาวรัตน์ พันธุ์ฤทธิธำ. (2544) 'อิทธิพลของวัฒนธรรมต่างประเทศที่มีต่ออัตลักษณ์ของวัยรุ่นไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีดนตรีญี่ปุ่น' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พฤติกรรมการฟังดนตรีญี่ปุ่นของวัยรุ่นไทย และความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความนิยมดนตรีญี่ปุ่นกับกระบวนการอัตลักษณ์ของวัยรุ่นผู้นิยมดนตรีญี่ปุ่น โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มวัยรุ่นไทยที่นิยมดนตรีญี่ปุ่นโดยใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมวัยรุ่น การแสดงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมการบริโภคดนตรีในการวิเคราะห์ ผลจากการวิจัยพบว่า สื่อและเพื่อนมีอิทธิพลทำให้วัยรุ่นรู้จักดนตรีญี่ปุ่น โดยมีพฤติกรรมการสร้างและแสวงหาความโดดเด่น พฤติกรรมการเลียนแบบและแสวงหาความแปลกใหม่ที่แตกต่างจากวัฒนธรรมกระแสหลัก วัยรุ่นจึงฟังดนตรีญี่ปุ่นที่เป็นวัฒนธรรมย่อยของสังคมในฐานะวัฒนธรรมกระแสหลักของกลุ่ม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, วัยรุ่นไทย, ดนตรีญี่ปุ่น, อัตลักษณ์วัยรุ่นไทย, วัฒนธรรมการบริโภค, วัฒนธรรมกระแสหลัก

นิตติ ภวัคชรพันธุ์. (2541) "บางครั้งเป็นคนไทย บางครั้งไม่ใช่" อัตลักษณ์แห่งตัวตนที่ผันแปรได้" รัฐศาสตร์สาร 20 (3) : 215-252.

การสำรวจข้อถกเถียงความหมายและการนิยามเชิงทฤษฎีทางมานุษยวิทยา 2 ประเด็นคือ อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (ethnic identity) และอัตลักษณ์แห่งชาติ (national identity) ของ Federik Barthes, Charles Keyes, Benedict Anderson, Ernest Renan, Michael Banton, Anthony D. Smith

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์, อัตลักษณ์แห่งชาติ, ทฤษฎีทางมานุษยวิทยา

ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2542) 'การอนุรักษ์เมืองกับการปกครองท้องถิ่น' การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง มรดกทางวัฒนธรรมในเขตเมืองในประเทศไทย จัดโดยธนาคารโลก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ วันที่ 21-22 มิถุนายน 2542 ณ โรงแรมเชียงใหม่ พลารซ่า .

บทบาทของเมืองในด้านการอนุรักษ์ และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของเมืองต่าง ๆ ศึกษาผ่านแนวคิดการตรวจสอบอำนาจ และชุมชนเข้มแข็ง บทบาทสำคัญของระบบการปกครองท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์ และปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมเมือง ผู้เขียนแสดงความเห็นว่า มรดกทางวัฒนธรรมได้แก่ เมืองคงอยู่ได้ต้องมีการอนุรักษ์ ระบบรวมศูนย์อำนาจมีผลกระทบต่อมรดกทางวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่น และการพัฒนาเมืองให้น่าอยู่และการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพ นอกจากต้องอาศัยรูปแบบการปกครองตนเองแบบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นแล้ว ชุมชนต้องมีความเข้มแข็ง มีค่านิยมที่ภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของตนเอง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การอนุรักษ์เมือง, การปกครองท้องถิ่น, ประชาสังคม, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น

เกรียงศักดิ์ เชษฐพัฒน์นิช. (2545) 'ขอ : การแสดง การต่อสู้และตัวตนของชาวบ้านเชียงใหม่ : เอกสารประกอบการประชุม' การประชุมประจำปีทางมานุษยวิทยา วันที่ 27-29 มีนาคม 2545 ณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

ความหมายและความสำคัญของขอในวัฒนธรรมล้านนา โดยการศึกษาจากเอกสารและการสังเกตการแสดง ผลจากการศึกษาพบว่า การเล่นขอเป็นการแสดงมหรสพและพิธีกรรมเก่าแก่ประเภทหนึ่ง ที่แพร่หลายตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน เป็นการสนทนาโต้ตอบหรือโต้เถียงระหว่างคู่ชาย-หญิง ประกอบเสียงดนตรี ที่สามารถสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของชาวบ้านทั้งการปะทะต่อสู้ การเผยแพร่ตัวตนและอัตลักษณ์ที่ถูกซ่อนเร้นที่เป็นคู่ตรงข้ามกับอัตลักษณ์ที่ถูกกำหนดจากวาทกรรมที่ครอบงำสังคม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เชียงใหม่, ขอ, อัตลักษณ์, วัฒนธรรมล้านนา, อัตลักษณ์ท้องถิ่นไทย

จันทร์ทิพย์ ปาละนันท์. (2547) "ถอดรหัส "ภูมิปัญญาไทย" ... อีกหนึ่งทุนทางสังคม ดร. เสรี พงศ์พิศ
 ปรธานมูลนิธิหมู่บ้าน" วารสารเศรษฐกิจและสังคม 41 (5) : 4-10.

"ภูมิปัญญาไทย" ในบริบทของปรัชญา และความหมาย คุณค่า การคงอยู่ เปลี่ยนแปลงและ
 การกลับมาใช้ใหม่ ใช้การศึกษาเอกสาร และการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม ภายใต้แนวคิดภูมิ
 ปัญญาท้องถิ่น และโลกาภิวัตน์ จากการศึกษาพบว่า ภูมิปัญญาไทยเป็นนามธรรมที่แสดงถึงโลกทัศน์
 ชีวทัศน์ ปรัชญาในการดำเนินชีวิต เป็นรูปธรรมในงานที่เกี่ยวกับวิธีการในกิจกรรมต่าง ๆ ของชีวิต ซึ่งใน
 ภูมิปัญญานั้นสะท้อนคุณค่าของความสัมพันธ์ของคนกับสิ่งต่าง ๆ ใน 3 มิติคือ ความสัมพันธ์กับสิ่ง
 เหนือธรรมชาติ ความสัมพันธ์กับธรรมชาติรอบตัว และความสัมพันธ์ทางสังคมกับคนอื่น ๆ ในชุมชน
 โดยภูมิปัญญานี้ได้อยู่ในสายเลือดของคนในสังคมโดยผ่านการสืบทอดในหลายวิธี แต่ในปัจจุบันที่
 กระแสสังคมและเศรษฐกิจของโลกเปลี่ยนแปลงไปทำให้ความเข้าใจในคุณค่า ปรัชญาต่าง ๆ ของภูมิ
 ปัญญาแปรเปลี่ยนไปจากเดิม และจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม การที่จะดำรงรักษาหรือนำภูมิ
 ปัญญาต่าง ๆ กลับมาใช้ใหม่ต้องมีการบริหารที่ดี เพื่อในสังคมจะได้เข้าใจคุณค่าของภูมิปัญญาในแต่
 ละเรื่อง โดยส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นเห็นคุณค่าภูมิปัญญาของตนให้เป็นประโยชน์กับวิถีชีวิตในปัจจุบัน
 และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ทุนทางสังคม, ภูมิปัญญาไทย, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, โลกาภิ
 วัตน์, การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2547) "พระธาตุ สตรี ล้านนา กับสังคมไทย" ผู้หญิงกับพระธาตุ (61-70)
 เชียงใหม่: มูลนิธิสถาบันพัฒนาการเมือง.

ภาพสะท้อนของสังคมไทย กรณีประเด็นพระธาตุ ผู้เขียนมีความเห็นว่า ประเด็นปัญหาที่เกิด
 ขึ้นเกี่ยวกับความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรม ซึ่งเกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับทุกคน เกิดจากระบบ
 การศึกษาและศาสนาที่ถูกรวมศูนย์อำนาจมาตลอด ก่อปัญหาการทำความเข้าใจต่อความเชื่อ ความ
 คิด และประเพณีของท้องถิ่นต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งถึงแม้ในปัจจุบันจะมีการกระจายอำนาจทางการเมือง
 และการปฏิรูปการศึกษาสู่ท้องถิ่นแล้วก็ตาม แต่การดำเนินการก็ยังไม่เกิดประสิทธิภาพเพียงพอ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เชียงใหม่, สังคมไทย, ความเชื่อ, วัฒนธรรม, การกระจาย
 อำนาจทางการเมือง, สตรีนิยม, สตรีศึกษา, เพศสภาพ

นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ. (2545) "ตำนานสวนสาธารณะกับเรื่องเล่าชาวเกย์กรุงเทพฯ ในพรมแดนเทคโนโลยีสื่อสาร" **รัฐศาสตร์สาร** 23 (1) : 77-116.

ประสบการณ์ชีวิตและการติดต่อสื่อสารของชุมชนเกย์เพศชายในกรุงเทพฯ การเล่าเรื่องสวนสาธารณะของเกย์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต การกีดกันทางชนชั้นผ่านความงามและความมีระเบียบของสวนสาธารณะ สวนสาธารณะในวาทกรรมของชาวเกย์ ภัยมืดที่มีอยู่ในสวนสาธารณะ แนวความคิดหลังสมัยใหม่ ศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร จากการศึกษาพบว่า ชาวเกย์กรุงเทพฯ ได้ใช้ชุมชนออนไลน์ในการเล่าเรื่องประสบการณ์ของตนที่มีต่อสวนสาธารณะ โดยเรื่องเล่าเหล่านั้นได้สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของเกย์และความไม่ปลอดภัยที่คนกลุ่มนี้ต้องเผชิญ นอกจากนี้วาทกรรมใหม่ของสวนสาธารณะที่มีการตอบโต้กันก็ยิ่งแสดงให้เห็นว่าความจริงที่เกิดขึ้นบนพื้นที่ในอินเทอร์เน็ตไม่มีความจริงที่สมบูรณ์และตายตัว

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, กรุงเทพมหานคร, สวนสาธารณะ, เกย์, การสื่อสารออนไลน์, การสื่อสาร, สวนรัชโยธิน

เสนห์ จามริก. (2544) "ชุมชนไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์" **พลวัตชุมชนไทยในสมัยโลกาภิวัตน์** (29-45) กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.

กระแสชุมชนท้องถิ่นและความเข้มแข็งของชุมชนไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยใช้แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ และโลกาภิวัตน์ ซึ่งมองว่า กระแสชุมชนท้องถิ่นไม่ได้มีความสำคัญเพียงแค่การต่อสู้เพื่อความอยู่รอด หรือป้องกันตนเองเท่านั้น แต่รวมไปถึงการสร้างแนวทางหรือเสนอแนวทางเพื่อการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงสู่ระเบียบสังคมใหม่ ที่มีความแตกต่างหลากหลายทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ โดยที่ชุมชนท้องถิ่นต้องไม่หยุดอยู่กับเพียงข้อเสนอทางเทคนิค หรือสูตรสำเร็จจากแวดวงวิชาการ เพราะในที่สุดแล้ววิชาการไทยก็กำลังตกอยู่ในสภาวะชะงักงัน และความรู้ทุกอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ชุมชนไทย, โลกาภิวัตน์, กระแสชุมชนท้องถิ่น, อัตลักษณ์, ชุมชนเข้มแข็ง, การเมืองภาคประชาชน

ประเวศ วะสี. (2544) "สังคมไทยแลไปข้างหน้า : การจัดการทางสังคมเพื่อหนุนเสริมความเข้มแข็งชุมชน" **พลวัตชุมชนไทยในสมัยโลกาภิวัตน์** (213-224) กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.

แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนไทย โดยใช้แนวคิดเรื่องการพัฒนาทางสังคมและอำนาจทางสังคม รวมทั้งแนวคิดเรื่องระบบและโครงสร้าง มองว่าการที่จะสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนไทยต้องให้ความสำคัญกับระบบและโครงสร้างของชุมชน โดยเน้นที่การรวมตัวของชุมชน การเรียนรู้ และการจัดการของชุมชน ซึ่งสิ่งที่มีส่วนอย่างมากในการสร้างความเข้มแข็ง คือ นักการเมือง ข้าราชการ นักวิชาการในมหาวิทยาลัย นักธุรกิจการเมือง และสื่อมวลชน โดยทั้ง 5 กลุ่มนี้จะเชื่อมโยงและมีอำนาจในการกำหนดทิศทางการของชุมชน ซึ่งถ้าทั้ง 5 กลุ่มดังกล่าวไม่เข้าใจสภาพทางสังคมที่แท้จริง หรือปัญหาที่สังคมเผชิญอยู่ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนไทยก็จะเป็นไปอย่างยากลำบาก

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สังคมไทย, ความเข้มแข็งของชุมชน, ชุมชนเข้มแข็ง, การเมืองภาคประชาชน, การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2547) "ระเบียบวิธี ระเบียบรัฐ กับระบอบแห่งล้านนา" **ผู้หญิงกับพระธาตุ** (25-31) เชียงใหม่: มูลนิธิสถาบันพัฒนาการเมือง.

ทัศนะของผู้เขียนต่อกรณีนางระเบียบวิธีและคณะ กับสิทธิผู้หญิงภายใต้ระบอบรัฐธรรมนูญและระบอบแห่งล้านนา โดยผู้เขียนเห็นว่าข้อทักท้วงของ สมาชิกวุฒิสภา กลุ่มกิจการสตรี เยาวชนและผู้สูงอายุ เรื่องความเท่าเทียมกันของบุรุษและสตรีตามรัฐธรรมนูญมาตรา 30 ต่อจารีตล้านนา เป็นการสะท้อนทัศนะของชนชั้นกลางและชนชั้นสูงที่ถูกครอบด้วยกระแสตรินิยมของโลก ต่อองค์ความรู้เรื่องท้องถิ่นและจารีตประเพณีท้องถิ่น ซึ่งเกี่ยวข้องกับกรอบอำนาจของระบบรวมศูนย์อำนาจของรัฐไทยที่กลืนเอาประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นต่าง ๆ เอาไว้ จากกรณีนี้ควรถือเป็นโอกาสที่รัฐโดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงวัฒนธรรมจะเป็นแกนหลักในการสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจารีตประเพณี และค่านิยมอันหลากหลายของท้องถิ่นต่างๆในประเทศไทย เพื่อความเข้าใจอันดีต่อกัน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สิทธิผู้หญิง, ท้องถิ่น, จารีต, ประเพณีท้องถิ่น, ระบบรวมศูนย์อำนาจ

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2547) " ผู้หญิงกับพระธาตุ" ผู้หญิงกับพระธาตุ (50-53) เชียงใหม่ : มูลนิธิสถาบันพัฒนาการเมือง.

ทัศนะของผู้เขียนต่อการยอมรับหลักการต่าง ๆ มาใช้เป็นบรรทัดฐาน ผู้เขียนมีความเห็นว่าการนี้ผู้หญิงกับพระธาตุนี้ ฝ่ายผู้ที่ยึดถือขนบธรรมเนียมเดียวกับฝ่ายที่ตั้งข้อสงสัยทักท้วงควรได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกันเพื่อหาจุดสมดุลและแก้ข้อขัดแย้งระหว่างแนวความคิดสากลกับแนวคิดท้องถิ่นอย่างสันติวิธี ซึ่งอย่างน้อยที่สุดแม้ไม่สามารถแก้ข้อขัดแย้งได้ แต่ก็จะทำให้สังคมได้เรียนรู้มากขึ้นจากการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างทั้งสองฝ่าย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ขนบธรรมเนียม, สันติวิธี, พระธาตุ, สตรีศึกษา, สตรีนิยม

สุรียา สมุทคุปดี และพัฒนา กิติอาษา. (2544) "โบลานกับแผ่นดินสีด : พลวัตของวัฒนธรรมนิพนธ์อีสานในรอบ 3 ทศวรรษ" นครราชสีมา : สำนักวิชาการเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

ความชอบธรรมของการนำเสนองานเขียนเกี่ยวกับวัฒนธรรมอีสานในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา โดยมีพื้นที่แนวคิดมาจากปัญหาการตีความหมาย "วัฒนธรรม" ของนักมานุษยวิทยา เพราะนักมานุษยวิทยาเป็นผู้นำเสนอความจริงเรื่องต่าง ๆ จากกระบวนการแนวคิดและอคติของผู้เขียน นำมาสู่การศึกษาพลวัตของงานเขียนวัฒนธรรมอีสานที่มีการแบ่งแยกระหว่างวิถีชีวิตของสังคมกับวัฒนธรรมที่ปรากฏในงานเขียน และความแตกต่างทางสถานภาพของผู้เขียน เช่น พระสงฆ์ ประชาชนพื้นบ้าน นักวิชาการในสถาบันการศึกษา ว่ามีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างไร ใช้การวิจัยเอกสารเป็นหลัก โดยศึกษาจากงานนิพนธ์วัฒนธรรมอีสาน สรุปได้ว่างานเขียนเกี่ยวกับวัฒนธรรมจะมีสภาพเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับเงื่อนไขว่าใครเป็นคนเขียน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, วัฒนธรรมอีสาน, วัฒนธรรม, ประชาชนพื้นบ้าน, วิถีชีวิต

อ้อมทิพย์ เมฆรักษาณิข แคมป์. (2547) "ศักยภาพการสื่อสารของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหญิง" **มติสตรี วิถีสังคมไทย** (46-59) กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศักยภาพการสื่อสารของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหญิง โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แนวคิดความสามารถในการสื่อสารกับข้อจำกัดของการสื่อสารมีผลต่อศักยภาพการสื่อสาร พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหญิงที่มีศักยภาพในการสื่อสารมากจะช่วยเสริมความสามารถของตนเอง โดยเฉพาะการสื่อสารเพื่อสร้างแนวร่วม รวมทั้งความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ตัดสินใจ และช่วยปรับความสัมพันธ์เชิงอำนาจ การยอมรับศักยภาพของผู้หญิงในการทำงานการเมืองและช่วยให้ผู้หญิงและกลุ่มต่าง ๆ ได้รับประโยชน์จากการพัฒนา

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, การสื่อสาร, ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ, ศักยภาพของสตรี, สตรีนิยม, สตรีศึกษา, การปกครองท้องถิ่น, สตรีกับการเมือง

ฤดีมน ปรีดีสินิท. (2540) "ครอบครัวกับการเปลี่ยนแปลง : กรณีชาติพันธุ์พวน" **วัฒนธรรมการพัฒนา : ทางเลือกของสังคมไทย** (89-114) กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ใช้การวิจัยเอกสารและวิจัยภาคสนาม พบว่า วิถีชีวิตมีความเปลี่ยนแปลงไป มีผลกระทบต่อภูมิปัญญาของชาวบ้าน ความเป็นตัวเอง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เสี่ยงต่อการล่มสลายของท้องถิ่น ควรส่งเสริมให้มีการรักษาเอกลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, พวน, กลุ่มชาติพันธุ์, ภูมิปัญญาชาวบ้าน, เอกลักษณ์, ความหลากหลายทางวัฒนธรรม

อภิศักดิ์ โสมอินทร์. (2540) "ครอบครัวกับการเปลี่ยนแปลง กรณีชาติพันธุ์ลาว" **วัฒนธรรมการพัฒนา : ทางเลือกของสังคมไทย** (69-88) กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

กระบวนการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวในกระแสโลกาภิวัตน์ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้รู้ พบว่าการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เกิดจากการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน การเพิ่มจำนวนประชากร ทรัพยากร แนวคิดทุนนิยมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สภาพครอบครัวเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ในชุมชน ประเพณีต่าง ๆ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การเปลี่ยนแปลงทางสังคม, แนวคิดทุนนิยม, สภาพความเป็นอยู่, โลกาภิวัตน์

ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2547) "พุทธศาสนา : การเข้าหาความรู้และความรู้และความจริงของผู้หญิงไทย" **ผู้หญิงกับพระธาตุ** (46-49) เชียงใหม่: มูลนิธิสถาบันพัฒนาการเมือง.

ทัศนของผู้เขียน โดยศึกษาเชิงสตรีนิยม กล่าวถึงการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้เข้ามาศึกษาหาความรู้เรื่องพุทธศาสนาอย่างใกล้ชิดและจริงจัง ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจุบันผู้หญิงไทยจำนวนมากมีความสนใจในการหาความรู้ และความจริงเกี่ยวกับพุทธศาสนา ซึ่งถ้าสังคมได้เปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนทุกเพศ ทุกวัย ได้เข้าถึงพุทธศาสนาอย่างเท่าเทียมจะเกิดประโยชน์ต่อสังคมไทยอย่างมาก

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, พุทธศาสนา, พุทธศาสนิกชน, สตรีนิยม, สตรีศึกษา

อัจฉรา ภาณุรัตน์. (2540) "ครอบครัวกับการเปลี่ยนแปลง : กรณีชาติพันธุ์เขมร" **วัฒนธรรมการพัฒนา : ทางเลือกของสังคมไทย** (27-68) กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

วิถีครอบครัวและค่านิยมการเปลี่ยนแปลงของครอบครัว ชุมชน ชาติพันธุ์ไทยเขมร ในยุคโลกาภิวัตน์ ใช้วิธีวิจัยแบบชาติพันธุ์วรรณา เน้นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกพบว่า วิถีชีวิตได้เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสภายนอก เช่น วิถีการบริโภค สถาบันครอบครัว พิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การแต่งงาน การใช้ภาษาเขมร สภาพแวดล้อมของบ้านและชุมชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวกและทางลบในเชิงการพัฒนา จำเป็นต้องสร้างจิตสำนึกและให้ความรู้ด้านนิเวศวิทยาสิ่งแวดล้อม การจัดสรรทรัพยากร และสำนึกในบทบาทของคนในชุมชนโบราณ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เขมร, กลุ่มชาติพันธุ์, ชาติพันธุ์วรรณา, สถาบันครอบครัว

ไพฑูริย์ มีกุลศล. (2541) "ชนกลุ่มน้อยในจังหวัดอุบลราชธานี : วิเคราะห์กรณีชาวบลูในหมู่บ้านเวินบีก อ.โขงเจียม จ. อุบลราชธานี" **วัฒนธรรมกับการพัฒนา : ทางเลือกของสังคมไทย (1-26)** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

ชาวบลูหรืออบุที่บ้านเวินบีก ต.โขงเจียม อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี โดยศึกษาวิถีชีวิต ระบบครอบครัว สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ ความเชื่อและการนับถือศาสนา โดยใช้วิธีศึกษาตามแนวทางมานุษยวิทยา เพื่อศึกษากระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านชาวบลู และชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ในประเทศไทย ซึ่งเป็นผลจากนโยบายการบูรณาการตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, อุบลราชธานี, ชาวบลู, ชนกลุ่มน้อย, นโยบายบูรณาการ

จารุวรรณ ขำเพชร. (2541) "ครอบครัวกับการเปลี่ยนแปลง : กรณีไทยยวนสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา" **วัฒนธรรมกับการพัฒนา : ทางเลือกของสังคมไทย (129-140)** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

ครอบครัวกับการเปลี่ยนแปลงของชาวไทยยวนสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ใช้การวิจัยภาคสนาม โดยศึกษาวิถีชีวิตดั้งเดิมความเป็นมาของชาวไทยยวนและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับวิถีชีวิตภายใต้บริบททางสังคมปัจจุบัน พบว่า ปัจจุบันครอบครัวของชาวไทยยวนมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากความจำเป็นทางเศรษฐกิจที่ครอบครัวไม่ได้อยู่ด้วยกัน เพราะการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร พื้นที่เพาะปลูกขาดความสมบูรณ์ทำให้คนไทยยวนต้องอพยพไปยังถิ่นใหม่ที่อุดมสมบูรณ์กว่ารวมไปถึงการอพยพเข้ามาขายแรงงานในกรุงเทพฯ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, นครราชสีมา, ชาวไทยยวน, การอพยพ, บริบททางสังคม, โลกาวัดัน

สมมาตร ผลิต. (2541) "ครอบครัวกับการเปลี่ยนแปลง : กรณีชาติพันธุ์สวย" **วัฒนธรรมการพัฒนา : ทางเลือกของสังคมไทย (55-90)** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

วิถีครอบครัวกลุ่มชาติพันธุ์สวยและการเปลี่ยนแปลง ศึกษาโครงสร้างครอบครัวและระบบเครือญาติ การดำรงชีพในชีวิตประจำวัน ความเชื่อเรื่องอาหาร การสร้างบ้านเรือน เครื่องนุ่งห่ม หมอพื้นบ้าน ใช้การวิจัยภาคสนามและเอกสารพบว่า ปัจจุบันชีวิตชาวสวยบ้านดงกระทิงเปลี่ยนไปเป็นแบบชุมชนเมือง ความสำคัญในการที่จะรักษาชาติพันธุ์และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอยู่ในภาวะวิกฤต เนื่องจากการพัฒนาสาธารณสุขบริโภคพื้นฐาน เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สวย, หมอพื้นบ้าน, การสร้างบ้านเรือน, โลกาวัดน์, ระบบเครือญาติ, ชุมชนเมือง

คณินนิตย์ จันทบุตร. (2541) "ชนกุลลา บ้านโนนใหญ่ ตำบลก่อเอ้ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี" **วัฒนธรรมกับการพัฒนา : ทางเลือกของสังคมไทย (27-54)** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

ความเป็นมา ความสำคัญด้านเศรษฐกิจของชนเผ่ากุลลาในฐานะพ่อค้าแร่ในเขตภูมิภาคอีสาน และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชาวกุลลาในทุกด้านทั้งวิถีชีวิต การประกอบอาชีพ ประเพณี และความเชื่อทางศาสนา ใช้การวิจัยเอกสารและวิจัยภาคสนาม การวิจัยพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตด้านต่าง ๆ ตามภาวะทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ก็ยังคงความภาคภูมิใจในความเป็นพ่อค้าแร่ของบรรพบุรุษ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, อุบลราชธานี, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, กุลลา, พ่อค้าแร่

สุวิทย์ วีระศาสตร์ และณรงค์ อุบุญญ์. (2541) "ครอบครัวกับการเปลี่ยนแปลง : กรณีชาติพันธุ์ผู้ไทย" **วัฒนธรรมการพัฒนา : ทางเลือกของสังคมไทย (91-128)** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

วิถีครอบครัวและการเปลี่ยนแปลงในชาวผู้ไทย บ้านหนองโอบใหญ่ ใช้การวิจัยภาคสนามและวิจัยเอกสาร จากการวิจัยพบว่า วิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวผู้ไทยพึ่งพาอาศัยทรัพยากรธรรมชาติ คือ ดิน ป่า และน้ำ เป็นแหล่งผลิตปัจจัยสี่ และพึ่งพิงสิ่งเหนือธรรมชาติในการดูแลสุขภาพ การเพาะปลูก แต่เมื่อชาวบ้านนำพืชพาณิชย์เข้ามาปลูก ทำให้วิถีชีวิตและวิถีการผลิตเปลี่ยนแปลงไป มีรายจ่ายเพิ่มขึ้น พึ่งพาธรรมชาติน้อยลงและธรรมชาติเริ่มทำลาย และเมื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาก็นำวัฒนธรรมเมืองเข้ามาด้วย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ชาวผู้ไทย, ทรัพยากรธรรมชาติ, โลกาภิวัตน์, การพัฒนา

ภัทรพร หงส์ทอง. (2538) 'การศึกษาแนวคิดสตรีนิยมในนวนิยายของทมยันตี ระหว่างพุทธศักราช 2506-2534' วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การวิเคราะห์นวนิยายของทมยันตีที่ตีพิมพ์ในช่วงพุทธศักราช 2506-2534 โดยยึดกรอบแนวคิดสตรีนิยมเป็นทฤษฎีวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า นวนิยายของทมยันตีที่ตีพิมพ์ในช่วงเวลานี้ มีการนำเสนอแก่นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาสตรีในเรื่องชีวิตส่วนตัว ครอบครัว และเรื่องการเมือง โดยสร้างตัวละครเอกฝ่ายหญิงเป็นภาพตัวแทนของสตรีที่มีความเป็นกุลสตรี เป็นสตรียุคใหม่ที่มีความแข็งแกร่ง มีบทบาทที่มีทั้งความสวยและปัญญา ต่อสู้ทวงสิทธิสตรี และสร้างสำนึกความเป็นเพศหญิงที่แท้จริง นอกจากนี้นวนิยายยังสะท้อนให้เห็นพัฒนาการทางความคิดของทมยันตีในการเรียกร้องต่อสู้เพื่อสิทธิสตรี และสิทธิมนุษยชน โดยให้เหตุผลชัดเจนว่า สตรีถูกเอาเปรียบและถูกกดขี่ทางเพศ เพราะสังคมไทยยอมรับอำนาจความเป็นใหญ่ของเพศชาย

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สิทธิสตรี, สตรีนิยม, ทมยันตี, สิทธิมนุษยชน, ลัทธิชายเป็นใหญ่

ไพศาล วิสาโล, พระ. (2541) "ทางออกของไทยในยุคโลกาภิวัตน์ : การเพิ่มทุนทางสังคมและวัฒนธรรม"
อาจารย์สาร 24 (3) : 46-52.

ทางออกของประเทศไทยจากปัญหาทางเศรษฐกิจที่เป็นผลจากโลกาภิวัตน์ โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม มองว่าวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ ทำให้ตระหนักว่าโลกาภิวัตน์มี 2 ด้านคือ ทำให้ร่ำรวยอย่างรวดเร็ว แต่ก็ทำให้จนอย่างรวดเร็วด้วย เพราะเงินที่เข้ามาหมุนเวียนในไทยเป็นเงินทุนจากต่างชาติ ซึ่งแม้ว่าจะทำให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างรวดเร็ว แต่เป็นการโตแบบกลวงและยังทำให้ไทยผูกติดกับตลาดเงินตราต่างประเทศอีกด้วย ทางออกคือ ต้องไม่เอาเงินเป็นตัวตั้งในการพัฒนาประเทศ ให้สังคมเป็นตัวควบคุมทุน โดยวิธีที่ดีที่สังคมจะคุมเงินไม่ให้ส่งผลกระทบต่อมากเกินไปวิธีหนึ่งคือ การกระจายเงินสู่ชุมชนและสังคมให้มากขึ้น

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, โลกาภิวัตน์, การพัฒนาสังคม, เงินตรา, ตลาดเงินตราต่างประเทศ

ใจ อึ้งภากรณ์. (2547) "หมา คนจีน (และผู้หญิง) ห้ามเข้า!" ผู้หญิงกับพระธาตุ (40-45) เชียงใหม่: มูลนิธิสถาบันพัฒนาเมือง.

ผู้เขียนมีทัศนคติต่อวัฒนธรรมโบราณของล้านนาว่าเป็นวัฒนธรรมของชนชั้นสูงที่กดขี่ชาวบ้าน และแนวคิดเรื่องวัดของชาวเหนือเป็นเรื่องของการกดขี่ผู้หญิง ในฐานะนักมาร์กซิสต์ ผู้เขียนมีความเห็นว่า ความคิด ความเชื่อใดๆก็ตามที่มีแง่มุมในการกดขี่คนในสังคมควรยกเลิก เพื่อให้เกิดการพัฒนาและความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ภาคเหนือ, วัฒนธรรมล้านนาโบราณ, วัด, ผู้หญิง

ยศ สันตสมบัติ และอรัญญา ศิริพล. (2543) "สภาพแวดล้อมนิยมในสังคมไทย" **สังคมศาสตร์ : วารสารทางวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่** 12(2): 160-209.

พัฒนาการและแนวคิดทางด้านสภาพแวดล้อมนิยมในสังคมไทย โดยใช้แนวคิดสภาพแวดล้อมนิยมของสังคมตะวันตกเป็นแนวทางวิเคราะห์ และใช้กรณีศึกษา 3 กรณี ได้แก่ โครงการทอผ้าธรรมชาติของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยที่จังหวัดกาญจนบุรี โครงการทอผ้าแก่งเสือเต้น และประเด็นความขัดแย้งกรณีป่าชุมชน สังคมไทยมีพัฒนาการที่เคลื่อนไหวต่อเนื่องมาตลอด และมีกลุ่มแนวคิดแบบเทคโนโลยีนิยมเป็นแนวคิดกระแสหลัก การต่อสู้แนวคิดนี้ได้รับการยกระดับนามธรรมของการอธิบายปรากฏการณ์ในสังคมไทย 2 ลักษณะได้แก่ การสร้างแนวคิดและมุมมองใหม่ในสังคมไทย เช่น แนวคิดเรื่อง สิทธิมนุษยชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น และการปรับเปลี่ยนเวทีการต่อสู้จากการเมืองท้องถิ่นสู่เวทีระดับชาติ และระดับโลก การเมืองเรื่องสภาพแวดล้อมหรือการเมืองนิเวศ เริ่มมีความซับซ้อนมากขึ้นและเชื่อมโยงอย่างมีนัยสำคัญกับประเด็นทางการเมืองตามกระแสโลกในประเด็นสิทธิมนุษยชนในฐานะเป็นแนวคิดพื้นฐานสากล ประเด็นสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากร และประเด็นเรื่องความเป็นชาติพันธุ์ในฐานะที่เป็นการเมืองระหว่างประเทศ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สภาพแวดล้อมนิยม, สิทธิชุมชน, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, สิทธิมนุษยชน, การจัดการทรัพยากร, เทคโนโลยีนิยม, ชาติพันธุ์, การเมืองนิเวศ

มณฑาทิพย์ ชัยเปรม. (2540) 'ปัจจัยทางจิต-สังคมที่เกี่ยวข้องกับผู้ชายที่มีความผิดปกติของเอกลักษณ์ทางเพศซึ่งได้รับการผ่าตัดแปลงเพศ' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัจจัยทางจิต-สังคมที่เกี่ยวข้องกับผู้ชายที่มีความผิดปกติของเอกลักษณ์ทางเพศ โดยสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ที่ได้รับการผ่าตัดแปลงเพศที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์จำนวน 40 คน ผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางสังคมด้านสภาพแวดล้อมในครอบครัว ได้แก่ บุคลิกภาพของบิดามารดาการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมนอกครอบครัว และสื่อมวลชน เกี่ยวข้องกับการเกิดความผิดปกติของเอกลักษณ์ทางเพศ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์, เอกลักษณ์ทางเพศ, การผ่าตัดแปลงเพศ, ความผิดปกติทางเพศ

สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, สมบูรณ์ ธนะสุข และพิชัย แก้วขาว. (2543) "กะเทาะสนิมกรีซ : และวิถีชีวิตชาวใต้ตอนล่าง" กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

วัฒนธรรมกรีซซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของวัฒนธรรมฮินดู-ชวา เพื่อศึกษาอัตลักษณ์โครงสร้างและพลวัตวัฒนธรรมที่เหมือนและแตกต่างกับภาคใต้ส่วนอื่น โดยการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ ภายใต้แนวคิดวัฒนธรรมฮินดูและชวา-มลายู การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและมีวัฒนธรรมกรีซเป็นกลุ่มประชากรจากการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมกรีซเป็นวัฒนธรรมของชาวฮินดูที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อใช้เผยแพร่วัฒนธรรมของตน โดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นฐานรอง ต่อมาเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดการรับวัฒนธรรมจากตะวันตกหรือจากศาสนาอิสลามทำให้ปัจจุบันวัฒนธรรมกรีซกลายเป็นวัฒนธรรมที่แปลกแยกและเป็นจุดอ่อนของชุมชนท้องถิ่น แต่ถ้าพิจารณาอย่างลึกซึ้งแล้วจะเห็นว่ายังเป็นพลังซ่อนเร้นที่มีนัยสำคัญต่อความเป็นอยู่

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, บัตตานี, ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น, การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม, การเปลี่ยนแปลงทางสังคม, ฮินดู, วัฒนธรรมชวา-มลายู, วัฒนธรรมกรีซ

รณชิต แม้นมาลัย. (2536) 'กลองหลวงล้านนา : ความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตและชาติพันธุ์' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

บทบาทและสถานภาพของกลองหลวงในปัจจุบัน ใช้การสังเกตและสัมภาษณ์ สรุปและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยกระบวนการวิจัยทางมานุษยวิทยา ภายใต้แนวคิดเรื่องชาติพันธุ์ และวัฒนธรรมจากการศึกษาพบว่า กลองหลวงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของชาวยองในจังหวัดลำพูน โดยกลองหลวงได้ถูกพัฒนาอย่างเป็นลำดับขั้นโดยชาวยอง ได้รับการพัฒนารูปแบบและระบบเสียงไปตามความนิยมของแต่ละยุคสมัย แต่ก็ยังคงรักษาบทบาทและหน้าที่ในวิถีชีวิตของชาวล้านนาเป็นเครื่องมือสื่อสารของชุมชน หรือการเป็นเครื่องไทยทานที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นพุทธบูชา นอกจากนั้นกลองหลวงยังเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนหรือหมู่บ้านกับวัดอย่างชัดเจนในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับกลองหลวง ในปัจจุบันไม่ว่ากลองหลวงจะพัฒนารูปแบบหรือระบบเสียงไปอย่างไร กลองหลวงล้านนาก็ยังถือว่าเป็นสมบัติอย่างหนึ่งของวัฒนธรรมชาวยองและชาวล้านนา

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ลำพูน, เชียงใหม่, มานุษยวิทยาศึกษา, กลุ่มชาติพันธุ์, กลองหลวงล้านนา, ชาวยอง, วัฒนธรรมล้านนา

วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ. (2542) "การแย่งชิงทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีข้าวหอมมะลิและข้าวบัวสมมติ" *ปาจารย์สาร* 25 (2) : 47-51.

การเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชน เกษตรกร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งสื่อมวลชนในการต่อสู้เพื่อปกป้องทรัพยากรชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการแย่งชิงของบรรษัทต่างชาติ ในกรณีข้าวหอมมะลิและข้าวบัวสมมติ มาตรการสำคัญที่ทุกฝ่ายเห็นร่วมกันคือการออกกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชที่ให้การคุ้มครองกึ่งพันธุ์พืชท้องถิ่น ปัญหาอุปสรรคของการปกป้องทรัพยากรชีวภาพคือ บทบาทที่ไม่ชัดเจนของกระทรวงพาณิชย์ และกรมทรัพย์สินทางปัญญา เนื่องจากมีการออกกฎหมายและดำเนินการตามแรงกดดันขององค์กรการค้าโลก

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การเคลื่อนไหวทางสังคม, ทรัพยากรชีวภาพ, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, องค์กรการค้าโลก

ศิริพร ศรีสินธุ์โร. (2542) 'ปฏิบัติการทางวาทกรรมของชาวบ้าน : กรณีศึกษา "ป่าทามกุดเป่ง" วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล สาขาสังคมวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศึกษาเกี่ยวกับวาทกรรมและปฏิบัติการทางวาทกรรมของชาวบ้าน บ้านเหล่าข้าว อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด ในการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติฝ่ายราษฎร์ โดยอาศัยแนวทางการศึกษาแบบหลังสมัยนิยมของ Michael Foucault และแนวคิดที่ด้วยปฏิบัติการทางอุดมการณ์ของ Antonio Gramsci ศึกษาโดยการสัมภาษณ์กลุ่มชาวบ้าน นักพัฒนาและนักวิชาการ และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม จากการศึกษาพบว่า วาทกรรมว่าด้วยการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติมิได้ให้ความสนใจกับองค์ความรู้ของชุมชนท้องถิ่นที่สัมพันธ์อยู่กับทรัพยากรธรรมชาติ และวาทกรรมการพัฒนาทุนยอำนาจในการตัดสินใจอยู่ที่ส่วนกลาง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ร้อยเอ็ด, การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ, ฝ่ายราษฎร์, การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

สมบัติ บุญคำเอียง, ธัญญลักษณ์ แซ่เลี้ยว และประชา แซ่จ้าว. (2547) "คนภูเขาในป่าเต็งรัง : ชะตาชีวิตผู้ถูกอพยพบ้านวังใหม่ (บ้านผาซ้อ) ตำบลร่องเคาะ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง" เชียงราย : สถาบันชาติพันธุ์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

วิถีชีวิต สภาพเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชาวเขา ที่ถูกอพยพออกจากอุทยานแห่งชาติดอยหลวงไปอยู่บ้านวังใหม่ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ใช้วิธีการวิจัยเชิงมานุษยวิทยาโดยการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ ใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาชาวเขา และคนเมียนหรือคนเข้าในภาคเหนือในการวิเคราะห์ การศึกษาพบว่า การอพยพชาวเขาออกจากเขตอุทยานแห่งชาติทำให้เกิดผลกระทบต่อชาวเขากลุ่มนี้ทั้งด้านชีวิตครอบครัวและสังคมวัฒนธรรม ครอบครัวเกิดความแตกแยก สตรีถูกชักจูงไปขายบริการทางเพศ การค้ายาเสพติด การพัฒนาชุมชนชาวเขาที่ถูกต้องควรส่งเสริมการดำรงชีวิตให้อยู่ในเขตพื้นที่ป่าอย่างอนุรักษ์ และตระหนักถึงคุณค่าของการเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างมนุษย์กับทรัพยากรธรรมชาติ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ลำปาง, การพัฒนาชาวเขา, คนเมียน, คนเข้า, การเปลี่ยนแปลงทางสังคม, ผู้ถูกอพยพ, การอนุรักษ์, อุทยานแห่งชาติ

เอื้อมทิพย์ คงเพชร. (2543) ภูมิปัญญาชาวบ้านในมิติวัฒนธรรม : กรณีศึกษาผ้ามัดหมี่-ขิด จังหวัดอุดรธานี อุดรธานี: บัณฑิตศึกษา สถาบันราชภัฏอุดรธานี.

ภูมิปัญญาชาวบ้านในการทำอาชีพทอผ้าไหมมัดหมี่ และผ้าขิดในอำเภอหนองวัวซอ อำเภอโนนสะอาด และอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี โดยการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์ ผลจากการศึกษาพบว่าภูมิปัญญาดังกล่าว เกิดจากการตอบสนองความอยู่รอดทางเศรษฐกิจของชาวบ้าน โดยภูมิปัญญานี้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับการถ่ายทอดผ่านกระบวนการอบรมสั่งสอนจากบิดามารดาหรือเครือญาติ สามารถเพิ่มรายได้ และพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้า และเข้มแข็งได้ด้วยภูมิปัญญาของตนเอง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, อุดรธานี, ผ้ามัดหมี่, ผ้าขิด, กระบวนการถ่ายทอดความรู้, ภูมิปัญญาชาวบ้าน

สรินยา กิจประยูร. (2541) 'การรับคริสตศาสนากับการปรับตัวทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชุมชนอาข่า ในอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวเขาท่ามกลางกระแสทุนนิยม โดยวิเคราะห์ผ่านคำบอกเล่า การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน และการทำพิธีกรรมรูปแบบต่าง ๆ โดยสร้างกรอบคิดเชิงทฤษฎี ได้แก่ การปรับตัวทางวัฒนธรรม การรักษาและปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์ จากการศึกษาพบว่า ชาวอาข่ามีกระบวนการเลือกสรรความหมายทางคริสตศาสนาเชื่อมโยงกับความเชื่อในวิถีคิดแบบเดิม และยังคงสืบเนื่องความเป็นอาข่าผ่านการกระทำพิธีกรรม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เชียงราย, อาข่า, การปรับตัวทางวัฒนธรรม, อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์

วิสุทธิ เหล็กสมบูรณ์. (2545) 'พลวัตของความสัมพันธ์เชิงอำนาจในชีวิตครอบครัวและบทบาททางเพศสภาพของผู้หญิงอิวเมียน (เย้า) ภายใต้ผลกระทบของการพัฒนา' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กระบวนการสร้างและปรับเปลี่ยนบทบาททางเพศสภาพของผู้หญิงอิวเมียน (เย้า) ในความสัมพันธ์เชิงอำนาจในมิติของครอบครัวและเครือญาติ และศึกษาการใช้ยุทธวิธีปรับตัวของผู้หญิงต่อการจัดการปัญหาชีวิตครอบครัวภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม ใช้แนวการศึกษาแบบมานุษยวิทยาสตรีนิยม และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การศึกษาพบว่า บทบาททางเพศสภาพทางสังคมของผู้หญิงอิวเมียนภายใต้ความสัมพันธ์แบบครอบครัว เป็นผลผลิตจากพลวัตของความขัดแย้ง และการต่อรองตอบโต้กับอำนาจชายเป็นใหญ่ที่หลากหลายซับซ้อน และปรับเปลี่ยนไปตามทำเลที่ตั้ง โดยมีการพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจ การศึกษา และกระบวนการกล่อมเกลாத่างสังคมเป็นบริบทที่สำคัญ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เชียงใหม่, อิวเมียน (เย้า), เพศสภาพ, ลัทธิชายเป็นใหญ่, การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม

พัฒนา บุญอ่ำ. (2537) 'การปรับตัวของสตรีชนบทต่อวิถีชีวิตในกรุงเทพมหานคร : ศึกษาเฉพาะกรณีแม่ค้าดอกไม้ย่านปากคลองตลาด' วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การปรับตัวของสตรีชนบทต่อชีวิตในกรุงเทพฯ องค์ประกอบของเศรษฐกิจนอกระบบในเศรษฐกิจทุนนิยม ข้อจำกัดหรือปัญหาการหารายได้นอกบ้านกับหน้าที่ในฐานะแม่บ้าน ใช้ทฤษฎีการเติบโตของเมืองและวิถีชีวิตในเมือง ศึกษาโดยการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์สตรีชนบทที่เข้าทำงานในอาชีพแม่ค้าดอกไม้บนทางเท้าย่านปากคลองตลาด 120 คน ผลการศึกษาพบว่า เศรษฐกิจนอกระบบตอบสนองการปรับตัวของผู้อพยพเข้ามาในกรุงเทพฯ ได้ ความร่วมมือระหว่างเศรษฐกิจทั้งในและนอกระบบ ปรากฏให้เห็นในรูปแบบบาทของพ่อค้าคนกลางที่ให้ทุนกู้แก่แม่ค้าดอกไม้ ความเจริญเติบโตในเศรษฐกิจนอกระบบดำเนินควบคู่กับทุนนิยมในกรุงเทพฯ และแม่ค้าดอกไม้มีโอกาสจะเลื่อนฐานะตัวเองมาเป็นผู้ประกอบการ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, กรุงเทพมหานคร, สตรีศึกษา, เพศสภาพ, การปรับตัว, เศรษฐกิจ, ทุนนิยม

พนิตย์ พรจันทร์, วีระพงศ์ เดชบุญ, อ่าง หัดเทียม และกาญจนกานต์ ลุสมบัติ. (2542) "รายงานการวิจัยเรื่อง บทบาทการส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตการศึกษา 10" กรุงเทพฯ : คณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนา และกาวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ.

บทบาทการส่งเสริมศาสนา และวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล และปัญหาอุปสรรคในการส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ใช้แนวคิดเกี่ยวกับศาสนา และแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม ศึกษาโดยใช้แบบสอบถามกับประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เขตการศึกษา 10 ผลการศึกษาพบว่า ในด้านศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในระดับปานกลาง ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรม คือ การขาดงบประมาณสนับสนุน ขาดบุคลากรและขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, การปกครองท้องถิ่น, องค์การบริหารส่วนตำบล, วัฒนธรรม, ศาสนา, เขตการศึกษา 10

จิณณ์นภัส แสงมา. (2545) 'การวิเคราะห์วาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในการตอบปัญหาทางเพศของสื่อมวลชนไทย' วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศในสื่อมวลชนไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์เนื้อหาของคำตอบปัญหาทางเพศในสื่อมวลชนไทยประเภทหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต ใช้แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรม ทฤษฎีการศึกษาสื่อมวลชนแนวสตรีนิยม แนวคิดเรื่องเพศวิถีเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า กระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างปฏิบัติการทางวาทกรรม และวาทกรรมเรื่องเสรีภาพทางเพศที่ปรากฏในแต่ละสื่อจะมีเนื้อหาคล้ายคลึงกัน

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, เสรีภาพทางเพศ, สตรีนิยม, สื่อมวลชน, เพศวิถี, สตรีศึกษา

วศิน ปัญญาวุฒตระกูล. (2546) "เส้นทางชีวิตชาวนา : ความจริงจากภายในและความหลากหลายที่ต้องเข้าใจ" ความรู้คู่สังคม 2 : **รวมผลงานวิจัยของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (95-119)** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง.

การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวนา ใช้การศึกษาแบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูล ภายใต้แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศตามแนวทางการพัฒนากระแสหลัก จากการศึกษาพบว่า การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของชุมชนชาวนาเป็นการปรับเปลี่ยนการให้ความหมายและคุณค่าของตนเองใหม่ การเลือกหาแนวทางหลักในการดำรงชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง ซึ่งชาวนาที่รู้จักสังเกตการเปลี่ยนแปลงและมีความเท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เข้ามาจะมีชีวิตที่อยู่รอดอย่างเป็นสุข ในขณะที่ชาวนาที่ละเลยวิถีชีวิตแบบเดิมของตนและพยายามวิ่งหาทางออกชีวิตแบบใหม่ที่ตนไม่เข้าใจ จะประสบความยากลำบากในการดำรงชีวิต

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, วิถีชีวิต, ชาวนา, การพัฒนากระแสหลัก, การพัฒนาเศรษฐกิจ

ชุตินธรา วัฒนกุล. (2537) 'กรือแซะ : ความสัมพันธ์ระหว่างชาติพันธุ์ ปรัมปรานิยายและพิธีกรรม' วิทยานิพนธ์สังคมวิทยา มหาวิทยาลัย ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทบาทหน้าที่ของปรัมปรานิยายที่มีต่อการธำรงเอกลักษณ์ในกลุ่มชาติพันธุ์ในเมืองปัตตานี ใช้การวิจัยทางมานุษยวิทยา ในเขตชุมชนชาวจีนในอำเภอเมืองและชุมชนมุสลิมในหมู่บ้านกรือแซะ จากการศึกษาพบว่า อดีตมีผลต่อปรากฏการณ์ทางสังคมในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านโครงสร้างและการจัดระเบียบทางสังคม โดยแต่ละกลุ่มพยายามใช้เงื่อนไขในปรัมปรานิยายมากว่าอ้างความชอบธรรมให้แก่กลุ่ม โดยชาวมุสลิมใช้ความเหนือกว่าทางประวัติศาสตร์ ชาวจีนพยายามสร้างความผูกพันกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อช่วงชิงสิทธิประโยชน์ทางสังคม และค่อนข้างประสบความสำเร็จในการนำพิธีกรรมเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวมาต่อยอดเรื่องราวปรัมปรานิยาย ประกอบกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศที่เอื้อประโยชน์แก่การเผยแพร่พิธีกรรม ดังนั้นจึงทำให้โครงสร้างสัดส่วนระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ ปรัมปรานิยายและพิธีกรรมในกลุ่มชาวมุสลิมและจีนเปลี่ยนแปลงไป และอาจเป็นเหตุผลอีกประการหนึ่งที่นำไปสู่ความขัดแย้งการชุมนุมประท้วงที่มีสยิดกรือแซะ

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ปัตตานี, ชาวมุสลิม, ชาวจีน, ปรัมปรานิทาน, ชาติพันธุ์, พิธีกรรม

ธีรพงษ์ บัวหล้า. (2545) "ผีในป่า ... การเรียนรู้เชิงอนุรักษ" วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ของคนไทย : รวบรวมความนำเสนอในการประชุมวิชาการประจำปี 2545 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัทพี.เอ.ลีฟวิ่ง.

ความเชื่อเรื่องผีในสังคมไทย และอิทธิพลความเชื่อเรื่องผีต่อวิถีการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นความเชื่อที่ยังมีอิทธิพลต่อคนในสังคมไทยจำนวนมาก โดยผู้เขียนได้เสนอมุมมองให้นำภูมิปัญญาดั้งเดิมมาประยุกต์กับการพัฒนาและการบริหาร

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, มายาคติ, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, การพัฒนา, การผสมผสานทางวัฒนธรรม

ณัฐธิดา สุขมนัส. (2539) 'ความเชื่อเรื่องดวงจัญในวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีนในกรุงเทพมหานคร' วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คติความเชื่อ และบทบาทของระบบความเชื่อเรื่องจัญในวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีน ใช้แนวคิดความเชื่อเรื่องดวงจัญ แนวคิดการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม และแนวคิดของระบบสัญลักษณ์ศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม ในชุมชนเยาวราชและสำเพ็ง และสุสานสุลิน และการสัมภาษณ์นักดวงจัญ ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อเรื่องดวงจัญ เข้ามาในสังคมไทยโดยผ่านกลุ่มชาวจีน ได้รับอิทธิพลจากปรัชญาอี้จิง และลัทธิเต๋า ดวงจัญสำหรับสุสานเป็นสัญลักษณ์ของเอกภาพทางสายตระกูลและดวงจัญเพื่อที่อยู่อาศัยสนองความต้องการความปลอดภัย ความมั่นคงทางจิตใจ ความสุขและความเจริญในชีวิต

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, กรุงเทพมหานคร, ดวงจัญ, ชาวจีน, การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม, ศัญญาศาสตร์, ระบบความเชื่อ

บุษบรณ จินเจริญ. (2544) 'การต่อสู้ทางวาทกรรมของโสเภณีหญิงไทยจากสื่อกระแสหลักสู่เว็ลด์ไวด์เว็บ' วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวารสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เปรียบเทียบวาทกรรมของโสเภณีหญิงไทยที่ปรากฏในสื่อกระแสหลักกับสื่อเว็ลด์ไวด์เว็บด้วยวิธีวิเคราะห์วาทกรรมและวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการต่อสู้ทางวาทกรรมของโสเภณีหญิงไทย โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหนังสือและเอกสารวิชาการ และเว็บไซต์ที่มีการนำเสนอขายบริการออนไลน์โสเภณีหญิงไทยในเชิงธุรกิจ ผลจากการศึกษาพบว่า สื่อเว็ลด์ไวด์เว็บมีการผลิตข้อความหมายของโสเภณีในด้านลบ ในขณะที่สื่อเว็ลด์ไวด์เว็บที่เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารแบบสองทางได้ทำหน้าที่เวทีสาธารณะทางสังคมให้แก่ผู้หญิง เพื่อสร้างอัตลักษณ์และความหลากหลายใหม่ให้แก่ตนเองในฐานะผู้ประกอบการอาชีพประเภทหนึ่ง และในฐานะผู้ที่มีอำนาจต่อรอง

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สตรีศึกษา, โสเภณี, การพัฒนา, สื่อกระแสหลัก, เว็ลด์ไวด์เว็บ

จันทร์ทิพย์ ปาละนันท์. (2547) "ถอดรหัส "ภูมิปัญญาไทย" ... อีกหนึ่งทุนทางสังคม ดร. เสรี พงศ์พิศ
 ประธานมูลนิธิหมู่บ้าน" วารสารเศรษฐกิจและสังคม 41 (5) : 4-10.

"ภูมิปัญญาไทย" ในบริบทของปรัชญา และความหมาย คุณค่า การคงอยู่ เปลี่ยนแปลงและ
 การกลับมาใช้ใหม่ ใช้การศึกษาเอกสาร และการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม ภายใต้แนวคิดภูมิ
 ปัญญาท้องถิ่น และโลกาภิวัตน์ จากการศึกษาพบว่า ภูมิปัญญาไทยเป็นนามธรรมที่แสดงถึงโลกทัศน์
 ชีวทัศน์ ปรัชญาในการดำเนินชีวิต เป็นรูปธรรมในงานที่เกี่ยวกับวิธีการในกิจกรรมต่าง ๆ ของชีวิต ซึ่ง
 ในภูมิปัญญานั้นสะท้อนคุณค่าของความสัมพันธ์ของคนกับสิ่งต่าง ๆ ใน 3 มิติคือ ความสัมพันธ์กับสิ่ง
 เหนือธรรมชาติ ความสัมพันธ์กับธรรมชาติรอบตัว และความสัมพันธ์ทางสังคมกับคนอื่น ๆ ในชุมชน
 โดยภูมิปัญญานี้ได้อยู่ในสายเลือดของคนในสังคมโดยผ่านการสืบทอดในหลายวิธี แต่ในปัจจุบันที่
 กระแสสังคมและเศรษฐกิจของโลกเปลี่ยนแปลงไปทำให้ความเข้าใจในคุณค่า ปรัชญาต่าง ๆ ของภูมิ
 ปัญญาแปรเปลี่ยนไปจากเดิม และจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม การที่จะดำรงรักษาหรือนำภูมิ
 ปัญญาต่าง ๆ กลับมาใช้ใหม่ต้องมีการบริหารที่ดี เพื่อในสังคมจะได้เข้าใจคุณค่าของภูมิปัญญาในแต่
 ละเรื่อง โดยส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นเห็นคุณค่าภูมิปัญญาของตนให้เป็นประโยชน์กับวิถีชีวิตใน
 ปัจจุบัน และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, ทุนทางสังคม, ภูมิปัญญาไทย, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, โลกาภิ
 วัตน์, การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ

Sununta Siengthai and Orose Leelakulthanit. (1994) "Women in management in Thailand : Participation for national" *International Studies of Management & Organization* 23 (4) : 87-104.

The writer examines that Thai women are a potential human resource that can contribute to the social and economic development of the country, provided current obstacles are overcome. To this end, six policy recommendations are offered. Policy recommendations seek recognition and help from the government. The implementation of such policies and programs will enable women to play a more significant role in business and politics.

Keywords: Cultural discourse, gender, social change, development

Waranee Pokapanichwong. (2003) 'Negotiating rural subsistence : Cultural politics and the commodification of Thai female sexuality' Ph.D.Thesis RutgersThe State University of New Jersey - New Brunswick.

This dissertation focuses on the interplay of marginality and the politics of nationhood, especially as that interaction influences the cultural configuration of the feminine body. The study demonstrates the ways in which marginality and cultural politics, as they appropriate female imagery and 'tradition'; play a critical role in this cultural dynamic. The research shows how global processes shape local cultural production and how, in turn, the latter contributes to shaping the former. Specifically in this study, capitalist resourcing of Thai women is examined. They involve poor women from the rural North, as supplies and commodities for gender-specific services in the transnational tourism and sex industry. Using anthropological and historical approaches, this dissertation is based on 21 months of field research in Thailand (extending 1998 to 2000).

Keywords: Cultural discourse, gender, globalization, feminine body, transnational tourism, sex industry

Cunningham, Philip J. (2004) "Government pressure and Thailand's press" Nieman Report 58 (2) : 100+.

Cunningham claims that the Bangkok Post seemed pretty well insulated from the government interference that was dogging the rest of Thai media during Prime Minister Thaksin's rapid consolidation of power in the past three years. Accounts detailing the troubling signs of government pressure on Thailand's press are presented. For example, in February the Post's editor, Veera Pratheepchaikul, lost his job when government officials applied pressure on the paper's management because of stories deemed too critical of Thaksin. As Veera tells Cunningham, "What is happening now is worse than under the military regimes because now Thailand is democratic, and this isn't supposed to happen."

Keywords: Cultural discourse, media and politics

Busakorn Suriyasarn. (2002) 'Analysis of Thai Internet and telecommunications policy formation during the period 1992-2000' Ph.D.Thesis. Ohio University.

Within the context of Thai telecommunications policy restructuring from the beginning of the 1992 to the end of 2000, this study describes the development of Thai Internet and analyzes the policymaking process of telecommunications industry reforms. The study employs John W. Kingdon's political model of policy process and J. P. Singh's conceptual framework of factors determining telecommunications restructuring and state types in decision-making process to analyze the role of multiple policy forces and the role of the Thai state in network policy formation. The plurality of interests in the policy process hampers the ability of the state to direct policy outcome. Domestically, in the juxtaposition of maturing democracy and intensifying money politics, business interests become increasingly influential in telecommunications policymaking through more direct political maneuvering at the top levels.

Keywords: Cultural discourse, communication technology, public policy, internet

Hewison, Kevin. (2000) "Resisting globalization : A study of localism in Thailand " *The Pacific Review* (13) : 279-296.

Recent work has suggested that the discontent over perceived negative impacts arising from liberalization and globalization need to be more carefully considered. The critiques emanating from non-governmental organizations and social movements are considered to be amongst the most significant. This paper examines one example of such criticism - localism - that emerged during the economic crisis in Thailand. This example is found to be a variety of populist reactions to the changes and inequalities generated by capitalist industrialization. The paper assesses this critique, its political strength and its potential to provide an alternative economic model for Thailand. While populist localism develops a useful moral argument regarding the impact of neoliberal globalization, it is unable to develop a sound alternative model.

Keywords: Political culture, globalization, populism, non-governmental organizations, social movements, self-reliance

Coyle, Saowalee. (2000) "Women's work and social reproduction in Thailand" *Journal of Contemporary Asia* 30 (4) : 492-506.

This article examines the changes in women's work in two northern Thai villages in the transition from subsistence to market economy. Instead of examining the impact of the economic changes on women's work adjustments, the study focusses on the effects of culture in buffering these changes. It borrows from Gramsci's concept of hegemony to understand how the traditional Thai culture influences the manner in which women's work compensates for men's frequent absence from the family farm to seek employment in the cities. Their strategies in taking on additional duties and the de-valuation of their own contribution reinforce the patriarchal social system and bolster the subsistence family farm economy.

Keywords: Cultural discourse, gender, patriarchy

Vatikiotis, Michael. (1994) "Going regional : advocacy groups look beyond their own borders" *Far Eastern Economic Review*, October, 20, 16.

The writer explores the framework of local NGOs. He describes that much of the scrutiny of human and environmental standards in the ASEAN region is now being conducted by ASEAN-based nongovernmental organizations (NGOs) that have become increasingly involved in the affairs of neighboring countries. The writer cites example such as Witoon Permpongsacharoen, who heads the Project for Ecological Recovery--a Thai environmental advocacy group--has taken his campaign to neighboring countries, including Burma, Laos, and Cambodia. In addition, moving beyond nationalism is becoming popular in human-rights advocacy, and the influence of this cross-frontier advocacy on the regional diplomatic front has been significant. Regional networking and forays into neighboring countries seem to have hardened official attitudes to NGOs in Thailand. The Thai government considers relations with its neighbors and foreign policy a security matter, and this, according to activists and opposition sources, has led to a more negative attitude toward NGOs.

Keywords: Cultural discourse, human rights, environmental movement, Nationalism , NGOs

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย